

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA PRÁVA

Analýza pojištění majetku občanů se zaměřením na nemovitosti
v povodňových a záplavových územích

Analysis of Personal Property Insurance with the Intention to Property
in Flood and Spate Zones

Student: Bc. Michaela Svobodová

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Martina Krügerová, Ph.D.

Ostrava 2011

Čestné prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně. Přílohy č. 1,2,3,4,5,6,7,8,9 jsem samostatně doplnila.

V Ostravě dne 15. 4. 2011

Bc. Michaela Svobodová

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí mé diplomové práce Ing. Martině Krügerové, Ph.D. za zájem, čas a za odborné a cenné rady v průběhu přípravy mé diplomové práce.

Obsah

1	Úvod	1
2	Pojistná smlouva	3
2.1	Právní úprava pojistné smlouvy	3
2.2	Vznik pojištění	4
2.3	Náležitosti pojistné smlouvy	5
2.4	Práva a povinnosti účastníků	5
2.4.1	Práva a povinnosti pojistníka	6
2.4.2	Práva a povinnosti pojistitele	7
2.5	Pojistné	7
2.6	Zpracování osobních údajů a mlčenlivost	9
2.7	Zánik pojištění	10
2.7.1	Zánik pojištění dohodou	10
2.7.2	Zánik pojištění výpovědí	10
2.7.3	Zánik pojištění uplynutím doby	11
2.7.4	Zánik pojištění pro neplacení pojistného	11
2.7.5	Zánik pojištění odstoupením, odmítnutím plnění z pojistné smlouvy	11
2.7.6	Další důvody zániku pojištění	12
2.8	Škodové a obnosové pojištění	12
2.9	Zachraňovací náklady	13
2.10	Změna vlastnictví pojištěného majetku	14
3	Pojištění občanského majetku	15
3.1	Rozdíl mezi pojištěním nemovitosti a domácnosti	16
3.2	Stanovení pojistné částky	18
3.3	Pojistná nebezpečí	20
4	Přehled povodní v České republice	22
4.1	Historie povodní a záplav v ČR	22
4.2	Rozlišení povodní a záplav	26
4.3	Povodňová mapa a rizikové zóny povodní	27
4.4	Reakce pojišťoven na povodňové situace	28
4.5	Úloha státu při řešení povodní	29
5	Srovnání produktů pojištění majetku občanů se zaměřením na povodně u vybraných pojišťoven	32

5.1	Česká pojišťovna.....	32
5.1.1	Pojistná nebezpečí.....	33
5.1.2	Spoluúčast.....	33
5.1.3	Výluky z pojištění domů a souvisejících staveb	34
5.1.4	Limity plnění.....	35
5.2	Pojišťovna Kooperativa	35
5.2.1	Spoluúčast.....	36
5.2.2	Výluky z pojištění budov a staveb	37
5.2.3	Limit plnění	37
5.3	Srovnání a vyhodnocení nabídek konkrétních pojišťoven	37
5.4	Shrnutí a doporučení	41
6	Dotazníkové šetření.....	44
6.1	Metodika výzkumu.....	44
6.1.1	Přípravná fáze.....	44
6.1.2	Realizační fáze.....	45
6.1.3	Výsledky dotazování.....	45
6.1.4	Vyhodnocení hypotéz	63
6.1.5	Shrnutí.....	64
7	Návrhy řešení povodňové situace	65
7.1	Shrnutí současného řešení povodňové situace	65
7.2	Návrhy protipovodňového opatření	68
8	Závěr.....	72
	Seznam použité literatury a pramenů	74

1 Úvod

Kdybychom uměli předvídat živelné události, dokázali bychom také zabránit škodám a následkům, které by mohly vzniknout. Osob, které mají tuto schopnost, je opravdu málo, a proto nezbývá nic jiného, než se pojistit, nebo doufat, že se nic nestane.

Bydlení ve vlastním domě či bytě je snem mnoha z nás. Pokud se tento sen splní, staneme se vlastníkem koupené nemovitosti. To však nepřináší jenom radost, ale i starost, neboť žádná nemovitost není nedobytná pro zloděje a žádná neodolá přírodním živlům.

Při koupi nemovitosti nás pojišťovny neustále varují, abychom si sjednali pojištění majetku, neboť každá nemovitost je neustále vystavována riziku a ohrožení. Prasklé vodovodní potrubí, poškozená střecha od silného krupobití, zatopený sklep v případě povodní či záplav. Majitel nemovitosti musí nechat tyto nákladné škody rychle opravit, aby nedošlo k ohrožení stavby. Pojištění nemovitosti při řešení těchto problémů pomůže vždy tam, kdy je nutné škody na budovách spolehlivě zlikvidovat. Proto je rozumné chránit svůj majetek pojištěním.

Mezi rizika poškození nemovitostí v České republice patří velmi často povodně a záplavy, při nichž mohou nastat další krizové situace, a to nejen rozsáhlé škody na majetku, ale také ztráta na životech obyvatel a ekologické škody.

Jelikož je tato problematika aktuální a lidé, i přes to, že je tento přírodní živel stále častější, nevyužívají služeb tohoto pojištění, vybrala jsem si právě téma pojištění nemovitosti.

Povodně trápily lidstvo již v minulých dobách a jsou přírodním fenoménem, kterému bohužel není možno zabránit. Jejich výskyt je nepravidelný a nepříznivě ovlivňují vnímání rizik, která přinášejí. Povodňové škody mají značný vliv na pojišťovny, občany a majitele nemovitostí. Příroda se dokáže znovu zotavit z následků povodní, kdežto pro nemovitost to již tak snadné není.

Pojišťovny plní funkci stabilizátora životní úrovně obyvatelstva v případě neočekávané události. Díky vhodnému typu pojištění si mohou občané zlepšit ochranu svého majetku.

Cílem diplomové práce je analyzovat pojištění nemovitosti v povodňových a záplavových oblastech, porovnat nabídky pojištění nemovitosti u vybraných pojišťoven a navrhnout možná řešení povodňové situace. V práci bude především použita metoda analýzy, deskripce a komparace. V šesté kapitole bude navíc použita metoda průzkumu, konkrétně dotazování.

Diplomová práce bude obsahovat osm kapitol. První kapitola bude úvodní. Ve druhé kapitole se budu věnovat pojistné smlouvě, neboť při sjednávání pojištění je nutné vědět, co pojistná smlouva je a co obnáší. Ve třetí kapitole pak dále budu rozebírat pojištění majetku, kde se budu zaměřovat spíše na nemovitosti a také se budu věnovat přehledu povodní v České republice, což bude obsahem čtvrté kapitoly. V páté kapitole budu srovnávat nabízené produkty pro pojištění rodinného domu pro každou povodňovou zónu zvlášť. Předmětem šesté kapitoly bude dotazníkové šetření formou dotazníku. V sedmé kapitole se budu zabývat návrhy protipovodňových opatření. Osmá kapitola bude závěrečná, kde shrnu svou práci.

2 Pojistná smlouva

Ekonomický subjekt má dva způsoby, jak se finančně vyrovnat s nahodilými událostmi¹. Buď je může krýt z vlastních zdrojů, tzv. samopojištěním, nebo může využít pojištění, kterým přesouvá rizika na instituci provozující pojištění. [2]

Myslím si, že pojištění by mělo být součástí života každého reálně uvažujícího člověka. Na trhu je mnoho nabídek pojištění od životního po neživotní, které mohou být lidstvu v případě vzniku pojistné události oporou.

Při sjednávání pojištění je zapotřebí znát právní úpravu pojištění a náležitosti pojistné smlouvy. Právě proto se věnuji pojistné smlouvě.

Dříve, než se začnu zabývat právní úpravou, považuji za vhodné zmínit definici pojistné smlouvy dle našeho právního řádu. Pojistnou smlouvou je: „*Smlouva o finančních službách, ve které se pojistitel zavazuje v případě vzniku nahodilé události poskytnout ve sjednaném rozsahu plnění a pojištník se zavazuje platit pojistiteli pojistné.*“ [5, str. 97]

2.1 Právní úprava pojistné smlouvy

Právní úprava pojistné smlouvy je obsažena v zákoně č. 37/2004 sb. o pojistné smlouvě (dále jen zákon o pojistné smlouvě). Účinná je od 1. 1. 2005, nicméně některá ustanovení, především týkající se legislativy EU v oblasti volného pohybu služeb, nabyla účinnosti již 1. 5. 2004 spolu se vstupem České republiky do EU. Před účinností zákona se pojistný vztah řídil občanským zákoníkem hlavy XV., § 788-828 OZ. Právní úprava pojištění obsažená v občanském zákoníku byla na rozdíl od zákona o pojistné smlouvě stručná a přestávala vyhovovat potřebám a požadavkům pojistného trhu a účastníků pojištění. [3]

Oproti původní hlavě patnácté, kde byla problematika rozdělena do osmi oddílů, se zákon o pojistné smlouvě dělí do sedmi částí. První část upravuje pojistnou smlouvu, která se dále dělí do pěti hlav, část druhá obsahuje nutnou novelu občanského zákoníku. Část třetí se týká změn zákona o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu. Čtvrtá část se zabývá změnou zákona o mezinárodním právu soukromém a procesním, další část upravuje změnu zákona o péči a zdraví lidu. Předposlední část se týká přechodných ustanovení a poslední část upravuje účinnost zákona.

Zákon o pojistné smlouvě upravuje vztahy účastníků pojištění, vyplývající z pojistné smlouvy, pokud zvláštní předpis tyto vztahy neupravuje jinak. [1]

¹ Za nahodilou se považuje každá událost, o níž účastníci pojištění důvodně předpokládají, že může nastat, nevědí však v době sjednání pojištění, kdy se tak stane, popřípadě zda se tak vůbec stane (např. povodeň, havárie motorového vozidla, požár, apod.).

Ve vztahu k občanskému zákoníku je stanoveno subsidiární použití OZ jako obecně závazného právního předpisu. V § 1 odst. 2 zákona o pojistné smlouvě je stanoveno, že „*nejsou-li některá práva a povinnosti účastníků soukromého pojištění upravena tímto zákonem nebo zvláštním právním předpisem, řídí se občanským zákoníkem.*“ [1, str.15]

Jde převážně o případy, kdy v zákoně o pojistné smlouvě chybí úprava práv a povinností účastníků pojištění. [3]

V zákoně o pojistné smlouvě se rozlišují tři typy ustanovení: [1]

- Prvním typem je ustanovení bezvýhradně kogentní. Jedná se o ustanovení, od nichž se ve smlouvě nelze odchýlit. V případě odchýlení je takováto smlouva neplatná.
- Druhým typem je ustanovení relativně, jednostranně kogentní. Lze se odchýlit od takového ustanovení, ale nesmí se tak stát v neprospěch některého ze subjektů smluvních stran.
- Třetím typem je ustanovení dispozitivní. Jedná se o taková ustanovení, pro něž neplatí omezení smluvní svobody a strany se od nich mohou platně odchýlit, a to dohodou.

2.2 Vznik pojištění

Pojištění podle zákona o pojistné smlouvě vzniká na základě pojistné smlouvy. Pojistná smlouva je uzavřena dnem jejího podpisu oběma smluvními stranami, není-li ujednáno ve smlouvě jinak. Dohoda musí být sjednána písemně, jinak je neplatná, s výjimkou případů, kdy se pojištění zakládá s pojistnou dobou kratší než 1 rok. Pojištění vzniká prvním dnem po uzavření pojistné smlouvy, nejdříve však dnem uvedeným v pojistné smlouvě jako počátek pojištění, není-li to v pojistné smlouvě ujednáno jinak. Pojištění se sjednává na dobu neurčitou s pojistným obdobím jeden pojistný rok, pokud není uvedeno jinak. [3]

Pojistná smlouva se uzavírá u konkrétní pojišťovny a jejich pobočkách, prostřednictvím pojišťovacího zprostředkovatele² či on-line prostřednictvím internetu nebo prostřednictvím dalších prodejních kanálů (cestovní kanceláře, pošty, realitními makléři).

Pojistitel je povinen vydat pojistníkovi jako písemné potvrzení o uzavření pojistné smlouvy pojistku. Pojistka je písemným dokladem, který prokazuje, že byla uzavřena pojistná smlouva. [1]

² Pojišťovací zprostředkovatel je právnická nebo fyzická osoba, která za úplatu provozuje zprostředkovatelskou činnost v pojišťovnictví. Řídí se zákonem č.38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí.

2.3 *Náležitosti pojistné smlouvy*

Mezi podstatné náležitosti pojistné smlouvy patří dle § 4 zákona o pojistné smlouvě, vymezení smluvních stran, tedy určení pojistitele, pojistníka a oprávněné osoby, dále pak vymezení, zda se jedná o pojištění škodové či obnosové, stanovení pojistného nebezpečí a pojistné události, výše a splatnost pojistného a údaj o tom, zda se jedná o pojistné běžné³ či jednorázové⁴. Kromě toho se musí vymezit pojistná doba a doba, na kterou byla pojistná smlouva dohodnuta. V případě pojištění osob musí být stanoven způsob, jakým se oprávněná osoba na těchto výnosech bude podílet, bylo-li dohodnuto, že se oprávněná osoba bude na nich podílet.

Pojistitel je oprávněn požadovat totožnost pojistníka, pojištěného a oprávněné osoby při uzavírání a změně pojistné smlouvy a tyto identifikační údaje vést ve své evidenci.

Identifikačními údaji u fyzických osob je jméno a příjmení, adresa bydliště, rodné číslo, datum narození, popř. obchodní firma.

Identifikačními údaji u právnických osob, dále jen PO, se rozumí název PO, obchodní firma, sídlo, identifikační číslo či daňové identifikační číslo.

Tyto náležitosti nemusí být všechny uvedeny přímo v textu pojistné smlouvy jako takové, mohou být uvedeny v příloze smlouvy. Nedílnou součástí pojistné smlouvy jsou pojistné podmínky⁵, které si každá pojišťovna zpracovává pro jednotlivé typy pojištění. Pojistné podmínky vydané pojistitelem obsahují zejména vymezení podmínek vzniku, trvání a zániku pojištění, vymezení pojistné události, výluky z pojištění, způsob určení rozsahu pojistného plnění a jeho splatnost. Pojistné podmínky mohou být uvedeny i přímo v textu pojistné smlouvy a pojistník s nimi musí být seznámen před jejím uzavřením.

2.4 *Práva a povinnosti účastníků*

Vztahy účastníků pojištění vzniklého na základě pojistné smlouvy upravuje zákon o pojistné smlouvě.

Z pojištění vyplývá smluvním stranám i ostatním účastníkům pojištění celá řada vzájemně podmíněných práv a povinností ze závazkového právního vztahu. [3]

³ Pojistné běžné je pojistné za určité období.

⁴ Pojistné jednorázové je pojistné stanovené na celou dobu, na kterou bylo soukromé pojištění sjednáno.

⁵ Pojistnými podmínkami se dle zákona o pojišťovnictví rozumí podmínky zpracované pojistitelem pro uzavírání pojistných smluv pro jednotlivá pojistná odvětví, pro skupiny těchto odvětví nebo pro jednotlivé typy pojištění uzavíraných v rámci pojistného odvětví, zejména všeobecné pojistné podmínky, zvláštní nebo doplňkové pojistné podmínky.

2.4.1 *Práva a povinnosti pojistníka*

Pojistník⁶, pokud je zároveň i pojištěný⁷, má právo na pojistné plnění. Právo na pojistné plnění se promlčí nejpozději za 3 roky. V případě životního pojištění je promlčecí doba 10 let. Promlčecí doba začíná běžet následující rok po vzniku pojistné události. To platí i v případech, kdy poškozené osobě vznikl přímý nárok na pojistné plnění, nebo žádá-li pojištěný po pojistiteli úhradu částky, kterou poskytl poškozenému jako náhradu škody, za kterou jemu odpovídá. [6]

Povinností pojistníka je platit pojistné, pravdivě a úplně odpovědět na všechny písemné dotazy pojistitele, týkající se sjednáváného soukromého pojištění, i v případech, že jde o změnu soukromého pojištění, má povinnost bez zbytečného odkladu pojistiteli oznámit pojistnou událost, podat pravdivé informace o vzniku a rozsahu škody, předložit potřebné doklady a postupovat dle způsobu stanoveným v pojistné smlouvě. V případě, že pojistník není současně pojištěným, má tuto povinnost pojištěný, popřípadě je-li pojistnou událostí smrt pojištěného, má tuto povinnost oprávněná osoba⁸. Dále má povinnost bez zbytečného odkladu pojistiteli oznámit změnu nebo zánik pojistného rizika. V případě pojištění cizího pojistného rizika má tuto povinnost pojištěný.

Poruší-li pojistník nebo pojištěný při sjednávání soukromého pojištění, nebo při změně pojistné smlouvy, některou z povinností výše uvedených nebo uvedených v pojistné smlouvě a bylo-li v důsledku toho stanoveno nižší pojistné, může pojistitel pojistné plnění přiměřeně snížit.

Pokud mělo porušení povinností podstatný vliv na vznik pojistné události⁹, její průběh nebo na zvětšení rozsahu jejích následků anebo na zjištění nebo určení výše pojistného plnění, může pojistitel pojistné plnění snížit úměrně tomu, jaký vliv mělo toto porušení na rozsah jeho povinnosti plnit.

V případě, že nebyla splněna povinnost oznámit zvýšení pojistného rizika a pojistitel na základě svého zjištění pojistnou smlouvu vypověděl, náleží mu pojistné až do konce pojistného období, ve kterém došlo k zániku soukromého pojištění. Jednorázové pojistné náleží pojistiteli v tomto případě v plné výši. [6]

⁶ Pojistníkem se rozumí osoba, která s pojišťovnou uzavřela pojistnou smlouvu.

⁷ Pojištěný je osoba, na jejíž majetek, život, zdraví anebo odpovědnost za škodu se pojištění vztahuje. Má právo na pojistné plnění.

⁸ Oprávněná osoba je osoba, které vzniká v důsledku pojistné události právo na pojistné plnění.

⁹ Pojistná událost je nahodilá skutečnost, se kterou je spojen vznik povinnosti pojistitele plnit.

2.4.2 *Práva a povinnosti pojistitele*

Pojistitel¹⁰ má právo na pojistné, které vzniká dnem uzavření pojistné smlouvy, nebo dnem dohodnutým v pojistné smlouvě. Taktéž má nárok na pojistné za pojistnou dobu.

Pojistitel má rovněž právo upravit výši běžného pojistného na další pojistné období a současně mu nastává povinnost sdělit pojistníkovi nejpozději dva měsíce před splatností tuto úpravu, dále má nárok na započtení dlužné částky pojistného proti pojistnému plnění.

V průběhu trvání pojištění může navrhnout změnu pojistné smlouvy, jestliže se riziko podstatně zvýší a také má oprávnění smlouvu vypovědět, jestliže pojistník se změnou nesouhlasí, a to ve lhůtě dvou měsíců ode dne, kdy pojistitel obdržel nesouhlas pojistníka se změnou, nebo ode dne, kdy uplynula lhůta pro vyjádření pojistníka v délce jednoho měsíce ode dne doručení návrhu na změnu. To neplatí u pojištění osob v případech, kdy se pojistné riziko mění v průběhu doby trvání soukromého pojištění a kdy je tato změna promítnuta ve výpočtu pojistného. Pojistitel má dále právo vypovědět pojistnou smlouvu, jestliže se v průběhu pojištění riziko zvýší natolik, že by smlouvu za takových případů neuzavřel, a to ve lhůtě jednoho měsíce ode dne, kdy se dozvěděl o zvýšení pojistného rizika. To opět neplatí u pojištěných osob v případech, kdy se pojistné riziko mění v průběhu doby trvání soukromého pojištění a kdy je tato změna promítnuta ve výpočtu pojistného. [6]

2.5 *Pojistné*

Pojistné patří k jedné z důležitých náležitostí pojistné smlouvy. Jedná se o vymezení výše pojistného, jeho splatnosti a údaj o tom, zda se jedná o pojistné běžné či jednorázové. Jednorázové pojistné dle §3 písm. t) zákona o pojistné smlouvě je pojistné stanovené na pojistnou dobu, tedy dobu, na kterou bylo pojištění sjednáno, zatímco pojistným běžným se ve smyslu §3 písm. r) zákona o pojistné smlouvě rozumí pojistné stanovené za pojistná období, tedy za časová období, která jsou dohodnutá v pojistné smlouvě, za která se pojistné platí. Běžné pojistné se v praxi nejčastěji využívá v pojištění osob, jednorázové pojištění se uplatňuje především v neživotním pojištění. U jednorázového pojistného může jít často o vysoké částky, proto se připouští možnost, aby pojistník uhradil zálohu a následně či dostupně doplatil zbývající část pojistného. [1,3]

Pojistitel má právo na pojistné a pojistník má povinnost pojistné platit. Zákon upravuje vznik práva pojistitele na pojistné, a to dnem uzavření pojistné smlouvy. Pokud pojistník požádá o sdělení zásad pro stanovení výše pojistného, musí mu pojistitel vyhovět. Nejde

¹⁰ Pojistitel je právnická osoba, která je oprávněna provozovat pojišťovací činnost podle zvláštního zákona, jedná se především o pojišťovny.

o konkrétní výpočet pojistného pro daný případ, ale to, jaká kritéria, skutečnosti a zkušenosti byly při stanovení výše pojistného zohledněny apod. [3]

Pojistné je v zákoně o pojistné smlouvě definováno jako úplata za soukromé pojištění. Výpočet výšky pojistného je důležitou úlohou pro komerční pojišťovny. Pojistné je pro pojistitele zdrojem tvorby technických rezerv. Tvorba a použití těchto rezerv podléhá kontrolní činnosti České národní banky (ČNB). [1]

Smluvní strany, tedy pojistitel a pojistník, si dohodnou, jaká bude délka pojistného období. Zpravidla se jedná o roční, pololetní, čtvrtletní či měsíční pojistné období. [1]

Pojistné placené pojištěným představuje jeho příspěvek do společného fondu. Příspěvek musí být spravedlivý a musí ukazovat stupeň rizika, který konkrétní pojištěný do sdružení přináší. Musí být dostatečné, aby pokrývalo nároky v průběhu pojistného období. [6]

Při stanovení výše pojistného se stanoví cena za jednotku výkonu pojišťovny pro jednotlivý pojistný produkt. Jednotka výkonu pojišťovny je rovna pojistnému produktu, neboli druhu pojištění. [2]

Pro stanovení pojistného se běžně používá stanovený matematický model, přičemž se pojistné vypočítává pomocí sazby pojistného. Sazba může být stanovena v procentech nebo v promilích. [6]

Čím více se přihlíží k individuálním podmínkám pojistníka a k podmínkám rizikovitosti, tím se kalkulace pojistného stává složitější a je rovněž spojena s vynaložením vyšších správních nákladů. [2]

Výpočet pojistného (brutto pojistné, BP) lze znázornit vzorcem, který se skládá se tří základních složek, a to: [1]

$$BP = NP + SN + KZ + \dots$$

Netto pojistné, nazývané také ryzí pojistné označované zkratkou „NP“

- Kalkulované správní náklady, označované zkratkou „SN“
- Kalkulovaný zisk, označován zkratkou „KZ“
- Někdy se připočítávají také jiné přírážky nebo jiné slevy (...)

Netto pojistné je část brutto pojistného, které je určené ke krytí výdajů pojišťoven na pojistná plnění včetně tvorby rezerv. Při stanovení výše netto pojistného vycházejí pojišťovny ze statistických údajů o pravděpodobnosti výskytu daného rizika a jednak z údajů o velikostech škod v důsledku realizace daného rizika. Vychází se z průměrných hodnot zejména o počtu pojistných událostí a velikosti škod zjištěných za minulá období. [2]

Správní náklady jsou náklady spojené se správou pojistných smluv a s provozem pojišťoven, tzn. náklady mzdové, materiálové, finanční apod. Při kalkulaci pojistného se

správní náklady zahrnují u neživotních pojištění jednotnou přírážkou, u životních pojištění diferencovanou přírážkou, diferenciací podle jednotlivých druhů správních nákladů, jako počáteční jednorázové náklady, běžné správní náklady, inkasní náklady a náklady při výplatě důchodu. [2]

Kalkulovaný zisk či ziskovou přírážku kalkulují pojišťovny pouze u neživotních pojištění, a to podle jednotlivých druhů. [2]

2.6 Zpracování osobních údajů a mlčenlivost

Zpracovávání osobních údajů je věc administrativně náročná a poměrně složitá. Problémem je míra ochrany osobních údajů.

Těmito osobními údaji se rozumí jméno a příjmení, adresa, datum narození, rodné číslo, telefonní číslo, záznamy o zdravotním stavu a finanční částky.

Při sjednávání pojistné smlouvy se předkládají citlivé osobní informace, se kterými pojišťovny pracují. Proto je nutné, aby osoby, které přijdou do styku s takovými údaji, zachovaly mlčenlivost jak o osobních údajích samotných, tak i o bezpečnostních opatřeních k jejich ochraně. Tato povinnost mlčenlivosti trvá neomezeně.

V §39 zákona č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví je upravena povinnost mlčenlivosti. Porušením mlčenlivosti není poskytnutí těchto údajů se souhlasem osob, jichž se tyto údaje týkají, a dále to není poskytnutí informací pro státní subjekty, jako např. soudy, které si tyto informace písemně vyžádají. [1]

Účastníci pojištění dle zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů, dávají souhlas pojistiteli, aby jejich osobní údaje a citlivé osobní údaje vypovídající o zdravotním stavu, uvedené v pojistné smlouvě nebo získané v souvislosti se správou pojištění a řešením škodných událostí, zpracoval pro účely pojišťovací činnosti a dalších činností dle zákona o pojišťovnictví.

Účastníci svým podpisem smlouvy dávají souhlas k tomu, že jsou poučeni o tom, že poskytnutí osobních údajů pojistiteli je dobrovolné a berou na vědomí, že jejich osobní údaje mohou být zpřístupněny třetím osobám v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů.

I když se osobní údaje nesmí dostat na veřejnost, v roce 2009 se stal případ, kdy citlivé údaje klientů pojišťovny Uniqa se dostaly na internet, na server uloz.to. Stalo se to napadením internetové aplikace, která slouží ke sjednávání on-line cestovního pojištění. Pojišťovna se k tomu vyjádřila, že to nebyla její chyba a podala trestní oznámení na neznámého pachatele. Také vyzvala administrátora serveru uloz.to, aby tyto data odstranil. [14]

2.7 Zánik pojištění

§19 - §25 zákona o pojistné smlouvě taxativně stanovuje několik způsobů zániku pojištění. K některým dochází na základě právního úkonu, jako je dohoda nebo výpověď, k jiným na základě jiných skutečností, např. uplynutím doby či neplacením pojistného. [3]

2.7.1 Zánik pojištění dohodou

V případě zániku pojištění dohodou zaniká pojištění na základě souhlasu obou stran. Zánik pojištění dohodou upravuje občanský zákoník. Zákon o pojistné smlouvě stanovuje pouze podmínku upravit v takové dohodě nejen určení okamžiku zániku pojištění, ale také způsob vzájemného vyrovnání závazků. Je nutné, aby z dohody bylo jasné, kdy k zániku dochází a jak se smluvní strany vyrovnaly. [1,3]

2.7.2 Zánik pojištění výpovědí

Nejčastějším zánikem pojištění je formou výpovědi. Pojistná smlouva může být vypovězena buď ze strany pojistníka, nebo pojistitele, někdy může smlouvu vypovědět pouze pojistník, nikoliv pojistitel. Lze ho vypovědět do dvou měsíců ode dne uzavření pojistné smlouvy, kdy rozhodující je den pojistné smlouvy. Strana, která podala výpověď, nemusí uvádět důvody této výpovědi. Výpovědní lhůta je osmidenní a začíná běžet dnem doručení výpovědi. Jejím uplynutím pojištění zanikne.

Pojištění lze vypovědět dále do tří měsíců ode dne doručení oznámení o vzniku pojistné události. Opět se nemusí udávat důvod této výpovědi a výpovědní lhůta činí jeden měsíc ode dne doručení výpovědi. Jejím uplynutím pojištění zaniká. Tímto způsobem může pojistník vypovědět pojistnou smlouvu vždy, pojistitel má výjimku u životního pojištění.

V případě běžného pojistného lze pojistnou smlouvu vypovědět tak, že pojištění zanikne ke konci pojistného období. Podmínkou je, aby byla výpověď druhé smluvní straně doručena alespoň šest týdnů před uplynutím pojistného období. Pokud je doručena výpověď později, je neplatná. Takto vypovědět může pojistník vždy, pojistitel má opět výjimku životního pojištění. V tomto případě výpovědní lhůta dána není. Pokud je výpověď doručena včas, pojištění zaniká ke konci pojistného období.

Další možnost výpovědi se týká pouze pojistníka, kdy může pojištění vypovědět, jestliže došlo k převodu pojistného kmene nebo jeho části na jiného pojistitele, nebo pojistitel již nemá oprávnění provozovat pojišťovací činnost. Zde zákon o pojistné smlouvě stanoví lhůtu, a to jeden měsíc od doručení sdělení o převodu kmene či jeho části

a do jednoho měsíce od zveřejnění oznámení o odnětí povolení. Výpovědní lhůta je stanovena osmidenní.

Je třeba upozornit, že výpověď nemusí způsobit zánik všech pojištění, ale pouze některého z nich. K takovému úkonu se vyžaduje písemná forma, pokud ve smlouvě není ujednáno jinak. [1,3]

2.7.3 Zánik pojištění uplynutím doby

Jedná se o jeden z obecných důvodů zániku. V takovém případě pojištění zaniká uplynutím času. Zákon o pojistné smlouvě umožňuje, aby si smluvní strany v pojistné smlouvě uzavřené na dobu určitou ujednaly, že pojištění nezaniká uplynutím doby, na kterou bylo sjednáno, pokud některá ze smluvních stran nejpozději šest týdnů před uplynutím pojistné doby nesdělí druhé smluvní straně, že na dalším trvání pojištění nemá zájem. Pojištění se prodlužuje za stejných podmínek o stejnou dobu, na kterou bylo pojištění sjednáno. Jedná se o pojištění na dobu určitou, jen byla sjednána tzv. automatická prolongace smlouvy, a k jejímu ukončení je třeba aktivního právního úkonu některé ze smluvních stran. Aplikace tohoto ustanovení přichází v úvahu zejména u pojištění majetku. [1,3]

2.7.4 Zánik pojištění pro neplacení pojistného

Závazek platit pojistné je povinností pojistníka. Jestliže svou povinnost poruší, může pojištění zaniknout.

Pojištění zaniká dnem následujícím po marném uplynutí lhůty stanovené pojistitelem v upomínce k zaplacení pojistného nebo jeho části doručené pojistníkovi. Délku této lhůty stanovuje pojistitel a nesmí být kratší než 1 měsíc a lze ji před jejím uplynutím dohodou prodloužit. Upomínka pojistitele musí obsahovat upozornění na zánik pojištění v případě nezaplacení dlužného pojistného. Pokud by takovéto upozornění neobsahovala, jednalo by se o pouhé upomenutí k zaplacení a s touto upomínkou by nebyl spojen zánik pojištění. Pokud ani přes upomínku pojistné nezaplatí, nastane zánik pojištění a takovéto pojištění již nelze dohodou smluvních stran obnovit. Je možné pak sjednat pojištění na základě nové pojistné smlouvy. [1,3]

2.7.5 Zánik pojištění odstoupením, odmítnutím plnění z pojistné smlouvy

Pokud pojistník či pojistitel poruší povinnosti stanovené v pojistné smlouvě, může to vést až k zániku pojištění. Takovým porušením může být např. úmyslné nebo nedbalostní, nepravdivé nebo neúplné zodpovězení písemných dotazů pojistitele nebo pojistníka týkajících se sjednaného pojištění. V takovém případě mají smluvní strany právo od smlouvy odstoupit

a pojistná smlouva se od počátku ruší. Pojistitel může plnění z pojistné smlouvy odmítnout, jestliže příčinou pojistné události byla skutečnost, o které se dozvěděl až po vzniku pojistné události a kterou nemohl zjistit při sjednávání pojištění nebo jeho změně v důsledku úmyslně nebo z nedbalosti nepravdivě nebo neúplně zodpovězených písemných dotazů, a jestliže by při znalosti této skutečnosti v době uzavření pojistné smlouvy tuto smlouvu neuzavřel, nebo ji uzavřel za jiných podmínek, nebo oprávněná osoba uvede při uplatňování práva na plnění z pojištění vědomě nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje týkající se rozsahu pojistné události nebo podstatné údaje týkající se této události zamlčí. Dnem doručení oznámení o odmítnutí pojistného plnění pojištění zanikne. [3]

2.7.6 Další důvody zániku pojištění

Dalšími důvody zániku pojištění jsou např. zánik pojištění dnem, kdy došlo ke smrti pojištěné fyzické osoby nebo zániku pojištěné právnické osoby bez právního nástupce. Pojištění zaniká také dnem, kdy zaniklo pojistné riziko, také v případě zániku pojištěné věci nebo jiné majetkové hodnoty, na kterou se pojištění vztahovalo. Specifickým zánikem pojištění může být např. změna vlastnictví nebo spoluvlastnictví pojištěného majetku. [1]

2.8 Škodové a obnosové pojištění

Zákon o pojistné smlouvě rozlišuje pojištění z hlediska účelu na dvě kategorie, a to obnosové¹¹ a škodové pojištění. Jak již bylo zmíněno, jedná se o podstatnou náležitost pojistné smlouvy, proto je velmi důležité určit, o jaké pojištění se jedná. [3]

Některá pojištění lze sjednat pouze jako škodová, některá jen jako obnosová. Jelikož se diplomová práce zabývá pojištěním majetku, které patří pouze do škodového pojištění, budu se zabývat pouze tímto pojištěním.

„U škodových pojištění je pojistné plnění závislé na výši nastalé škody, vychází se ze vzájemných kvantitativních vztahů mezi výší pojistného plnění a škody. Proto se v této souvislosti mluví o krytí konkrétní potřeby. Přitom výše odškodnění je ohraničena vztahem pojistné plnění \leq škoda.“ [2, str.39]

Smyslem škodového pojištění je odškodnění. Není zde možné získat vyšší pojistné plnění, než je pojistná částka a nemůže vest k obohacení. Pojištění je charakteristické pro

¹¹ Pojištění obnosová se někdy nazývají pojištění na pojistnou částku, neboť zde je stanovena pojistná částka, která udává absolutní výši pojistného plnění. Při pojistné události se vyplácí pojistné plnění ve výši pojistné částky nebo v rozsahu určitého procenta z pojistné částky. Skutečná výše potřeby se nezjišťuje, pojistné plnění je nezávislé na výši škody, závisí pouze na předem pevně stanovené výši pojistné částky.

pojištění majetku a pojištění odpovědnosti, pojištění právní ochrany, pojištění úvěru nebo záruky anebo pojištění finančních ztrát.

Zákon připouští v některých případech při sjednání pojištění zvolit si buď obnosové nebo škodové pojištění, a to např. v případě pojištění jiného majetku než věci, nebo v případě pojištění úrazu či pojištění pro případ nemoci. [1]

2.9 Zachraňovací náklady

Je obecným zájmem, aby byla učiněna všechna opatření nezbytná k zabránění vzniku škod či ke zmírnění jejich následků nebo k zamezení dalších škod. Proto existuje nárok na zachraňovací náklady. Nárok na tyto náklady nemají osoby, které jsou povinny tyto náklady vynaložit v souladu s právním předpisem, kterým se ve své činnosti řídí. Jedná se zejména o hasiče, policii, armádu, záchrannou službu apod.

Povinnost předcházet škodám je uložena v § 415 a násl. občanského zákoníku. Každý je povinen jednat tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, na majetku, na přírodě anebo životním prostředí. Ustanovení § 419 občanského zákoníku vymezuje nárok na náhradu škod a nákladů.

Ustanovení §32 zákona o pojistné smlouvě stanoví právo na náhradu zachraňovacích nákladů. Jedná se o účelně vynaložené náklady, které pojistník vynaložil na odvrácení vzniku bezprostředně hrozící pojistné události nebo na zmírnění následků již nastalé pojistné události, eventuálně, jež byl povinen vynaložit z hygienických, ekologických či bezpečnostních důvodů při odklizení poškozeného pojištěného majetku nebo jeho zbytků. [1]

Pojistník má proti pojistiteli právo na náhradu zachraňovacích nákladů a na náhradu škody, kterou utrpěl v souvislosti se záchranou svého majetku.

Pokud vynaložil pojištěný nebo jiná osoba zachraňovací náklady, a tyto náklady vynaložil nad rámec povinností stanovených zvláštním právním předpisem, má proti pojistiteli stejné právo na jejich náhradu jako pojistník.

Výše náhrady zachraňovacích nákladů může být v pojistné smlouvě omezena s výjimkou nákladů, které byly vynaloženy na záchranu života nebo zdraví osob. Zachraňovací náklady, které pojistník vynaložil se souhlasem pojistitele a k nimž by jinak nebyl povinen, je pojistitel povinen uhradit bez omezení.

Zachraňovací náklady se poskytují nad rámec pojistné částky nebo limitu pojistného plnění a nelze je snížit o výši zachraňovacích nákladů a o výši náhrady škody. Toto právo lze kvalifikovat jako právo z pojištění. Z hlediska délky promlčecí doby je u práva na pojistném plnění tříletá promlčení doba a začíná běžet po roce, kdy pojistná událost nastala. U práva na

plnění z pojištění je obecná tříletá promlčecí doba a běží ode dne, kdy mohlo být právo uplatněno poprvé. [1]

Kromě zachraňovacích nákladů má pouze pojistník nárok na náhradu škody, kterou utrpěl při odvrácení hrozící pojistné události. Podmínkou je fakt, že škodu utrpěl v souvislosti s odchýlením hrozby nebezpečí. Protože se jedná o zvláštní závazek, bude do budoucna záviset na výkladové praxi pojistitelů, soudů, a to i ve vztahu k promlčecí době. [1]

Příkladem zachraňovacích nákladů je situace, kdy se vylévá voda z břehů a hrozí zaplavení domu. Lidé tuto situaci často řeší přesunutí nábytku z dolního patra do vyššího, kde by se voda nemusela dostat. Řada lidí netuší, že si mohou objednat odvoz nábytku např. ke své rodině a náklady spojené s převozem by jim byly uhrazeny.

V praxi si pojišťovny význam zachraňovacích nákladů ještě upravují. Například Česká pojišťovna nahradí účelně vynaložené náklady nad rámec stanoveného limitu pojistného plnění, nejvýše však 2 % limitu nebo sublimátu sjednaného v pojistné smlouvě pro pojistné nebezpečí, kterého se zachraňovací náklady týkají. Pojišťovna Kooperativa uhradí zachraňovací náklady a škodu utrpěnou v souvislosti se zachraňovacími náklady maximálně do výše 10 % z horní hranice plnění sjednaného pro pojištění. Je opět nutné si přečíst pojistné podmínky konkrétní pojišťovny. [23,24]

2.10 Změna vlastnictví pojištěného majetku

Dopad na podmínky dalšího trvání pojištění může mít změna vlastnictví pojištěného majetku. S touto změnou se obvykle spojuje zánik pojištění. Pokud je ve smlouvě stanoveno, že pojištění takto nezaniká, musí smlouva vymezit, za jakých předpokladů dále trvá a upravit způsob přechodu práv a povinností z něho. Nestane-li se tak, pojištění zanikne.

Vlastníci domů či bytů, kteří svou nemovitost koupili, ať už přes realitní kancelář nebo přímo od předchozího majitele, obvykle svůj majetek pojišťují. V případě, kdy nemovitost přechází na nového majitele v rámci rodiny, např. z rodičů nebo prarodičů na děti, se ale často lidé domnívají, že pojistnou smlouvu není třeba měnit. Není tomu tak.

Původní majitel musí smlouvu vypovědět tak, že pojišťovně předloží buď kupní smlouvu, nebo darovací smlouvu. Nevyčerpané pojistné by mělo být navráceno dle pojistných podmínek. Pokud původní majitel domu zemřel, je potřeba tuto skutečnost nahlásit pojišťovně a ukázat úmrtní list. Potom probíhá dědické řízení, během něhož se nemovitost, či jakýkoliv další majetek stále považuje za pojištěný. Teprve po dokončení dědického řízení, kdy bude určen nový vlastník, je nutné, aby tento vlastník uzavřel novou smlouvu o pojištění majetku, pokud bude chtít mít majetek nadále pojištěný.

3 Pojištění občanského majetku

Jednou jsem slyšela větu: „Člověk si nemá pojišťovat nic, co si může dovolit ztratit a naopak si má pojistit vše, co si dovolit ztratit nemůže.“ Nevím, kdo to řekl, či napsal, ale když se nad tím zamyslím, má tato věta svoji logiku.

Vlastník nemovitosti moc dobře ví, že pořídit si dům, byt či jinou nemovitost není zadarmo. Dlouho si stádá své finanční prostředky, aby si majetek mohl koupit. Když už má našetřeno a svou nemovitost si koupí, je určitě v jeho zájmu, aby ji ochránil. Jednou z možností ochrany majetku je pojištění majetku prostřednictvím pojistné smlouvy.

Kvůli nahodilé události v podobě přírodních katastrof, vandalismu či vlastní chyby může být během okamžiku vše úplně jinak. Nastávají situace, jako jsou např. promáčený strop, poničené podlahy nebo nevíтанá návštěva zloděje, které mohou kdykoliv nastat. Další neočekávané problémy mohou způsobit přírodní živly a katastrofy. V současnosti naši Českou republiku trápí, čím dál častěji, povodně a záplavy, které nelze dopředu předvídat. Vzhledem k tomu, že při nich lidé přicházejí o střechu nad hlavou a utrpí tak finanční i citovou ztrátu, není pojištění proti povodním a záplavám tak vysoký finanční náklad, jen je potřeba na to myslet v dostatečném předstihu. Proto není na škodu být připraven a uzavřít odpovídající pojištění.

Pojištění majetku nemůže zamezit možným škodám, ale pomůže snížit finanční ztráty, které v důsledku škod mohou vzniknout.

Je nehumánní se vázat na finanční sociální výpomoc pro překlenutí nouzové situace (nákup základních potravin, ošacení atd.) a využívat státních peněz z důvodu, že člověk nechtěl zbytečně dávat peníze na pojištění.

Pojištění majetku občanů patří k rozsáhlým a dle mého názoru také k nejvýznamnějším pojištěním z hlediska pojistné ochrany. Pojištění majetku zahrnuje mnoho produktů, které zpravidla chrání náš majetek. Do základního pojištění majetku obyvatelstva patří pojištění domácností, pojištění budov a staveb, pojištění bytů a souvisejících staveb, pojištění rekreačních objektů a pojištění motorových vozidel.

K pojištění majetku se velmi často sjednává i pojištění odpovědnosti za škodu. To chrání pojištěného v případě, že způsobí škodu třetí osobě a tuto škodu bude muset zaplatit. Taková to škoda může být způsobena na majetku, zdraví či životě člověka¹². Zpravidla

¹² Představte si situaci, kdy dáte práť pračku a pouze si odskočíte do obchodu. Během této krátké doby, co nakupujete v obchodě, se pračka porouchá, praskne hadice, bude pořád napouštět a budete mít vodu v celém bytě. Je jasné, že voda bude prosakovat i do bytu souseda pod Vámi. Za tu chvíli Vám tato událost zničí veškeré vybavení a také vybavení souseda. Pokud jste byli pojištěni, Vaše pojišťovna Vám škodu proplatí, ale pouze

v rámci jedné smlouvy odpovědnosti za škodu bývají pojištěni všichni obyvatelé domácnosti, tzn. děti, manžel a další rodinní příslušníci, žijící v domácnosti.

3.1 Rozdíl mezi pojištěním nemovitosti a domácnosti

Řada lidí nevnímá rozdíl mezi pojištěním domácnosti a nemovitosti. Stává se, že si člověk sjedná pojištění nemovitosti např. pro svůj rodinný domek a pojištění domácnosti už neřeší nebo jsou v chybné představě o tom, že je pojištění domácnosti započteno v ceně pojištění nemovitosti. V případě, že pak nastane škodní událost, např. povodně, pak pojišťovna uhradí škody, které se týkají pouze nemovitosti. Škodu v domácnosti si však musí hradit pojištěný ze svých finančních prostředků.

Mám-li pojištěný rodinný dům bez pojištění domácnosti, nastane-li pojistná událost, dostanu pouze pojistné plnění týkající se škody na rodinném domě, např. za zničenou střechu. Poničenou kuchyňskou linku už mi nikdo neproplatí. Případy, kdy si lidé pojistí pouze nemovitost a s pojištěním domácnosti se již nezabývají, se stávají běžně. Tato dvě pojištění je však třeba důsledně rozlišovat.

Pojištění nemovitosti je takové pojištění, které zpravidla uzavírá vlastník nemovitosti, a týká se škod na nemovitosti jako takové, např. škoda na obytné budově, související stavbě či škoda na souvisejícím pozemku. [2]

Pojištění domácnosti je soubor zařízení domácnosti sloužící členům domácnosti. Jde o vybavení domácnosti nábytkem, elektronikou, ale také stavební součásti jako tapety, malby, plovoucí podlahy, kuchyňská linka, dlažba apod. Toto pojištění může uzavřít vlastník nemovitosti, který v té nemovitosti bydlí a vede tam také domácnost, ale může ho uzavřít i nájemce bytu, pro své movité věci, které má v pronajatém domě či bytě, kde žije, aniž by tuto nemovitost vlastnil. [2]

V rámci pojištění nemovitosti a domácnosti nabízejí pojišťovny možnost pojištění škod způsobených požárem, výbuchem, přímým úderem blesku, povodní či záplavou, vichřicí, krupobitím, sesouváním půdy nebo sněhových lavin, zřícením skal nebo zemin, pádem stromů, stožárů nebo jiných předmětů, tíhou sněhu nebo námrazy, zemětřesením nebo vodou vytékající z vodovodního zařízení nebo pojištění proti škodám způsobeným krádeží či vloupáním.

Je vhodné zde zmínit i další chyby, než je jen rozdíl mezi nemovitostí a domácností, které při uzavírání pojištění majetku lidé dělají. Největší chybou může být pro člověka to, že

Vaši škodu, škodu souseda, který Vám přinesl účet, kolik stálo jeho zničené vybavení, Vám Vaše pojišťovna již neproplatí, pokud jste neměli sjednáno pojištění odpovědnosti.

se vůbec nepojistí. Myslí si, že se mu nic nemůže stát, že je to zbytečné, nebo si řekne, že nemá co ztratit.

Častější chybou je neaktualizování pojistné smlouvy, a to nejen v souvislosti s pojistnou částkou, ale také v případech změny údajů o pojistníkovi či způsobu platby. Řada lidí se mylně domnívá, že změna osoby pojistníka neznamena důvod pro aktualizaci pojistné smlouvy. Příkladem je i má kamarádka, která byla nemile překvapena, že jí pojišťovna odmítá vyplatit pojistnou částku při povodních. Udělala právě tuto chybu, neboť dům byl napsaný na strýce, který na ni vlastnictví převedl, ale tuto změnu už na pojišťovnu nenahlásili. Bohužel si musela škody na domě zaplatit sama. Pokud je pojištění majetku sjednáno na osobu, která zemřela, pojištění většinou zaniká. Dědici pojištění platí dál, aniž by tuto skutečnost pojišťovně oznámili. V tomto případě je pojišťovna oprávněna nevyplatit pojistné plnění.

Velkou skupinu chybujících tvoří lidé, kteří mají majetek podpojištěný. Může se stát, že člověk investuje další finanční prostředky do majetku, zrekonstruovali domácnost, anebo si pořídili nové vybavení, přistavili další nemovitost, ale v pojistné smlouvě však tyto zvyšující hodnoty majetku neuvedli. Podle České asociace pojišťoven, dále jen ČAP, pak na tyto pojištěné lidi čeká při pojistné události nemilé překvapení: „Pojistné částky uvedené ve smlouvě následně odpovídají stavu domácnosti nebo nemovitosti v původní podobě. V případě, kdy dojde k pojistné události, jim pojišťovna v souladu s platnou pojistnou smlouvou škodu uhradí jen částečně. Je třeba si uvědomit, že i bez dalších investic se hodnota majetku s léty mění.“ Například starší rodinný domek pojištěný na hodnotu jednoho milionu korun bude mít dnes určitě vyšší hodnotu než dříve.

Priznejme si, kdo z nás četl pojistné podmínky, nebo je četl až do konce. Jsou psány tak malým písmem, velmi obsáhlé a nudné. Neprostudování pojistných podmínek je ale velmi závažná chyba. Dle ČAP uplatňují klienti často škody, na které nemají dle sjednaných pojistných podmínek nárok, a následně jsou udiveni a pobouřeni.

V praxi se stává, že při uplatňování škod nejsou lidé schopni poskytnout důležité dokumentace o ceně a pořízení cenných předmětů ve své domácnosti. V tomto případě mohou pojišťovny krátit pojistné plnění, nebo dokonce škodu neproplatit. Proto je nutné mít řádně zdokumentovány své věci.

Vodovodní škody pojišťovny specifikují různě, kdy zpravidla se jedná o poruchu vodovodního zařízení. Lidé se často chybně domnívají, že vodovodní škodou je i když do domu zaprší, přeteče voda z vany při mytí či sprchování nebo vyteče voda z prasklého akvária.

I přes to, že seriózní pojišťovny povodně a záplavy nerozlišují, najdou se ještě pojišťovny, které tyto pojmy odlišují. Proto je nutné, aby si lidé s pojišťovnou ujasnili, co vše je obsaženo v jejich pojištění.

3.2 Stanovení pojistné částky

Pojistná částka musí odpovídat hodnotě nemovitosti v době pojistné události. Když si člověk pojišťuje rodinný dům anebo jinou nemovitost, aby si mohl pořídit v případě zničení novou, musí pojistná částka odpovídat nákladům, které vynaloží na pořízení stejné nemovitosti, jak rozměrově, tak materiálově.

Pojistná částka určuje v pojistné smlouvě nejvyšší hranici plnění pojišťovny. Pro stanovení pojistné částky je rozhodná pojistná hodnota pojištěné věci, což je hodnota předmětu v daném okamžiku doby trvání pojištění. [6]

Klient si pojistnou částku určuje sám a nese tím důsledky svých rozhodnutí. Proto se často stávají případy, kdy dojde při stanovení pojistné částky k přepojištění nebo podpojištění.

K přepojištění dochází tehdy, kdy pojistná částka je vyšší, než pojistná hodnota pojištěného majetku. Při vyplácení pojistného plnění dostane klient pouze částku, která odpovídá hodnotě pojištěného majetku. Při této situaci mohou obě strany, tedy jak pojistitel, tak pojistník navrhnout, aby byla pojistná částka snížena. Pokud právo na snížení nebude přijato pojistitelem ve lhůtě jednoho měsíce od jeho obdržení, pojištění zaniká uplynutím posledního dne této lhůty. [3]

Typickým příkladem přepojištění je pojištění automobilu u havarijního pojištění. Každým rokem klesá cena vozidla. Je proto nutné si u pojišťovny nechat auto „přecenit“ na nižší hodnotu a změnit pojistnou smlouvu, aby se za automobil neplatilo zbytečně vysoké pojistné, na vyšší plnění od pojišťovny, neboť plnění odpovídá pouze skutečné ceně pojištěného majetku.

Na rozdíl od přepojištění je častější situace podpojištění, což je případ, kdy pojistná částka je nižší, než pojistná hodnota pojištěného majetku. V této situaci může nastat to, že klient má starou pojistku, která ve většině případů nepokryje v současné době vzniklé škody. Platí sice nízké pojistné, ale hodnota majetku se výrazně zvýšila. Při likvidaci pojistné události jsou pak překvapeni, že pojistné plnění je nižší než hodnota majetku. [3]

Uvedme si příklad: Rodinný dům je pojištěn na částku 2 500 000,- Kč. Jeho skutečná hodnota ale činí 3 500 000,- Kč. V případě, kdy nastane pojistná událost, může vzniknout škoda až ve výši reálné hodnoty, tedy ve výši 3 500 000,- Kč. Je ale logické, že pojišťovny

vyplatí pojistné plnění jen do výše 2 500 000,- Kč, nebo může dojít ke krácení pojistného plnění.

Aby vlastníci věděli, na jakou částku si mají svou nemovitost pojistit, připravila ČAP kalkulátor pojistné hodnoty nemovitosti, který je uveden na jejich oficiálních stránkách. Služba je zdarma. Kalkulačka vypočítává minimální pojistnou hodnotu nejčastějších typů nemovitostí ve standardním provedení. Kromě této možnosti kalkulátoru na stránkách ČAP, lze zjistit hodnotu nemovitosti také na základě kalkulátoru u pojišťovacího zprostředkovatele nebo prostřednictvím znaleckého odhadu. [11]

Pojištění majetku může být sjednáno na různé ceny. Jedná se o novou cenu, což je částka, kterou je nutno vynaložit na znovupořízení nové věci, dále obvyklou cenu, což je cena dosažitelná při prodeji stejné popřípadě obdobné věci. Nebo je možné pojištění sjednat na časovou cenu¹³, což je nová cena snižená o opotřebení nebo znehodnocení.

Pojišťovny k výpočtům využívají různé techniky a výpočtové softwary a řídí se také zákonem 151/1997 o oceňování majetku a na něj navazující vyhláškou Ministerstva financí 3/2008, znaleckým standardem pro oceňování motorových vozidel apod.

Další příklad: Rodinný dům postavený v roce 1970 se dal pořídit cca za 300.000 Kč. V roce 2011 je možné stejný dům dnes postavit za cca 3.000.000 Kč, což je jeho nová cena. Časová cena se zjistí tak, že při předpokládané životnosti 100 let se od nové ceny odečte za 40 let používání 40 % nové ceny, tedy částka 1.200.000 Kč a časová cena by tak činila 1.800.000 Kč. Obdobný rodinný dům stejného stáří lze v daném místě pořídit za 1.000.000 Kč, a to je cena obvyklá. [18]

Ve smlouvě může být stanovena k pojistné částce také spoluúcast. Jedná se o dohodnutou sumu, do jejíž výšky se pojistné plnění neposkytuje. Výška spoluúčasti se nejčastěji stanovuje tak, aby část ztrát, které mohou vzniknout, platil pojištěný. Spoluúcast se dotýká tam, kde jsou podstatné části ztrát s vysokou četností a pravděpodobností vzniku. Je dobrovolná v případě, kdy je možnost pojistné přiměřeně snížit a povinná v případě, kde je pojistné kalkulované vzhledem k jeho výšce a dále se neupravuje. Některé pojišťovny nevyžadují sjednání spoluúčasti, jiné mají stanovenou minimální částku spoluúčasti. [6]

Vliv na cenu pojištění má především výše sjednané pojistné částky nebo limit pojistného plnění, kdy při sjednávání ceny si klient může zvolit, zda pojistné plnění bude hrazeno v nových cenách či v cenách časových. Dále to může být rozsah pojištěných rizik, zabezpečení objektu a výše spoluúčasti, kterou si klient zpravidla určuje sám. Dále se jedná

¹³ Časová cena se použije tehdy, pokud je pojištění sjednáno na časovou hodnotu nebo pokud opotřebení nebo jiné znehodnocení věci přesáhne 70% nové hodnoty.

o lokalitu majetku, zda se nachází v povodňových a záplavových zónách či jiných rizikových oblastech.

3.3 Pojistná nebezpečí

Pojistná nebezpečí jsou definována dle zákona o pojistné smlouvě jako možná příčina vzniku pojistné události.

V rámci pojištění majetku mohou nastat tato základní pojistná nebezpečí:

- Požár, výbuch nebo přímý úder blesku
- Povodeň či záplava
- Vichřice nebo krupobití
- Pád stromů, stožárů nebo jiných předmětů
- Zátěž sněhu nebo námrazy
- Zemětřesení
- Voda vytékávající z vodovodního zařízení
- Odcizení věci krádeží, vloupáním či loupeží
- Vandalismus

Obecný význam těchto uvedených základních pojistných nebezpečí přikládám v příloze č 1. Je nutné si v pojistných podmínkách prostudovat význam těchto pojistných nebezpečí, neboť jejich definice je vždy dána pojistnými podmínkami konkrétní pojišťovny a může se lišit.

Jako příklad odlišnosti uvádím definici pojistného nebezpečí „krupobití“ od České pojišťovny, Kooperativy a pojišťovny Generali.

Krupobitím se dle České pojišťovny rozumí: *„jev, při kterém kousky ledu různého tvaru, velikosti, hmotnosti a hustoty vytvořené v atmosféře dopadají na pojištěnou věc.“*

Pojistnou událostí z důvodu tohoto pojistného nebezpečí je takové poškození nebo zničení pojištěné věci, které bylo způsobeno:

a) přímým působením krupobití;

b) v příčinné souvislosti s tím, že krupobití poškodilo části budovy.

Pojištění se však nevztahuje na poškození nebo zničení pojištěné věci, jestliže škoda nastala přímo nebo nepřímo:

c) v souvislosti s tím, že budova byla bez oken, dveří či s odstraněnou, neúplnou nebo provizorně provedenou střešní krytinou (fólie, lepenka apod.) nebo v souvislosti s tím, že na pojištěné budově byly prováděny stavební práce;

d) v důsledku zchátralých, shnilých nebo jinak poškozených střešních konstrukcí;

e) vniknutím deště, krup, sněhu nebo nečistot nezavřenými okny nebo jinými otvory, pokud tyto otvory nevznikly působením krupobití. “ [23]

Pojišťovna Kooperativa definuje krupobití jako: *„pád kousků ledu, vytvořených v atmosféře. “ [24]*

Pojišťovna Generali definuje krupobití jako: *„jev, při kterém kousky ledu různého tvaru a různé velikosti, hmotnosti a hustoty vytvořené v atmosféře dopadají na pojištěnou věc, čímž dochází k jejímu poškození či zničení. “ [25]*

Pojišťovna Kooperativa a Generali uvádí pouze krátkou definici slova „krupobití“. Česká pojišťovna tuto definici rozebírá více dopodrobna.

4 Přehled povodní v České republice

Ničivé povodně se negativně dotýkají mnoha občanů, také státu a celé ekonomiky. Četnost a závažnost těchto přírodních katastrof v posledních letech roste. Riziko povodní se neustále podceňuje, neboť lidé spoléhají na pomoc státu, nepočítají s povodněmi už od počátku stavby, nebo si myslí, že když již jednou stoletá voda přišla, nemůže přijít tak v krátkém období znovu. Povodňová rizika jsou podceňována i přes to, že již několikrát se stalo, že i bezpečná místa, daleko od řek a vod jsou zasažena povodněmi a záplavami. Způsobují to srážky, které nemají kam odtékat, neboť se nám neustále rozrůstají stavby a zastavěné plochy, přičemž na takových místech nemůže docházet k vstřebání vody.

4.1 Historie povodní a záplav v ČR

Povodně jsou na území naší republiky nejnebezpečnějším přírodním jevem, které způsobují každoročně značné škody a často i lidé přicházejí o životy. Vyskytují se v podobě dlouhodobých dešťů, které rozvodní řeky a potoky, nebo náhlým táním sněhu. Jak vznikly a co je důvodem jejich častějšího výskytu popisují v této podkapitole.

V novodobé historii se povodně vyskytly až ve středověku, kdy jejich příčinou bylo vykácení lesů zejména v horských oblastech. O hrozivých povodních v Čechách byly písemné zmínky od 12. století a v každém století se několikrát opakovaly.

Před tisíci lety bylo naše území pokryto více než 90 % přirozenými lesy. Dnes je to pouhých 30 % plochy, která se však od přirozeného lesa zásadně liší, neboť je les tvořen převážně jedním druhem dřeviny. Tento les zadržuje vodu hůře, než les přirozený. Kvůli těmto zásahům do přírody se niva častěji vylévala a zanášela se hlínou a rychleji proudila z horní části povodí dolů. Tak rychle vznikly ploché údolní nivy, jaké známe dnes. První problémy s povodněmi vytlačily velká sídla na vyvýšená místa. [8]

Obr. 4.1 je anonymní letákový list z roku 1582, který vykresluje neštěstí na Vltavě rozvodněné jarní povodní v roce 1581, při kterých se utopilo 150 lidí.

Obr. 4.1: Vyobrazení vltavské povodně z roku 1581 v Praze

Zdroj: KOZÁK, J.; STÁNÍKOVÁ, P. a kol. Povodně v českých zemích zemí.

Postupem času se lidé s vodou naučili žít a mysleli si, že vodu ovládli. Vztah člověka k řekám se změnil. Začali si řeky upravovat a zkracovat tak, aby zabránili škodám na úrodě plodin. Díky tomuto měli pocit, že mohou znovu u vody bydlet, a proto začali obydlovat území u vody. Zahájili výstavbu domů, silnic a továren v záplavovém území.

Lidé po druhé světové válce začali neuváženě regulovat většinu řek. Odvodnění luk, lesů a polí se zvýšil rozklad organických látek v půdě, čímž se snížila schopnost půdy zadržovat vodu. Přestalo se hnojit chlévskou mrvou, a tím dodávat do půdy látky zlepšující půdní strukturu. Pěstování brambor a kukuřice také přispělo k narušení kvality půdy. Tím narůstaly povodňové škody [8].

Mezi nejhorší povodně posledních let v České republice se řadí povodně z let 1997, 1998, 2002 a 2006. Připomeňme si, co se v těchto letech stalo.

V období mezi 5. až 16. červencem roku 1997 postihly záplavy nečekaně třetinu České republiky, nejvíce Moravu a východní Čechy. Tímto datem se záplavy zapsaly mezi nejtragičtější. Postiženými bylo 536 měst a obcí v 34 okresech a zaplaveno bylo území o rozloze 1248 km². Nejtragičtější následky byly v obci Troubky, kde zahynulo 9 lidí. Celkové škody se vyšplhaly na částku přibližně 63 miliard Kč a voda si celkově vzala 50 lidských životů. Zcela bylo zničeno více než 1621 domů, vážně poškozeny byly 4 tisíce, středně a mírně bylo poškozeno 25 tisíc domů. [12] Obr. 4.2 ukazuje zaplavení obce Troubky v roce 1997.

Obr. 4.2 Zatopená obec Troubky

Zdroj: www.army.cz

ČAP vypracovala průběžně statistiky o pojistných událostech a vyplacených plněních. Ke dni 30. 9. 1998, tedy čtrnáct měsíců po povodních, bylo z celkových 117 tisíc nahlášených pojistných událostí vyřízeno 96,2 %. Pojišťovny vyplatily klientům celkem 9,7 miliardy korun. [17]

Další povodně 23. července roku 1998, vyvolané značnými přívalovými dešti, způsobily škodu ve výši téměř 2 mld. Kč především v okrese Rychnov nad Kněžnou a Náchodě. Voda zde zničila asi 10 domovů. Zde si voda vzala 7 obětí. [12] Souhrnný součet pojistných událostí byl odhadnut na 3 670 a v hodnotě činil odhad pojistných plnění 570 milionů korun. [16]

Ve dnech 7. až 17. srpna roku 2002 se záplavy zařadily mezi doposud největší přírodní katastrofy v historii. Zasažena byla více než třetina ČR, nejvíce postižená byla Praha, jižní, střední a severní Čechy a Morava. Voda zničila téměř celé jihočeské Metly a středočeské Záleznice. Škoda se vyšplhala na takřka 73 mld. Kč. [12] Poslední odhady pojišťoven k 30. červnu roku 2004 hovořily o přibližně 80 tisících pojistných událostí, jimž odpovídaly odhadované škody ve výši 37,1 miliard korun. [16]

Koncem března a začátkem dubna roku 2006 byly způsobeny povodně kvůli prudkému oteplení, a tím tedy táním sněhu v kombinaci s častými srážkami. Největší škody byly na řece Dyji, Moravě, Labi a Ohři. Škody byly vyčísleny zhruba na 5,6 mld. Kč a 9 obětí. [12] Jarní povodně na území České republiky způsobily 15 tisíc pojistných událostí v celkové hodnotě přesahující 1 mld. Kč. [17]

Od 24. června až do 4. července roku 2009 byly velmi intenzivní deště, kvůli nimž se zvedly hladiny řek v Moravskoslezském kraji. Voda sáhla patnácti lidem na životy a škoda byla stanovena ve výši cca 8,6 mld. Kč. [12] Počet nahlášených pojistných událostí k 31. 8. 2009 byl 17 017. Vyplacené pojistné plnění včetně záloh činilo 654 049 tis. Kč. [11]

Ani rok 2010 se neobešel bez povodní a záplav. V květnu nejprve začaly stoupat hladiny řek v Moravskoslezském kraji a postupně se zvyšovaly v dalších moravských krajích. Velkým problémem byly sesuvy promáčené půdy. V květnu si povodeň vyžádala pouze jednu oběť, ale škoda byla řádově miliardy korun. V červnu voda zatopila části Moravy a Slezska. Poté zasáhly i Čechy. Škody se v červnu vyšplhaly na stovky milionů a červnová povodeň si vyžádala pět obětí. V srpnu vydatné deště zvedly hladiny řek v severních Čechách, zejména na Frýdlantsku a kolem České Lípy. V dalších dnech se toky začaly zvedat i na jihu Čech. Škoda v srpnu byla řádově miliardy korun. [12]

Likvidaci pojistných událostí způsobené povodní v roce 2010 ukazuje tabulka 4. 1. Z tabulky je vidět, že u pojištění budov bylo nahlášeno 151 žádostí a škody dosahovaly přes 4 mil. Kč. U pojištění domácnosti bylo hlášeno 48 případů pojistné události, škody se vyšplhaly na necelých 1,7 mil. Kč. Podle odhadů pojišťoven byl počet pojistných událostí vyčíslen na 1978. Nahlášené škody byly ve výši 113 490 tis. Kč.

Tab. 4.1: Likvidace pojistných událostí způsobených živly - "Svatováclavské" povodně 2010 stav k 30. 9. 2010

	Počet pojistných událostí (ks)			Škody (tis. Kč)		Dosud vyplacená pojistná plnění včetně záloh (tis. Kč)	
	Nahlášené	Vyřízené	Podíl vyřízených k nahlášeným (%)	Nahlášené	Podíl plnění celkem k nahlášeným (%)	Celkem	z toho poskytnuté zálohy
Pojištění obyvatel (celkem)	256	4	1,6	8 247	0,0	4	0
- pojištění domácnosti	48	2	4,2	1 668	0,2	4	0
- pojištění budov	151	2	1,3	4 119	0,0	0	0
- pojištění motorových vozidel	2	0	0,0	60	0,0	0	0
- pojištění ostatní	55	0	0,0	2 400	0,0	0	0
Pojištění podnikatelská (celkem)	18	0	0,0	1 811	0,0	0	0
- pojištění majetku	11	0	0,0	1 396	0,0	0	0
- pojištění motorových vozidel	2	0	0,0	140	0,0	0	0
- pojištění ostatní	5	0	0,0	275	0,0	0	0
Pojištění plodin a zvířat (celkem)	6	0	0,0	1 500	0,0	0	0
Celkem ČAP	280	4	1,4	11 558	0,0	4	0
Odhady pojišťoven	1 978			113 490			

Zdroj: ČAP

Rok 2011 teprve začal, ale už někteří občané, převážně od Liberecka po jižní Čechy, měli možnost zažít opětovné zvýšení hladiny řek či dokonce vylití vody z břehů,

a to z důvodu tání sněhové pokrývky. Nejvíce bylo zasaženo Litoměřicko. Řeka v regionu překročila úroveň pětileté vody. Dle dosavadních informací Litoměřického deníku nebudou škody až tak vysoké.

Podle odborníků za povodně může člověk. A to především zásahem do přírody zastavováním území, která byla z důvodu historických povodní nezastavěna či kácením stromů, které vodu zadržují. Voda se nemá kam vylévat, protože jsou koryta řek v dnešní době vybetonovaná, a proto se voda vylévá v obrovském množství v místech, kde dříve byly pouze louky nebo pole, nyní tam ale stojí stavby.

4.2 Rozlišení povodní a záplav

Značný počet osob se chybně domnívá, že povodně i záplavy jsou jedno a to samé. Musím se přiznat, že i já jsem netušila, že je mezi nimi rozdíl. Dle ČAP by v současné době u pojištění domácností a nemovitosti s rozlišováním pojmů povodeň a záplava neměl být problém. Většina pojišťoven má totiž riziko povodeň a záplavu sloučené. Pouze u smluv staršího data může nastat problém, neboť v minulosti některé pojišťovny uzavíraly smlouvy pouze na riziko povodně nebo riziko záplava a tato rizika nebyla v základním pojištění. Např. Česká pojišťovna při likvidaci škod nerozlišuje, jakým způsobem voda poškodila nemovitost. Všichni klienti České pojišťovny mají ve svém pojištění nemovitostí, domácností apod., současně zahrnuto jak riziko povodně, tak i záplavy, s výjimkou čtvrtého povodňového pásma, kde riziko povodní většinou pojistit nelze.

I přes to, že se již v pojištění zpravidla nerozlišují tyto dva odlišné pojmy, usuzuji, že je vhodné se o nich zmínit a definovat je.

Podle bioklimatického slovníku je záplavou: „*zatopení pozemku při vystoupení vody z břehu toku za povodně. Může nastat vlivem přívalových dešťů nebo rychlého tání sněhu, nebo také protržením hráze vodní nádrže apod. Nastává též při vystoupení podzemní vody nad povrch.*“ [13]

Na rozdíl od záplavy bioklimatický slovník vymezuje povodeň jako: „*přechodné stoupnutí hladiny vody ve vodním toku nad úroveň břehu, způsobené náhlým zvětšením průtoku vody, např. z dešťů, tání sněhu nebo zmenšením průtočnosti koryta.*“ [13]

Povodně lze rozlišovat na přirozené a zvláštní. Přirozenou povodní je povodeň způsobená přírodními jevy. Jedná se o situace, při kterých hrozí zaplavení území, nebo situace označené předpovědní povodňovou službou podle vodního zákona č. 254/2001 Sb. § 73 odst. 1 nebo povodňovými orgány, zejména při déletrvajících vydatných dešťových srážkách, popř. prognóze nebezpečí intenzivních dešťových srážek, očekávaném náhlém tání.

Přírozené povodně vyskytující se na našem území lze rozdělit do několika hlavních typů. Jedná se o zimní a jarní povodně způsobené táním sněhu, popřípadě v kombinaci s dešťovými srážkami.

Zimní povodně se vyskytují obvykle ve spojitosti s příchodem oteplení nebo v kombinaci s dešťovými srážkami. Zimní povodně jsou ve srovnání s letními odlišné. V zimních povodních se dešťové srážky, proces tání sněhu a efekty způsobené ledovými nápěchy na vodních tocích mohou vzájemně kombinovat.

Dále pak letní povodně, které se vyskytují v období duben až listopad. Jsou to převážně povodně způsobené dlouhotrvajícími dešti. Objem srážek je vyšší, a proto je větší i objem povodňové vody. Letní povodně způsobené krátkodobými srážkami vysoké intenzity, které jsou označovány jako bleskové povodně, kdy během několika hodin spadne i přes 100 mm srážek, zasahující poměrně malá území. Mohou se vyskytovat kdekoli na malých tocích a nelze se proti nim prakticky bránit, neboť nebezpečí jejich výskytu spočívá v nahodilosti. [4]

Do kategorie zvláštních povodní dle vodního zákona č.254/2001 Sb. patří povodně, které jsou způsobené uměle vyvolanými jevy. Zvláštní povodeň je způsobena narušením či poruchou vodního díla, což může vést až k jeho protržení nebo nouzovým řešením kritické situace na vodním díle. O tato vodní díla jsou povinni se starat vlastníci či správci vodního díla.

4.3 Povodňová mapa a rizikové zóny povodní

Povodňové mapy ČR slouží k vyhodnocení pravděpodobnosti výskytu povodní na celém území České republiky. Pomocí povodňové mapy lidé zjistí, v jaké povodňové oblasti se jejich nemovitost nachází.

Od ledna roku 2009 je možné využívat systém rizikových zón záplav, který vyvinula Česká asociace pojišťoven ve spolupráci s Intermap Technologies pro účely posuzování rizika povodní svých členských pojišťoven. Na tvorbě rizikových zón se podílela i světová zajišťovna SwissRe. Mapové podklady a datové údaje v aplikaci jsou pravidelně aktualizovány. [11]

V roce 2009 byla tato služba provozovatelem zpoplatněna, ale od roku 2010 je veřejnosti zdarma, což vede k vyššímu přínosu informovanosti občanů o možném výskytu povodně v dané lokalitě. Služba je určena výhradně pro soukromé využití fyzickou osobou.

Aplikace vyhodnocuje čtyři rizikové zóny. Za předpokladu, že klient vlastní nemovitost ve vyšší rizikové zóně, tedy v zóně dvě a více, lze předpokládat navýšení

pojistného o rizikový příplatek. I v České republice existují lokality, které jsou z hlediska neúnosného rizika výskytu povodní nepojistitelné. Ty se vyskytují zpravidla ve čtvrté rizikové zóně. Taková informace je cenná pro ty, kteří o koupi nemovitosti v takové lokalitě zatím jen uvažují. Informace o rizikovitosti tímto způsobem mohou využít i pojišťovny, především při stanovení pojistných nebezpečí a kalkulaci cen pojistného u majetkového pojištění v místě polohy objektu nebo je mohou také využít realitní kanceláře nebo průmyslové podniky. [11]

Program na určení rizikových povodňových zón pokrývá celé území České republiky, respektive veškeré vodní toky, které jsou významné vzhledem k možnosti vzniku škody na majetku v důsledku zaplavení. Největších 210 měst je zmapováno velmi podrobně v podobě plánů měst a to v měřítku 1:10 000. Výsledná informace o pojistném nebezpečí na uživateli zvolené adrese je vygenerována a zpřístupněna ve formátu PDF.

Rizikové oblasti se dělí na čtyři zóny:

- Zóna 1 je území se zanedbatelným nebezpečím výskytu povodně. Pojišťovny nemovitosti bez problémů pojistí.
- Zóna 2 je oblast s nízkým nebezpečím výskytu povodně. Nachází-li se objekt v oblasti, která je již ohrožena povodní, může pojišťovna tuto skutečnost zohlednit v pojistné smlouvě, například navýšením o rizikový příplatek.
- Zóna 3 je střední nebezpečí výskytu povodně. Nalézá-li se stavba v této zóně, může pojišťovna toto riziko z pojistné smlouvy vyloučit nebo vyšší stupeň zohlednit v podmínkách pojištění, a kromě rizikového příplatku mohou např. výrazně snížit limit pojistného plnění na toto riziko nebo zvýšit spoluúčast.
- Zóna 4 je pásmo s vysokým nebezpečím výskytu povodně. Objekty jsou zpravidla nepojistitelné proti nebezpečí povodně, na ostatní nebezpečí se tato výluka nevztahuje. Některé pojišťovny však přistupují k takovým případům individuálně a prověřují i další aspekty, jako např. místní podmínky a individuální zabezpečení proti vodě. Takovouto deklasifikaci, a tím zařazení objektu do nižší povodňové tarifní zóny většinou provádí risk manažer pojišťovny, který si nemovitost obhlídne. [11]

Na určení povodňové zóny má vliv charakteristika terénu či umístění trvalých protipovodňových zábran.

4.4 Reakce pojišťoven na povodňové situace

Před rokem 1997 nebylo poměrně dlouho o povodních slyšet. Až rok 1997 přinesl tragické povodně, při kterých vznikla řada škod a újma na životech. Pojišťovny tak musely vyplácet pojistné plnění, lidem, kteří byli pojištěni. V roce 1997 dosáhly ekonomické škody

na Moravě výše 62,6 mld. Kč. Pojištěno z nich však bylo pouhých 9,7 mld. Kč. Událost způsobila selhání pouze jedné pojišťovny, a to Morava a.s., která nabízela své produkty za dumpingové ceny a nestarala se o zajištění rizika. [4] Povodně v roce 2002 způsobily celkovou ekonomickou ztrátu ve výši 73 mld. Kč. Plnění pojišťoven dosáhlo 37,1 mld. Kč. [4]

Mnoho pojišťoven se proto rozhodlo pro řadu opatření. V povodňových oblastech zvýšily pojistné a rozšířily oblasti, kde je nebezpečí opakování povodně nejvyšší, a které části území pojišťovny nechtějí pojistit. Pojišťovny se rozhodly pro znázornění záplavových oblastí využít Geografický informační systém, jehož prostřednictvím je možné posoudit, zda zadaná adresa leží či neleží v záplavové oblasti. Pokud nemovitost v záplavové oblasti leží, tak zjistit, jaká je četnost povodní v této oblasti.

Přibývajícím počtem živelných pohrom, zejména povodní a záplav v ČR velmi nepříznivě zasáhly pojistný sektor. Kvůli povodni v roce 2010 chtějí pojišťovny dále přitvrdit a změnit hranice rizikových oblastí. Některé stavby nebude dokonce možné pojistit vůbec. Také zajištění bude dražší, pojišťovny budou proto muset platit vyšší pojistné sazby, což se promítne do výše pojistného. V příštích letech se očekává zvýšení sazeb u majetkového pojištění, zejména v rizikovějších oblastech.

Podle mluvčího Kooperativy Milana Kani, může v některých případech dojít i k přehodnocení rizikovosti, a tím i zvýšení pojistného. Lidé, kteří nyní spadají do třetí rizikové oblasti, mohou po změně spadat do čtvrté, tedy do nepojistitelného pásma. V případě dalších pohrom pak od pojišťovny nedostanou žádné finanční odškodnění. Některé pojišťovny mohou udělat výjimku, a to v případech, kdy klient prokáže, že má dostatečně nemovitost ochráněnou proti vodě.

Ti, kteří vlastní nemovitost v oblasti častých povodní či záplav, mohou mít s pojišťovnou velké problémy. Mnohé pojišťovny zvýší pojistné, jiné ho vyloučí úplně a v případě další škody nevyplatí ani korunu.

Pojišťovny se k povodním stavějí různě. Pokud se nemovitost nachází v prvním či druhém pásmu povodňových zón, pojišťovny se sjednáváním pojištění nedělají problémy. Velký problém však nastává, když vlastníte nemovitost ve čtvrté povodňové zóně. Obecně platí, že v této zóně pojišťovny nemovitost vůbec nepojistí.

4.5 Úloha státu při řešení povodní

Většina lidí si myslí, že zvládnout povodeň a uhradit vzniklé škody má stát. To ale dneska již neplatí. Dnes role státu směřuje do preventivního opatření. Jedná se o zajišťování

vzdělávání občanů, informací, předpovědní a hlásné služby či podpory zlepšování stavu krajiny. Nejlepšího výsledku bude dosaženo, když se zkoordinuje aktivní působení státu s odpovědností občanů, která je spojena s ochranou vlastního majetku a zdraví.

Před rokem 1997 nebylo naše území postiženo povodněmi poměrně dlouho, a tím došlo k podcenění nebezpečí možných povodní. Při povodních v letech 1997 a 1998 se upozornilo na problémy v oblasti preventivních aktivit před povodněmi. Proto byla v roce 2000 vypracována strategie, která měla za cíl zlepšit úroveň ochrany před povodněmi.

Strategie vychází z následujících zásad: [7]

- preventivní opatření pro ochranu před povodněmi je nejefektivnější formou ochrany,
- na zabezpečení realizace preventivních opatření ke snížení škodlivých účinků povodní se musí podílet vlastníci a správci nemovitostí, což mohou být rovněž organizace na úrovni regionů, okresů, obcí anebo individuální osoby,
- efektivní preventivní opatření je nutné uplatňovat systémově v ucelených (hydrologických) povodích a s ohledem na provázání vlivů jednotlivých opatření podél vodních toků,
- pro efektivní ochranu před povodněmi je třeba nalézt vhodnou kombinaci opatření v krajině, která zvyšují přirozenou akumulaci a retardaci vody v území, a technických opatření k ovlivnění povodňových průtoků,
- pro návrhy k ochraně před povodněmi je třeba využívat kvalitní informace o geomorfologii území, rostlinném pokryvu, složení půdy a moderní informační technologie umožňující modelování povodní, tj. informace, které zpřesňují vymezení rozsahu a průběhu povodní a zároveň dovolují posuzovat účinnost zvolených opatření podél celého vodního toku,
- pro řízení opatření k ochraně lidí a majetku v zaplavovaných územích je třeba zkvalitnit informační systém při povodních a přípravu povodňových plánů,
- s ohledem na charakter území a geografickou polohu České republiky je nezbytné řešit ochranu před povodněmi v mezinárodním kontextu, zejména v rámci stávajících mezistátních dohod o spolupráci v povodích řek přesahujících hranice státu,
- vzhledem k finanční náročnosti je zabezpečení účinné ochrany před povodněmi víceletý proces, kdy prioritou státního zájmu je podpora prevence proti úhradě nákladů za škody způsobované povodněmi,
- strategie je dokument s dlouhodobou platností, otevřený pro doplňující návrhy, které budou reagovat na vývoj poznání a rovněž plnění navrhovaných opatření.

Základní podmínkou ke zlepšení ochrany proti povodním jsou včasné a kvalitní informace. Tyto informace přispívají ke snížení povodňových škod. Hlásnou povodňovou službu provozují povodňové orgány spolu se správci vodních toků a provozovateli vodních děl.

Hlásná povodňová služba zabezpečuje pravidelné informace povodňovým orgánům o vývoji povodňové situace v jednotlivých profilech vodních toků pro varování občanů a k řízení opatření k ochraně před povodněmi. Včasné varování v územích ohrožených především náhlými povodněmi s velmi rychlým průběhem a katastrofálními následky lze zajistit pomocí lokálních varovných systémů. K účinné ochraně před povodněmi jsou nutná opatření v krajině a technická opatření k ovlivnění průběhu a rozsahu povodní.

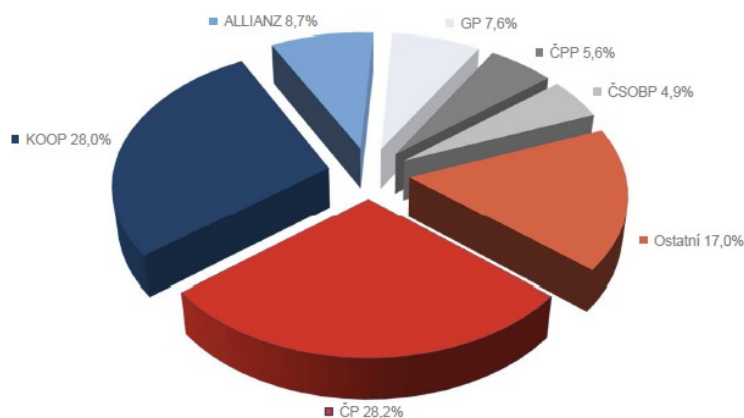
Úlohou státu v oblasti opatření v krajině je především vymezení konkrétních opatření k ochraně před povodněmi a kontrolovat jejich naplňování a účinnost, koordinovat realizaci opatření pro ochranu před povodněmi na území ucelených povodí, realizovat investiční ochranná opatření schválená příslušným stupněm a typem plánovací dokumentace, koordinovat sektorové politiky a vypracovat systém pobídek pro zlepšení hospodaření v krajině, upravovat a harmonizovat dle potřeby právní a technické předpisy. Úlohou obcí v této oblasti je především pozitivní ovlivňování hospodaření s pozemky na svých správních územích. Úkolem technických opatření je především zmírnit účinky povodně zachycením části jejího objemu. [7]

Od ledna 2011 byla zavedena tzv. „povodňová daň“. Tato daň činí 100 Kč měsíčně a objeví se ve snížení slevy na poplatníka. Ministerstvo financí odhaduje, že nižší sleva na poplatníka přinese do rozpočtu zhruba 4,6 miliardy korun v roce 2011. Původním cílem povodňové daně bylo zlepšit situaci státního rozpočtu, nakonec ministr financí Miroslav Kalousek upřesnil, že takto vybrané peníze mají putovat do zvláštní položky v rozpočtu, určené na protipovodňová opatření a odstraňování škod po záplavách. Ministr financí také uvedl, že tzv. „povodňová daň“ bude pouze na rok, neboť se chystají velké změny v zákonu o daních z příjmů, který by měl platit od ledna 2012. Při každém vzniku povodně se stát snaží finančně pomáhat. Vynakládá nemalé finanční prostředky na opravu postižených domů na stejném pozemku. Otázkou je, zda je to nejlepší způsob.

5 Srovnání produktů pojištění majetku občanů se zaměřením na povodně u vybraných pojišťoven

Na českém trhu působí řada pojišťoven, které nabízí pojištění majetku. Pro vlastníka, který si chce svůj dům či byt pojistit kvalitně, je těžké se rozhodnout, jakou pojišťovnu zvolit. Jelikož Česká pojišťovna, dále jen ČP, s pojišťovnou Kooperativa patří k největším pojišťovnám v našem státě, vybrala jsem si ke srovnání právě tyto pojišťovny. Další důvod pro volbu těchto pojišťoven byl ten, že jak je vidět v grafu č. 5.1 pojišťovny Kooperativa a ČP ve 4.čtvrtletí v roce 2010 v oblasti neživotního pojištění měly nejvyšší podíl na celkovém předepsaném pojistném.

Obr. 5.1 Podíl na celkovém předepsaném pojistném v neživotním pojištění v čtvrtém čtvrtletí roku 2010

Zdroj: čap

Vzhledem k tomu, že je možné v rámci pojištění majetku pojistit řadu nemovitostí, jako byt, stavbu, dům, garáž apod., zaměřím se pouze na rodinný dům, bez dalšího připojištění domácnosti, odpovědnosti či připojištění jiných staveb. Rozhodujícím kritériem pro srovnání bude kombinace rozsahu pojistné ochrany a výše pojistného.

Každá pojišťovna má různé pojistné podmínky, a proto i výluky budou u každé odlišné. Proto se jimi zabývám u každé pojišťovny.

5.1 Česká pojišťovna

Pro pojištění rodinného domu mohou klienti využít u ČP pojištění obytných budov a souvisejících staveb. V rámci pojištění obytných budov a souvisejících staveb je možné pojistit i kromě rodinného domu také rekreační objekty, garáže, bazény, studny či ploty. Pojištění obsahuje základní rizika, jako je sdružený živěl, odcizení a vandalismus nebo

havárie vodovodu. Kromě základních rizik je možné si připojistit v balíčku „skel all risk“ všechna skla, nebo škody způsobené nárazem vozidla do domu.

Je zde možné rovněž využít tzv. „pojištění v kostce.“ Jedná se o pojištění, kde v jediné smlouvě lze sjednat pojištění na dům, byt, chatu, zařízení domácnosti, úrazové pojištění, pojištění odpovědnosti či pojištění stálých plateb. Výhodou klient získá až 47% slevy dle výše spoluúčasti, stupně zabezpečení majetku a v závislosti na počtu uzavřených pojištění v rámci pojištění v kostce. Kdykoliv je možno sjednané pojištění zúžit či rozšířit.

ČP navíc poskytuje asistenční služby, které zajišťují pomoc při havárii či jiném problému v domácnosti a zajištění řemeslnických služeb do smluveného limitu. V rámci pojištění v kostce jsou asistenční služby zdarma.

5.1.1 Pojistná nebezpečí

Není-li uvedeno v pojistné smlouvě jinak, pojištění obytných budov a souvisejících staveb se sjednává pro případ poškození nebo zničení pojištěných věcí pojistnými nebezpečími uvedenými v tabulce č. 5.1.

ČP definuje riziko povodně jako: „*zaplavení větších či menších územních celků vodou, která se vylila z břehů vodních toků nebo z břehů nádrží nebo tyto břehy a hráze protrhla, nebo způsobené náhlým a neočekávaným zmenšením průtočného profilu toku.*“ [23]

Riziko záplava vymezuje jako: „*zaplavení pozemku, na kterém se nachází pojištěná věc, proudící nebo stojící vodou i z jiných příčin než z důvodu povodně.*“ [23]

Jak již se v podkapitole 4.2 zmiňuji, spousta pojišťoven, i také ČP z hlediska vyplacení pojistného plnění nerozlišuje tyto dva pojmy, a proto je pojistnou událostí z důvodu pojistného nebezpečí povodeň a záplava takové poškození nebo zničení pojištěné věci, které bylo způsobeno přímým působením vody z povodně nebo záplavy na pojištěnou věc. Dále jsou pojistnou událostí také předměty, které jsou unášeny vodou z povodně nebo záplavy.

5.1.2 Spoluúčast

Spoluúčast lze stanovit tak, jak klientovi nejvíce vyhovuje. Stanovení spoluúčasti není podmínkou, o to víc se ale bude platit vyšší pojistné. Maximální spoluúčast je však do výše 20 000 Kč. Oprávněná osoba se podílí na úhradě vzniklé škody z pojistné události částkou, sjednanou v pojistné smlouvě jako spoluúčast.

Tab. 5.1 Pojistná nebezpečí v rámci pojištění obytných budov a souvisejících staveb

Pojistná nebezpečí v pojištění obytných budov a souvisejících staveb	
Sdružený živel	požár, výbuch, přímý úder blesku, pád letadla, případně jeho části nebo nákladu
	povodeň nebo záplava
	vichřice nebo krupobití
	sesouvání půdy, zřícení skal nebo zemin, sesouvání nebo zřícení sněhových lavin
	pád stromů, stožárů nebo jiných předmětů
	tíha sněhu nebo námrazy
	Zemětřesení
Vodovod	voda vytékající z vodovodních zařízení
	přetlak nebo zamrzání vody
Odcizení a vandalismus	odcizení věci krádeží vloupáním nebo loupeží
	úmyslné poškození nebo úmyslné zničení věci
	poškození nebo zničení stavebních součástí způsobené jednáním pachatele směřujícím k odcizení věci

Zdroj: Vlastní zpracování dle pojistných podmínek ČP

5.1.3 Výluky z pojištění domů a souvisejících staveb

Obecnými výlukami z pojištění u České pojišťovny jsou u nahodilých skutečností způsobené následkem jaderné reakce, jaderného záření či radioaktivní kontaminace, azbestem, formaldehydem apod., dále pak válečnými událostmi, vzpourami, povstáním nebo jiným hromadným násilným nepokojem, stávkou, výlukou, teroristickými akty nebo skutečnosti způsobené státním zásahem či úřední mocí.

Výlukou jsou také vady, které měla pojištěná věc v době uzavření, a která měla být známa pojištěnému či pojistníkovi bez ohledu na to, zda byla známa pojišťovně.

Z pojištění nevzniká nárok na plnění za nepřímé škody jako je např. ušlý zisk, pokuty, manka, nemožnost používat pojištěnou věc, ani nevzniká právo za vedlejší výlohy, jako např. náklady právního zastoupení apod.

Podle doplňkových pojistných podmínek pro pojištění obytných budov a souvisejících staveb se pojištění nevztahuje na vybavení budov a domovního zařízení, jako jsou zabudované trezory, pračky, ledničky, drtiče odpadků a mandly. Pojištění se dále nevztahuje na poškození, zničení, odcizení nebo ztrátu uměleckých, uměleckořemeslných nebo historických děl, které jsou součástí či příslušenstvím pojištěné stavby (sochy, plastiky, fresky, řezby apod.). Pojištění se rovněž nevztahuje na zmenšení nebo ztrátu umělecké nebo historické hodnoty pojištěné stavby nebo její části v důsledku pojistné události. Jestliže však tato díla mají také jiný než estetický význam, např. tvoří stavebně funkční prvek pojištěné stavby, poskytne pojišťovna pojistné plnění až do výše odpovídající nákladům na opravu nebo znovupořízení. Také stavby na vodních tocích a korytech jsou součástí výluk, a to i v případech, kdy tvoří součást vymezeného souboru, pokud však v pojistné smlouvě není uvedeno něco jiného.

V případě pojistného nebezpečí přetlaku či zamrznání vody se pojištění nevztahuje na poškození nebo zničení kotlů ústředního nebo etážového topení a bojlerů, venkovních bazénů, včetně jejich příslušenství a nádrží či ostatních pojištěných věcí, jestliže spolupůsobící příčinou škody byla koroze nebo jejich opotřebení. [23]

5.1.4 Limity plnění

V pojistných podmínkách je nutné se zaměřit na článek 6, kde je uvedeno, že pokud dojde k pojistné události z příčiny pojistného nebezpečí povodně nebo záplav, je pojistné plnění v součtu omezeno částkou 50 000 Kč.

Je pravdou, že pojištění proti povodním a záplavám jen do 50 000,-Kč mnoho neřeší. V situacích, kdy voda podemele celý dům, je částka nedostačující. Na druhou stranu, ale všechna ostatní rizika jsou zachována v plné výši a klient při sjednání smlouvy je vždy informován, v jakém pásmu se nachází jeho nemovitost a do jaké výše pojišťovna hradí v případě pojistné události.

Limit pojistného plnění 50 000 Kč se vztahuje na pojištění ve druhé a třetí povodňové zóně. Nicméně má klient možnost se dále připojistit na celkovou hodnotu rodinného domu, což ale navyšuje výši pojistného.

5.2 Pojišťovna Kooperativa

Pojišťovna Kooperativa nabízí dvě varianty k pojištění rodinného domu. Variantu „PRIMA“ a variantu „KOMFORT“.

Varianta „**Prima**“ zahrnuje živelní pojistná nebezpečí, včetně vodovodních, pojištění elektromotorů, jako např. čerpadel, ventilátorů a elektromotorů sloužících k pohonu otevíracích systémů, na zkrat nebo přepětí.

Na rozdíl varianta „**Komfort**“ nabízí vše, co varianta „Prima“ a navíc je zde zahrnuto pojištění v případě nebezpečí odcizení (krádež, loupež), úmyslné poškození nebo úmyslné zničení věci (vandalismus) a poškození nebo zničení věci aerodynamickým třeskem při přeletu letadel.

Je možné dále sjednat pojištění odpovědnosti za škodu vyplývající z vlastnictví nebo držby pojištěné nemovitosti a připojištění skel.

Pojišťovna ve svých pojistných podmínkách definuje povodeň jako: „*přechodné výrazné zvýšení hladiny vodních toků nebo jiných povrchových vod, při kterém voda již zaplavuje místo pojištění, mimo koryto vodního toku. Povodní je i stav, kdy voda z určitého území nemůže dočasně přirozeným způsobem odtékat nebo její odtok je nedostatečný, případně dochází k zaplavení území při soustředěném odtoku srážkových vod*“. [24]

Záplavou se rozumí „*vytvoření souvislé vodní plochy, která po určitou dobu stojí nebo proudí v místě pojištění*“. [24]

Ani Kooperativa již v současnosti z hlediska pojistného plnění nerozlišuje, zda byla nemovitost zasažena záplavami či povodněmi.

Klient si může dále připojistit odpovědnost za škodu vyplývající z vlastnictví nebo držby pojištěné nemovitosti či připojistit skla.

Předmětem pojištění je trvale obývaný rodinný dům, který je zachovalý a udržovaný a je ve vlastnictví občana, rodinný dům ve výstavbě či ostatní objekty, které jsou zachovalé a udržované, např. hospodářské budovy, garáže, bazény, ploty, chodník a jsou umístěné na pozemku náležejícím k rodinnému domu. Dále pak na movité věci, tedy stavební materiál, věci sloužící k výstavbě, opravám nebo rekonstrukci pojištěné nemovitosti (i stavební mechanismy) a dočasné objekty zařízení staveniště.

5.2.1 Spoluúčast

U pojišťovny Kooperativa se uzavírá pojištění se spoluúčastí ve výši minimálně 1 000,-Kč. U pojištění proti povodním či záplavám se sjednává spoluúčast 1 % z celkové výše pojistného plnění, min. však 10 000,- Kč.

Například, pokud by byl rodinný dům v hodnotě 800 000,- Kč, spoluúčast v případě povodní a záplav je 1 % z pojistné částky, což činí 8 000,- Kč. Minimální spoluúčast je ale 10 000,- Kč, proto se bude podílet na spoluúčasti ve výši 10 000,- Kč. Pokud však rodinný

dům stojí 3 000 000,- Kč, spoluúčast činí 30 000,- Kč. Pro ostatní rizika, uvedená v pojistné smlouvě je minimální spoluúčast 1 000,- Kč.

5.2.2 Výluky z pojištění budov a staveb

Podobně jako u ČP, tak ani u Kooperativy nevzniká právo na plnění za škody vzniklé následkem válečných událostí, vzpoury, povstání nebo jiných hromadných násilných nepokojů, stávky, výluky, teroristických aktů, včetně chemické nebo biologické kontaminace. Nevzniká nárok na plnění ani za škody vzniklé následkem zásahu státní moci nebo veřejné správy, působením jaderné energie či úmyslného jednání pojištěného, pojistníka nebo jiné osoby z podnětu některého z nich.

Nastane-li škodná událost následkem povodně nebo v přímé souvislosti s povodní do 10 dnů po sjednání pojištění, není pojišťovna povinna vyplatit pojistné plnění. Plnění pojišťovny za škodu vzniklou na rodinném domě je omezeno pojistnou částkou.

Zničí-li se pojištěná věc, nebo bude odcizena či ztracena, a její zůstatková hodnota před vznikem pojistné události je nižší než 30 % její nové ceny, vyplatí pojišťovna plnění v časové ceně. [24]

5.2.3 Limit plnění

V případě pojištění rodinného domu nemá pojišťovna Kooperativa limity plnění. Pojistné plnění za škodu vzniklou na rodinném domě je omezeno pojistnou částkou. Plnění pojistitele na ostatních objektech je omezeno limitem pojistného plnění dohodnutým v pojistné smlouvě.

5.3 Srovnání a vyhodnocení nabídek konkrétních pojišťoven

Adresa má nejvyšší vliv na to, kolik za živelné pojištění zaplatíme. Další vliv má uvedená výše hodnoty majetku. Abych zjistila, kolik stojí pojištění nemovitosti u České pojišťovny a Kooperativy, vyžádala jsem si od nich nabídku pro jednotlivé povodňové zóny.

Vzala jsem jako příklad zděný rodinný dům z roku 2000 a navštívila pojišťovnu Kooperativu a Českou pojišťovnu pro kalkulaci konkrétní nabídky. Jako pojistnou částku jsem stanovila 3 500 000 Kč. Dále jsem vždy volila variantu bez spoluúčasti, bylo-li to možné, u Kooperativy byla nejnižší možná spoluúčast 1 000 Kč. Při povodních a záplavách je ale spoluúčast ve výši 1 % z pojistné částky. Volila jsem roční frekvenci platby pojistného a chtěla jsem pojištění pouze rodinného domu, bez dalších nabízených pojištění. Nabídku jsem si vyžádala pro každou povodňovou zónu zvlášť. Adresy a dům jsou fiktivní.

Tab. 5.2 Srovnání ročního pojistného v první povodňové zóně

	Česká Pojišťovna	Kooperativa „Komfort“
Pojistná částka v Kč	3 500 000,- Kč	3 500 000,- Kč
Sleva	0 %	5%*
Celkové roční pojistné v Kč	3 275,- Kč	4 655,- Kč
Spoluúčast	0,- Kč	1 000,- Kč
Sjednané na cenu:	Novou	Novou

* obchodní sleva za roční frekvenci placení

Zdroj: Vlastní zpracování na základě nabídky pojišťoven ČP a Kooperativy

Jako adresu pro první povodňovou zónu jsem zvolila Lípovou ulici v Havířově, okres Karviná. Pojištění jsem nechala sjednat na rodinný dům, který je obýván celoročně. V tabulce č. 5.2 jsou uvedeny jednotlivé částky pojištění. U ČP vyšlo roční pojistné na 3 275,- Kč. Pojistné je sjednáno na novou cenu a bez spoluúčasti. Neplatí zde ujednání o limitu plnění uvedené v čl. 6 bodu 1 doplňkových podmínek, což je limit plnění do výše 50 000,-Kč, v případě povodní a záplav, již zmiňovaný výše. V tomto případě, při vzniku pojistné události bych dostala vyplacenou pojistnou částku 3 500 000,- Kč.

Pojišťovna Kooperativa nabízí dvě varianty pojištění, a to „PRIMA A KOMFORT“. Abych mohla porovnávat souhrn rizik od ČP s Kooperativou, musela jsem zvolit variantu „Komfort“. U pojišťovny Kooperativy nebylo možné sjednat pojištění bez spoluúčasti. Proto jsem zvolila minimální spoluúčast 1 000,- Kč. Tato spoluúčast se ale nevztahuje na případ rizika povodeň a záplava. U těchto rizik je spoluúčast ve výši 1 % z pojistné částky, v mém případě tedy 35 000,- Kč. Roční pojistná částka činí 4 900,- Kč. Jelikož jsem zvolila roční frekvenci placení, získala jsem 5 % slevu, a proto je konečná částka ročního pojistného ve výši 4 655,- Kč. Pojištění u Kooperativy je sjednáno také na novou cenu. Modelaci pojištění pro první povodňovou zónu od ČP uvádím v příloze č. 2 a od Kooperativy v příloze č. 3.

U druhé povodňové zóny jsem zvolila ulici Janovskou v Polance nad Odrou v Ostravě. Předmětem pojištění je stejný rodinný dům v hodnotě 3 500 000,- Kč. U ČP jsem volila pojištění bez spoluúčasti a pojištění bylo sjednáno na novou cenu. V tabulce 5.3 jsou uvedeny jednotlivé částky pojištění. Roční pojistné činí 3 603,- Kč. Tato částka se vztahuje na všechna rizika, která jsou uvedena výše v tabulce 5.1, avšak v případě povodní a záplav je limit pojistného plnění jen do výše 50 000,- Kč. Pokud bych chtěla, aby mi byla v situaci, kdy povodeň či záplava nastane, vyplacena částka do výše 3 500 000,- Kč, musela bych si připojistit nad limit plnění 50 000,- Kč pojistného nebezpečí povodeň a záplava, tj. na částku

3 400 000,- Kč. Toto připojištění činí 1 875,- Kč. Celkové roční pojistné s připojištěním je 5 478,- Kč.

Tab. 5.3 Srovnání ročního pojistného v druhé povodňové zóně

	Česká Pojišťovna	Kooperativa „Komfort“
Pojistná částka v Kč	3 500 000,- Kč	3 500 000,- Kč
Sleva	0 %	5%*
Roční pojistné v Kč do limitu plnění 50 000,- Kč	3 603,- Kč	
Roční pojistné nad limit plnění 50 000,- Kč	1 875,- Kč	
Celkem Roční pojistné na částku 3 500 000,- Kč	5 478,- Kč	6 650,- Kč
Spoluúčast	0,- Kč	1 000,- Kč
Sjednané na cenu:	Novou	Novou

* obchodní sleva za roční frekvenci placení

Zdroj: Vlastní zpracování na základě nabídky pojišťoven ČP a Kooperativy

U pojišťovny Kooperativy, varianty „Komfort“, je spoluúčast stejná, jako v první povodňové zóně, a to 35 000,- Kč pro případ povodní a záplav, 1 000,- Kč pro ostatní rizika. Pojistná částka bez slevy činí na 7 000,- Kč ročně. Po 5 % slevě za roční platbu je pojistné ve výši 6 650,- Kč.

Je zde nutno podotknout, že pojišťovna Kooperativa vyplatí v případě povodní či záplav celou pojistnou částku, kdežto ČP pouze do limitu 50 000,- Kč, nebo se musí připojistit nad limit plnění. Modelaci pojištění pro druhou povodňovou zónu od ČP uvádím v příloze č. 4 a od Kooperativy v příloze č. 5.

Adresu pro třetí povodňovou oblast jsem zvolila město Tovačov-Annín II. 30, okres Přerov. U ČP vychází roční pojistné na 3 960,- Kč s tím, že jako ve druhé povodňové zóně je limit pojistného, v případě povodní a záplav, jen do výše 50 000,- Kč. Pokud bych chtěla, aby mi byla vyplacena částka do výše 3 500 000,- Kč, musela bych se připojistit nad limit plnění 50 000,- Kč. Toto připojištění činí 3 750,- Kč. Celkové roční pojistné na pojistnou částku 3 500 000,- Kč je 7 680,- Kč.

Tab. 5.4 Srovnání ročního pojistného ve třetí povodňové zóně

	Česká Pojišťovna	Kooperativa „Komfort“
Pojistná částka v Kč	3 500 000,- Kč	3 500 000,- Kč
Sleva	0 %	5%*
Roční pojistné v Kč do limitu plnění 50 000,- Kč	3 930,- Kč	
Roční pojistné v Kč nad limit plnění 50 000,- Kč	3 750,- Kč	
Celkem roční pojistné na částku 3 500 000,- Kč	7 680,- Kč	8 645,- Kč
Spoluúčast	0,- Kč	1 000,- Kč
Sjednané na cenu:	Novou	Novou

* obchodní sleva za roční frekvenci placení

Zdroj: Vlastní zpracování na základě nabídky pojišťoven ČP a Kooperativy

U pojišťovny Kooperativy, varianty „Komfort“ činí roční pojistné 9 100,- Kč bez slevy. S 5 % slevou za roční frekvenci placení je celkové roční pojistné ve výši 8 645,- Kč. Spoluúčast je ve výši 1 % z pojistné částky, tedy stejná jako v předešlých případech, tj. 35 000,- Kč pro případ povodní a záplav, pro jiné rizika ujednané ve smlouvě je spoluúčast 1 000,- Kč. Modelaci pojištění pro třetí povodňovou zónu od ČP uvádím v příloze č. 6 a od Kooperativy v příloze č. 7.

Tab. 5.5 Srovnání ročního pojistného ve čtvrté povodňové zóně

	Česká Pojišťovna	Kooperativa „Komfort“
Pojistná částka v Kč	3 500 000,- Kč	3 500 000,- Kč
Roční pojistné v Kč	NELZE POJISTIT pro případ povodní a záplav	NELZE POJISTIT pro případ povodní a záplav

Zdroj: Vlastní zpracování na základě nabídky pojišťoven ČP a Kooperativy

Pro čtvrtou povodňovou zónu, kde je vysoký výskyt povodní a záplav, není možné sjednat pojištění ani u České pojišťovny, ani u Kooperativy. Důvodem je vysoké riziko pro pojišťovny, a tím i finanční ztrátovost pojišťoven.

5.4 Shrnutí a doporučení

U první povodňové zóny vychází z hlediska ceny pojistného lépe Česká pojišťovna i přes to, že není stanovena spoluúčast. Pokud by pojištění u ČP bylo ještě se spoluúčastí ve výši 1 000,- Kč, bylo by pojistné ještě nižší. U první povodňové zóny v ČP neplatí ujednání o limitu v článku 6 v DPP. Pojistné plnění je vyplaceno do výše pojistné částky.

U druhé povodňové zóny je v ČP výluka, že sjednané pojištění proti povodním a záplavám je jen do výše limitu plnění 50 000,- Kč. V případě, že by se klient nepojišťoval na částku své nemovitosti, dostal by při majetkové újmě pouze částku 50 000,- Kč, i kdyby byla škoda vyšší. U Kooperativy připojištění není nutné, neboť je pojištění sjednané již na uvedenou pojistnou částku. Přestože se musí u ČP připojišťovat, je celkové roční pojistné zase nižší než u Kooperativy, a to o 1 172,- Kč. Proto i ve druhé povodňové zóně z hlediska ceny je lepší Česká pojišťovna.

U třetí povodňové zóny je situace podobná, jako u druhé zóny. Opět se klient České pojišťovny musí připojišťovat, aby v případě tak velké škody, že by majetková újma dosahovala až do výše pojistné částky, bylo vyplacené pojistné v té výši. Jinak v případě nepojištění by klient získal jen 50 000,- Kč. Nicméně i ve třetí povodňové zóně vychází lépe z hlediska pojistné částky Česká pojišťovna, neboť má o 965,- Kč nižší pojistné, než Kooperativa.

Čtvrtou povodňovou zónu odmítají pojistit obě pojišťovny. Na základě informací od pracovníků v pojišťovnách by dům ve čtvrté povodňové zóně nepojistili, ani kdyby byl dům zabezpečen proti povodním a záplavám.

Je vidět, že se zvyšujícím se rizikem povodní a záplav se zvyšuje i cena pojištění. Pro přehlednost uvádím v tabulce č. 5.6 nárůst cen pojištění. Rozdíl mezi první a druhou povodňovou zónou u ČP je 2 203,- Kč, u pojišťovny Kooperativy je rozdíl 1 995,- Kč. Rozdíl mezi druhou a třetí povodňovou zónou u ČP je 2 202,- Kč, u pojišťovny Kooperativy je rozdíl 1 995,- Kč. Cena u třetí povodňové zóny je na rozdíl od první povodňové zóny u ČP vyšší o 4 405,- Kč. U Kooperativy je cena u třetí povodňové zóny na rozdíl od první zóny vyšší o 3 990,- Kč.

Tab. 5.6 Přehled nárůstu cen se zvyšujícím se rizikem

Zóny/pojišťovny	ČP	KOOPERATIVA
1. zóna	3 275,- Kč	4 655,- Kč
2. zóna	5 478,- Kč	6 650,- Kč
3. zóna	7 680,- Kč	8 645,- Kč
4. zóna	-	-

Zdroj: Vlastní zpracování

V případě ceny pojistného vítězí Česká pojišťovna, která je v každé povodňové zóně levnější než pojišťovna Kooperativa.

V případě pojistných podmínek nabízí pojišťovna Kooperativa krytí více rizik než Česká pojišťovna. Pojištění u pojišťovny obsahuje navíc pojištění zabudovaných elektromotorů, sloužících k provozu pojištěné nemovitosti, pojištění proti nárazu dopravního prostředku nebo jeho nákladu, pojištění proti škodě způsobené aerodynamickým třeskem při přeletu nadzvukových letadel, což je u České pojišťovny za příplatek. Dále v případě vodovodní škody se u pojišťovny Kooperativy vztahuje pojištění i na případy poškození nebo zničení potrubí nebo topných těles vodovodních zařízení včetně armatur (výztuží), došlo-li k těmto škodám přetlakem zamrznutím kapaliny v nich, a také na poškození či zničení kotlů, nádrží a výměňkových stanic vytápějících systémů, došlo-li k zamrznutí kapalin v nich, což je u České pojišťovny výlukou.

Tyto dvě pojišťovny jsou si velkými konkurenty a předhánějí se ve slevách a nabídkách. I přes to, že mají řadu věcí shodných, našly se i odlišnosti a jiné výhody či nevýhody. K výhodám ČP patří například volitelná spoluúčast a sleva za spoluúčast až do výše 21 % nebo 6 % sleva v závislosti na počtu sjednaných pojištění či 10 % sleva za online sjednání. K dalším výhodám patří i pojištění v kostce, umožňující vybrat si v rámci jedné smlouvy konkrétní pojištění majetku a odpovědnosti. Nevýhodu vidím v limitu pojištění pro druhou a třetí povodňovou zónu. Kdyby si klient tohoto limitu nevšiml, nebo by na něj nebyl od zprostředkovatele upozorněn, mohl by pak v případě velkých škod velmi litovat.

U pojišťovny Kooperativy vidím výhodu většího rozsahu pojistného krytí a žádného limitu pojistného plnění pro nemovitost. Nabízí 10 % slevu za on-line sjednání pojistné smlouvy, 5 % slevu za roční frekvenci placení a další slevy v případě, že je již pojistník klientem. Nevýhodu vidím v tom, že „nutí“ klienta podílet se na spoluúčasti.

Je jen na klientovi, zda bude trvat na nižší ceně pojištění a vystačí si s krytím rizik, které nabízí Česká pojišťovna, nebo jsou pro něj důležitější další rizika, která nabízí pojišťovna Kooperativa. Myslím si, že člověk, který nebydlí v blízkosti letiště, nebude vyžadovat krytí rizika aerodynamického třesku, ale zamrznutí vody v kotlích či topných tělesech vyžadovat bude. Také pro někoho, kdo bydlí u frekventovaných cest, může být důležité pojištění nárazu dopravního prostředku. Co vyhovuje jednomu klientovi, nemusí vyhovovat druhému.

Závěrem bych chtěla doporučit, aby lidé, kteří si chtějí pojistit svůj dům či jiný majetek, nebrali v úvahu při pojištění svého domu pouze výši pojistného. Na trhu jsou spousty

nabídek členských pojišťoven ČAP, které si může porovnat. Je nutné si řádně prostudovat pojistné podmínky a výluky z pojištění.

Vždy je potřeba správně zvolit pojistnou částku. Radila bych spolupracovat s pojišťovnami, které na základě parametrů konkrétní nemovitosti doporučí pojistnou částku. Klient se tak vyhne přepojištění či podpojištění.

Chce-li si pojištěná osoba zachovat reálnou hodnotu pojištění v závislosti na inflaci, doporučila bych souhlasit s indexací pojistné částky, což je každoroční navýšení pojistné částky. Toto navýšení navrhuje pojišťovna.

Také je třeba zvážit optimální pojistné období, neboť ročně placené pojistné může být levnější než měsíční platby. Např. pojišťovna Kooperativa dává svým klientům 5 % slevu za roční frekvenci placení.

V souladu se zněním pojistné smlouvy je nutné informovat pojišťovnu o příslušných změnách. Může jít o změnu jména či adresy, ale hlavně o takové skutečnosti, jako je například přestavba budovy, nové technologie apod., kdy se zásadně zvyšuje pojistná částka a je nutno smluvně upravit pojištění.

Není vhodné si uzavřít několik pojistek najednou a být v mylném přesvědčení, že všechny pojišťovny vyplatí pojistné plnění. U pojištění majetku může klient dostat pojistné plnění jen z jedné smlouvy.

Závěrem je nutno konstatovat, že zkušenosti lidí, kteří byli toho názoru, že „celou dobu jenom platili pojistné, a nic se nestalo, tak proč by měli nadále platit“, nebo „to mě se nemůže stát“, je naprosto mylný. Podcenit rizika se nevyplácí. Jsou situace, kdy nikdy nebyly povodně a záplavy, a najednou se v tom místě vyskytly, proto si myslím, že neuzavřít pojištění své nemovitosti proti rizikům, které mi mohou hrozit, je nezodpovědné.

6 Dotazníkové šetření

6.1 Metodika výzkumu

Metodikou výzkumu je marketingový výzkum, který se skládá z přípravné a realizační fáze. Zahrnuje několik fází jako je definování problému, plán výzkumu, sběr informací a analýzu dat.

6.1.1 Přípravná fáze

Metodou marketingového výzkumu jsem zvolila písemné dotazování, jelikož je to nejpřijatelnější způsob šetření. Dotazování formou dotazníku jsem zvolila také z důvodu levnějšího financování. Proti jiným typům výzkumu je možné získat informace snadnějším způsobem.

Cílem dotazníku je postoj respondentů k pojištění nemovitosti z hlediska rizika povodeň a záplava a postoj k protipovodňové politice.

Dotazník obsahuje 23 otázek. Zvolila jsem polostrukturovaný dotazník, který obsahuje identifikační otázky, polozávěšené, otevřené, uzavřené otázky, baterii a filtrační otázky.

Dotazník jsem vytvořila v textovém dokumentu MS Word 2007 a také prostřednictvím internetového serveru www.vyplnto.cz. Dotazník uvádím v příloze č. 8.

Stanovila jsem si čtyři hypotézy:

- **Hypotéza č. 1** Většina nemovitostí se v povodňové zóně nenachází.
- **Hypotéza č. 2** Nejčastějším důvodem, proč respondenti nemají sjednáno pojištění nemovitosti pro případ povodní a záplav je ten, že u nich tato rizika nehrozí.
- **Hypotéza č. 3** U pojištěných respondentů převládá pojištění u České pojišťovny.
- **Hypotéza č. 4** Většina respondentů si myslí, že by měl stát spolupracovat s pojišťovnami a řešit pojištění ve čtvrté povodňové oblasti.

Dříve než jsem odevzdala dotazníky na vyplnění, provedla jsem pilotáž, což je ověření, zda respondenti chápou otázky. Požádala jsem o vyplnění dotazníku své kamarády, tj. pět respondentů, abych zjistila, zda není v dotazníku žádný problém při vyplnění. Na základě pilotáže jsem zjistila, že je dotazník srozumitelný a mohu se pustit do výzkumu.

Techniku výběru jsem zvolila nereprezentativní, tedy techniku vhodné příležitosti. Základní výběrový soubor byl tvořen návštěvníky serveru www.vyplnto.cz, respondenty

sportovního centra Unnosport v Ostravě a vlastníků rodinných domů ve městě Litobratřice, v okrese Znojmo.

Pro vyplnění dotazníků na serveru vyplnto.cz jsem nechala lhůtu jeden měsíc. Za tuto dobu odpovědělo 91 respondentů. Ve sportovním centru jsem získala celkem 23 vyplněných dotazníků.

Pouhých 10 dotazovaných jsem získala požádáním své kamarádky, aby její sousedé vyplnili dotazník ve městě Litobratřice. Celkem se dotazníkového šetření účastnilo 124 respondentů.

6.1.2 Realizační fáze

Server vyplnto.cz, kam jsem dala svůj dotazník na vyplňování dotazovaným, vyhodnocuje odpovědi po skončení lhůty na vyplnění a zpracovává údaje do grafů. Vzhledem k tomu, že soubor dotazovaných netvoří pouze respondenti ze serveru vyplnto.cz, výsledky jsem vyhodnotila sama.

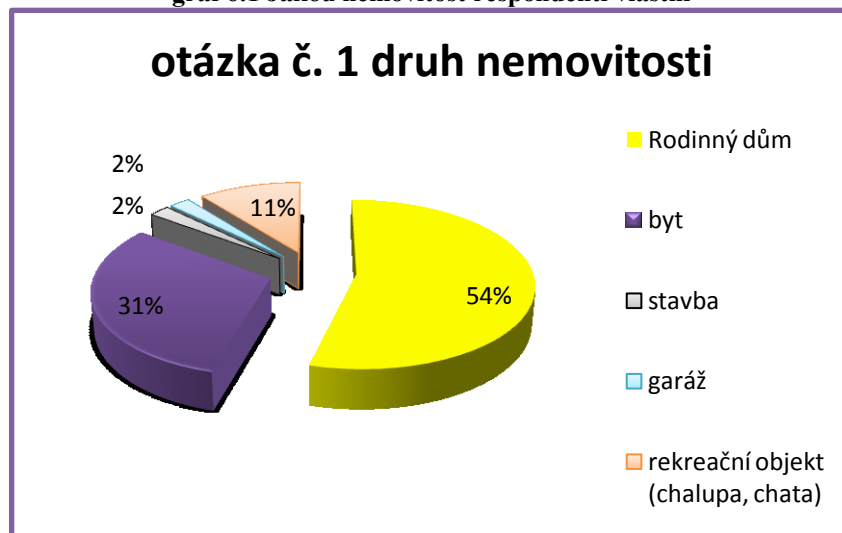
Odpovědi jsem zadávala do datové matice, kterou jsem vytvořila v programu MS Excel 2007 v tabulkovém procesoru. Do matice jsem zadala čísla dotazníků a pořadí otázek, které jsem barevně rozlišila. Otázky jsem zakódovala. Vytvořila jsem potřebné grafy a provedla výpočty nutné k analýze.

6.1.3 Výsledky dotazování

- **Otázka č. 1: Vlastníte nemovitost?**

Touto filtrační otázkou jsem rozdělila dotazující na ty, co nemovitost nevlastní a na vlastníky. V případě, že respondent odpověděl negativně, byl přesměrován na otázku č. 16. Přesměrováním respondentů na otázku č. 16 bylo z toho důvodu, že jsem chtěla zjistit názor občanů, kteří nic nevlastní, na protipovodňová opatření. Vlastníci nemovitosti poté pokračovali dalšími otázkami v dotazníku. Kladně odpovědělo 76 % respondentů, záporně 24 %. Nejčastější nemovitostí, kterou respondenti vlastní, byl rodinný dům 54 %, dále pak byt 31 % a rekreační objekt 11 %. Někteří respondenti také uváděli stavbu či garáž.

graf 6.1 Jakou nemovitost respondenti vlastní

Zdroj: Vlastní zpracování

U dotazovaných, jejichž příjem domácnosti je méně než 10 000,- Kč jsem zjistila, že převážně nemovitost nevlastní, tj. 80 %, 20 % z nich nemovitost vlastní. Respondenti s příjmem v rozmezí 11 000 – 20 000,- Kč 62 % vlastní nemovitost, 38 % ne. S příjmem v rozpětí 21 000 – 30 000,- Kč vlastní 75 % respondentů nemovitost, 25 % nic nevlastní. Respondenti s příjmem nad 30 000,- Kč vlastní nemovitost všichni. Graf uvádím v příloze č. 9.

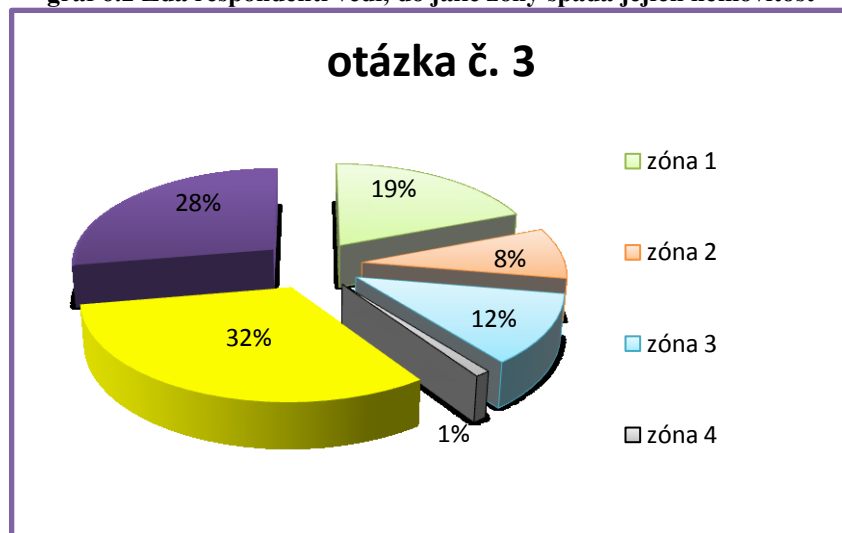
- **Otázka č. 2: V jakém městě se nemovitost nachází?**

Na základě této otázky jsem chtěla zjistit, z jakého města jsou, neboť v některých městech povodně vůbec nehrozí, v jiných je to skoro na „denním pořádku“, vždy když zaprší, nebo roztaje sníh. Nejčastějším městem byla Ostrava, Litobratřice a Brno. Dále se vyskytovaly města Chrástava, Kostnice, Těrlicko, Havířov, Lipník nad Bečvou, Bruntál a Rudná pod Pradědem, Albrechtice, Žermanice, Karviná, Čeladná, Orlová, Bohumín, Paskov, Vratimov či Hlučín.

- **Otázka č. 3: Víte, do jaké povodňové zóny patří Vaše nemovitost?**

Touto otázkou jsem chtěla zjistit, zda respondenti vědí, v jaké povodňové zóně bydlí. 32 % respondentů netuší, v jaké povodňové zóně se nachází jejich nemovitost, u 28 % dotazovaných se jejich nemovitost v povodňové zóně nenachází, 19 % ví, že patří do první povodňové zóny, 12 % respondentů uvedlo, že je jejich nemovitost ve třetí povodňové zóně, 8 % uvedlo druhou zónu a 1 % má nemovitost ve čtvrté povodňové zóně.

graf 6.2 Zda respondenti vědí, do jaké zóny spadá jejich nemovitost

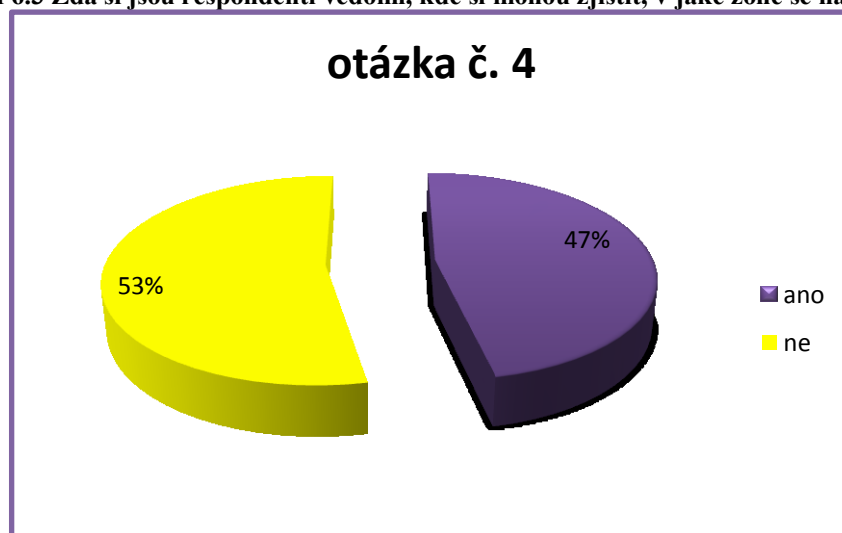

Zdroj: Vlastní zpracování

- **Otázka č. 4: Víte, kde si můžete zjistit, v jaké povodňové zóně se nacházíte?**

Touto otázkou jsem chtěla zjistit, jaká je informovanost respondentů o možnostech zjištění, do které povodňové zóny nemovitost patří. Z výzkumu vyplynulo, že 53 % neví, kde si mohou zjistit informace o povodňové zóně, 47 % si je toho vědomo. Otázka byla směřována k tomu, aby dotazovaný, pokud ví, uvedl, kde je možné tyto informace zjistit. Nejčastější odpověď byla na pojišťovně, poté na internetu a malá část respondentů uvedla přímo internetové stránky ČAP.

graf 6.3 Zda si jsou respondenti vědomi, kde si mohou zjistit, v jaké zóně se nachází

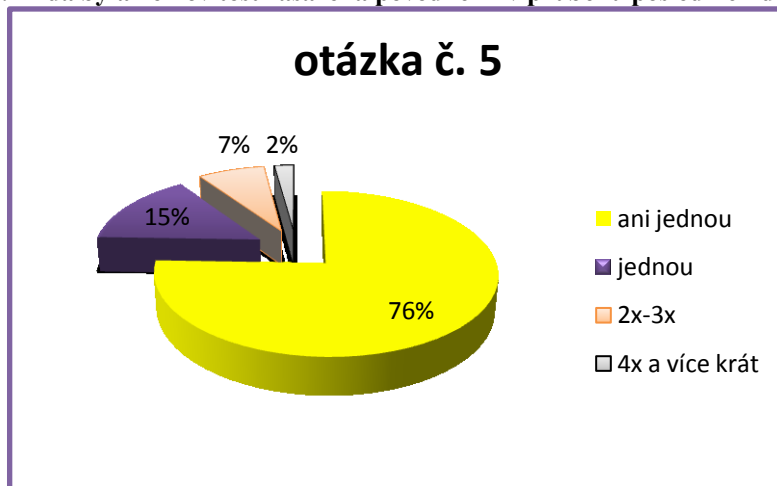

Zdroj: Vlastní zpracování

- **Otázka č. 5: Byla Vaše nemovitost zasažena povodněmi či záplavami v průběhu posledních deseti let?**

Na tuto otázku 76 % respondentů odpovědělo, že jejich nemovitost nebyla zasažena povodněmi a záplavami ani jednou. U 15 % dotazovaných již jednou povodeň či záplava nastala, u 7 % byla povodeň a záplava v rozmezí 2-3x a 2 % zažilo povodeň a záplavu 4x a více krát.

graf 6.4 Zda byla nemovitost zasažena povodněmi v průběhu posledních deseti let

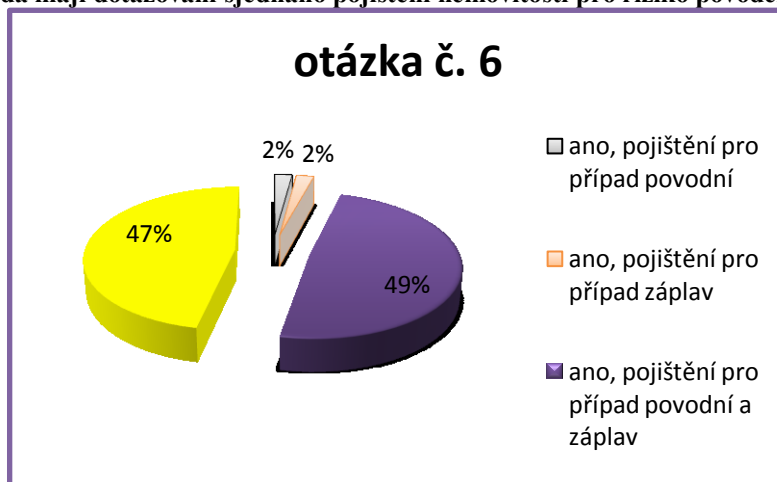

Zdroj: Vlastní zpracování

- **Otázka č. 6: Máte sjednáno pojištění nemovitost pro případ povodní a záplav?**

Na otázku zda mají sjednáno pojištění proti povodním a záplavám odpovědělo 48 % dotazovaných, že svou nemovitost pojištěnou nemá, dalších 48 % respondentů, že má pojištěnou svou nemovitost pro případ povodní a záplav, 2% má pojištění pouze pro případ záplav a zbylé 2 % pouze pro případ povodní.

graf 6.5 Zda mají dotazovaní sjednáno pojištění nemovitosti pro riziko povodně a záplava

Zdroj: Vlastní zpracování

Jak je již v první otázce uvedeno 80 % respondentů, mající příjem domácnosti menší než 10 000,- Kč nevlastní žádnou nemovitost. 20 % nemovitost vlastní, ale žádný z respondentů nemá svou nemovitost pojištěnou. 55 % respondentů s příjmem 11 000 – 20 000,- Kč pojištěnou nemovitost nemá. 45 % má pojištění pro případ povodní a záplav. 57 % respondentů s příjmem 21 000 – 30 000,- Kč svou nemovitost nemá pojištěnou. 38 % dotazovaných má pojištění pro případ povodní a záplav, 5 % má pojištění pro případ povodní. 65 % respondentů s příjmem domácnosti vyšším než 30 000,- Kč má svou nemovitost pojištěnou pro případ povodní a záplav, 29 % nemovitost pojištěnou nemá a 6 % má pojištění pro případ záplav.

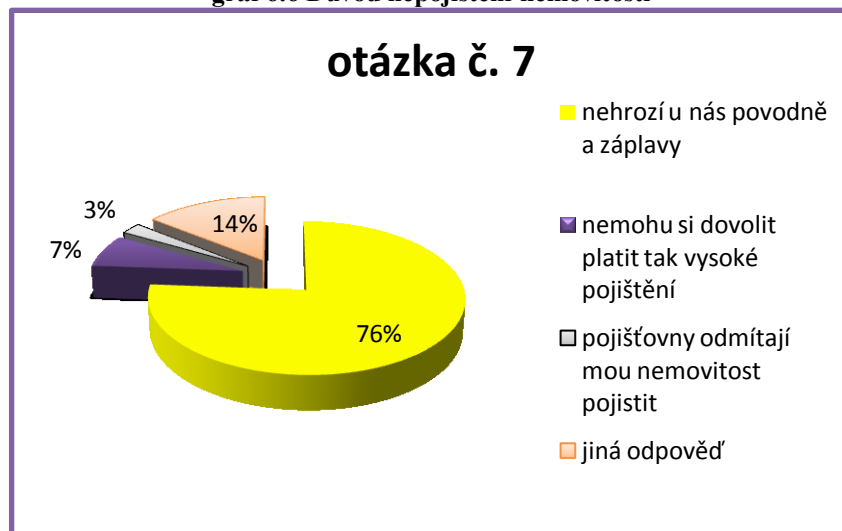
Z hlediska věku u respondentů z věkové kategorie 18-30 let převládá odpověď, že pojištění nemovitosti nemá 54 %, 38 % má svou nemovitost pojištěnou pro případ povodní a záplav, 5 % pro případ záplav a 3 % pro případ povodní.

U věkové kategorie 31-50 let je častější odpověď, že svou nemovitost pojištěnou pro případ povodní a záplav má 57 %, 40 % dotazovaných nemá pojištění a 2 % respondentů má pouze pro případ povodní. U věkové kategorie 51-60 let se také častěji vyskytovala odpověď, že svou nemovitost má pojištěnou pro riziko povodeň a záplava, tj. 54 %, zbylých 46 % není pojištěno pro riziko povodeň a záplava. U věkové kategorie 60 a více let je 50 % respondentů pojištěno pro případ povodní a záplav, zbylých 50 % ne. Grafy uvádím v příloze č. 9.

- **Otázka č. 7: Z jakého důvodu nemáte sjednané pojištění nemovitosti pro riziko povodně a záplavy?**

Respondentů, kteří odpověděli u otázky č. 6, že nemají pojištěnou svou nemovitost, jsem se dále touto otázkou ptala, z jakého důvodu ji pojištěnou nemají. Nejčastějším důvodem (76 %) byl, že dotazovaným povodně a záplavy nehrozí. Vysoké pojištění si nemůže dovolit platit 7 % dotázaných, 14 % uvedlo jinou odpověď, kde uváděli, že v bytě jim povodně nehrozí, tak proč zbytečně za to platit, jiný respondent uvedl, že nemá pojištěný žádný majetek, další dotazovaný uvedl, že má pojištěnou nemovitost, ale ne na povodně a záplavy. Respondentů, kterým pojišťovny odmítají pojistit jejich nemovitost je 3 %.

graf 6.6 Důvod nepojištění nemovitosti

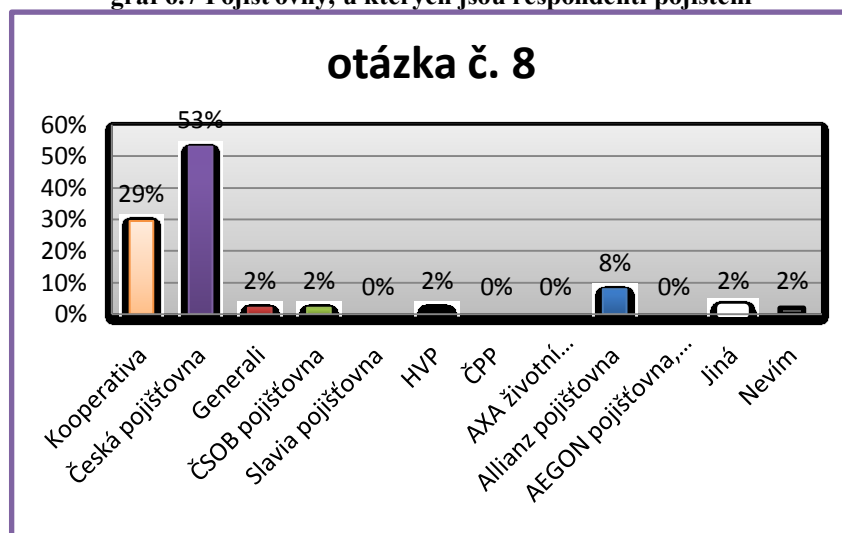

Zdroj: Vlastní zpracování

- Otázka č. 8: U jaké pojišťovny máte sjednané pojištění nemovitosti pro případ povodní a záplav?**

Respondenti, kteří svou nemovitost pojištěnou mají, nejčastěji uváděli, že jsou pojištěni u České pojišťovny (53 %). Druhou častou odpovědí byla pojišťovna Kooperativa (29 %), třetí pojišťovnou byla Allianz pojišťovna (8 %). U pojišťovny ČSOB je pojištěno 2 % respondentů, další 2 % patří k Hasičské vzájemné pojišťovně. U pojišťovny Generali je pojištěno 2 % dotazovaných a 2 % uvedlo jinou pojišťovnu, a to Uniqa. Našel se i respondent, který je pojištěný, ale neví, u které pojišťovny.

graf 6.7 Pojišťovny, u kterých jsou respondenti pojištěni

Zdroj: Vlastní zpracování

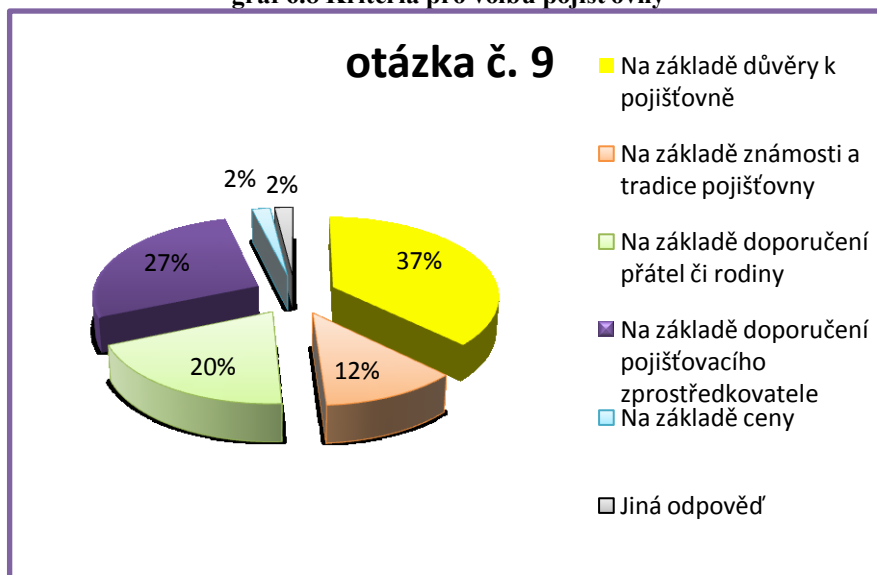
Respondenti s příjmem 11 000 -20 000,- Kč mají svou nemovitost pojištěnou u České pojišťovny 78 %, Kooperativy 11 % a ČSOB pojišťovny 11 %. Dotazovaní, s příjmem v rozmezí od 21 000 – 30 000,- Kč jsou pojištěni u ČP 58 %, Kooperativy 21 %, u pojišťovny

Alianz 11 %, 5 % neví, u které pojišťovny jsou pojištěni a 5 % má jinou pojišťovnu, a to Uniqua. Respondenti, spadající do příjmové kategorie vyšší než 30 000,- Kč jsou pojištěni u pojišťovny Kooperativa 44 %, u České pojišťovny 39 %, u pojišťovny Alianz 9 %, 4 % u Hasičské vzájemné pojišťovny, 4 % u pojišťovny Generali.

• **Otázka č. 9: Na základě jakých kritérií jste se rozhodli pro Vaši pojišťovnu?**

Pro pojišťovnu se 37 % respondentů nejčastěji rozhodovalo na základě důvěry k pojišťovně. 27 % dotazovaných zvolilo pojišťovnu na základě doporučení pojišťovacího zprostředkovatele. Na doporučení své rodiny nebo přátel dalo 20 % dotázaných, na základě známosti a tradice pojišťovny se rozhodlo 12 % respondentů, 2 % se rozhodlo na základě ceny a 2 % uvedlo jinou odpověď, a to z důvodu rychlého vyplácení pojistného plnění.

graf 6.8 Kritéria pro volbu pojišťovny

Zdroj: Vlastní zpracování

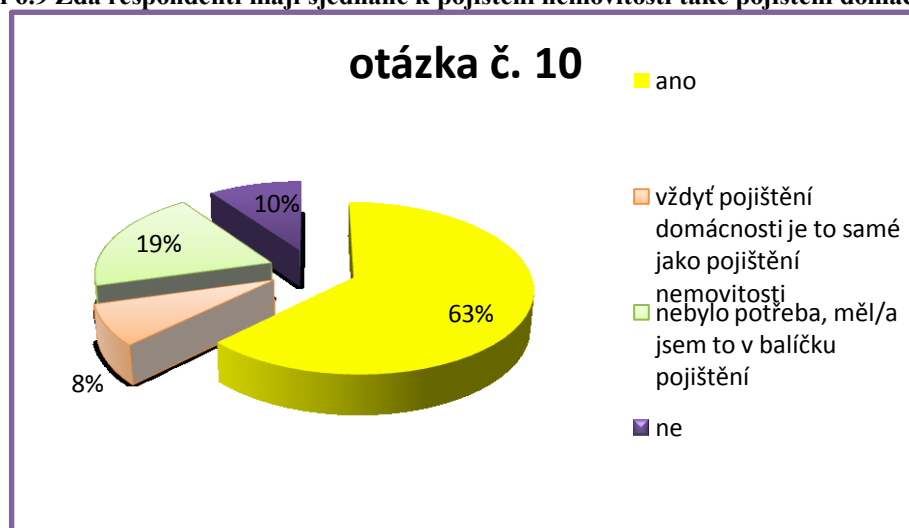
Z věkové kategorie 18-30 let se 44 % respondentů rozhodlo na základě důvěry k pojišťovně, 33 % na základě doporučení pojišťovacího zprostředkovatele, 11 % dotazovaných se rozhodlo pro svou pojišťovnu na základě známosti a tradice pojišťovny, 6 % na základě doporučení přátel či rodiny a zbylých 6 % na základě ceny. Z věkové kategorie 31-50 let byla také nejčastější odpověď respondentů 40 %, že se rozhodlo pro pojišťovnu na základě důvěry k pojišťovně. 28 % na základě doporučení přátel či rodiny, 20 % dotazovaných dalo na doporučení pojišťovacího zprostředkovatele a 12 % na základě známosti a tradice pojišťovny. Z věkové kategorie 51-60 let se 29 % respondentů rozhodlo pro svou pojišťovnu na základě doporučení pojišťovacího zprostředkovatele, dalších 29 % dalo na doporučení své rodiny či známých, 14 % na základě důvěry k pojišťovně, 14 % na

základě ceny a 14 % na základě známosti a tradice pojišťovny. Respondent z věkové kategorie 60 a více let se rozhodl na základě doporučení pojišťovacího zprostředkovatele. Graf uvádím v příloze č. 9.

• **Otázka č. 10: Sjednali jste si k pojištění nemovitosti také pojištění domácnosti?**

K pojištění nemovitosti si sjednalo pojištění domácnosti 63 % respondentů. Mám za to, že důvodem je opatrnost lidí a také častější škodou je poškození vybavení, než samotná škoda na nemovitosti. Také si myslím, že při sjednávání pojištění jim hned pojišťovací zprostředkovatel doporučil pojistit domácnost. 19 % respondentů uvedlo, že zvolili balíček služeb pojištění, jehož obsahem bylo i pojištění domácnosti. Jsou i takoví, kteří mají pouze pojištění nemovitosti, a to 10 % dotazovaných. Našli se i lidé, co si myslí, že mezi pojištěním nemovitosti a domácnosti není rozdíl (8 %).

graf 6.9 Zda respondenti mají sjednané k pojištění nemovitosti také pojištění domácnosti

Zdroj: Vlastní zpracování

Vzhledem k tomu, že žádný respondent s příjmem domácnosti menší než 10 000,- Kč není pojištěný, neodpovídali dále na otázky týkající se pojištění a přešli na otázky týkající se protipovodňového opatření. 67 % respondentů s příjmem domácnosti 11 000 - 20 000,- Kč nemá pojištění k pojištění nemovitosti sjednané pojištění domácnosti. 23 % dotazovaných si k pojištění nemovitosti sjednalo i pojištění domácnosti, 11 % respondentů to mělo v balíčku pojištění. S příjmem domácnosti 21 000 - 30 000,- Kč 79 % dotazovaných má sjednané k pojištění nemovitosti také pojištění domácnosti, 21 % to mělo v balíčku pojištění. 61 % respondentů s příjmem domácnosti vyšším než 30 000,- Kč má sjednáno pojištění domácnosti, 22 % dotazovaných si ho sjednávat zvlášť nemuseli, neboť to měli v balíčku pojištění a 17 % se domnívá, že v pojištění nemovitosti a domácnosti není rozdíl. Myslím si,

že lidé s vyšším příjmem si většinou nechají pojistit vše, co si mohou pojistit, a proto pak ani neví, že je nějaký rozdíl mezi pojištěním nemovitosti a domácnosti. Graf uvádím v příloze č. 9.

- **Otázka č. 11: Došlo u Vás ke změně pojišťovny v posledních deseti letech?**

Na tuto otázku odpovědělo 90 % respondentů, že ke změně pojišťovny nedošlo. Myslím si, že jedním z hlavních důvodů je ten, že lidé neradi řadu věcí mění. Zbýlých 10 % pojišťovnu změnilo. Důvody proč pojišťovnu lidé měnili, byly následující: doporučení známého, lepší podmínky, změna pojistné smlouvy a nespokojenost s pojišťovnou.

graf 6.10 Zda u respondentů došlo ke změně pojišťovny v průběhu posledních deseti let

Zdroj: Vlastní zpracování

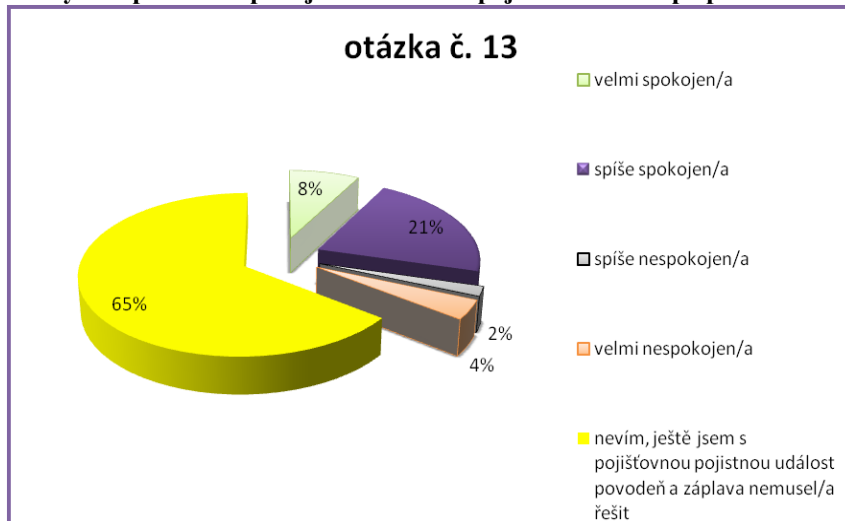
- **Otázka č. 12: U které pojišťovny jste byli pojištěni před změnou pojišťovny?**

Respondentů, kteří pojišťovnu změnili, bylo málo, ale ti, kteří uvedli, že svou pojišťovnu změnili, pak dále odpovídali na tuto otázku. Jednalo se o pojišťovnu Triglav, Českou pojišťovnu a Českou podnikatelskou pojišťovnu, kterou respondenti změnili.

- **Otázka č. 13: Jak jste byli spokojeni s likvidací pojistné události Vaší nemovitosti po povodních a záplavách?**

Na tuto otázku nejčastěji respondenti odpovídali, že s pojišťovnou pojistnou událost povodeň a záplava ještě nemuseli řešit (65 %). 21 % respondentů bylo spíše spokojeno s likvidací pojistné události. 8 % dotazovaných bylo velmi spokojeno, 4 % velmi nespokojena a zbylá 2 % spíše nespokojena.

graf 6.11 Jak byli respondenti spokojeni s likvidací pojistné události po povodních a záplavách

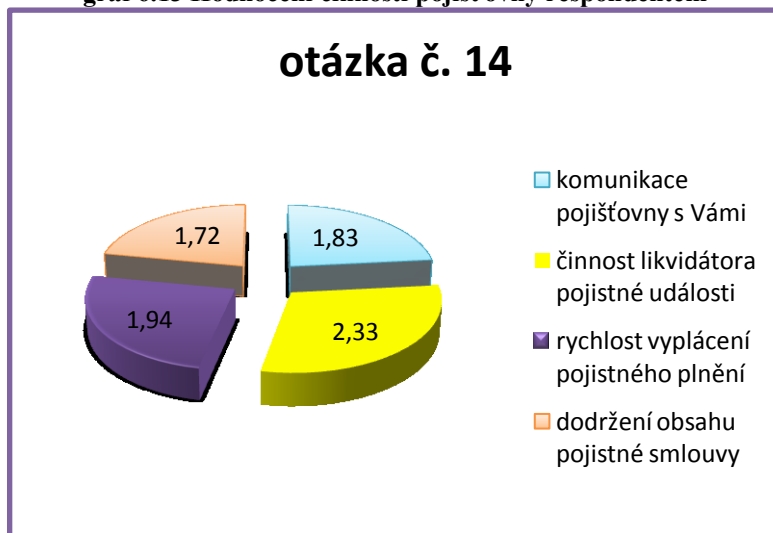

Zdroj: Vlastní zpracování

- **Otázka č. 14: Ohodnoťte, prosím jednotlivé činnosti Vaší pojišťovny při řešení povodňové situace**

Lidé, kteří pojistnou událost povodeň a záplava s pojišťovnou již řešili, dále hodnotili jednotlivé činnosti pojišťovny. Tyto činnosti hodnotili stupnicí 1-5, jako ve škole. Jedna nejlepší, pět nejhorší. Vypočítala jsem průměr hodnocení jednotlivých činností. Rychlost vyplacení pojistného plnění byla ohodnocena průměrnou známkou 1,94. Komunikace pojišťovny s klientem má průměrnou známku 1,83. Činnost likvidátora 2,33. Dodržení obsahu pojistné smlouvy 1,72. Nejhůře tedy dopadla činnost likvidátora.

graf 6.13 Hodnocení činností pojišťovny respondentem

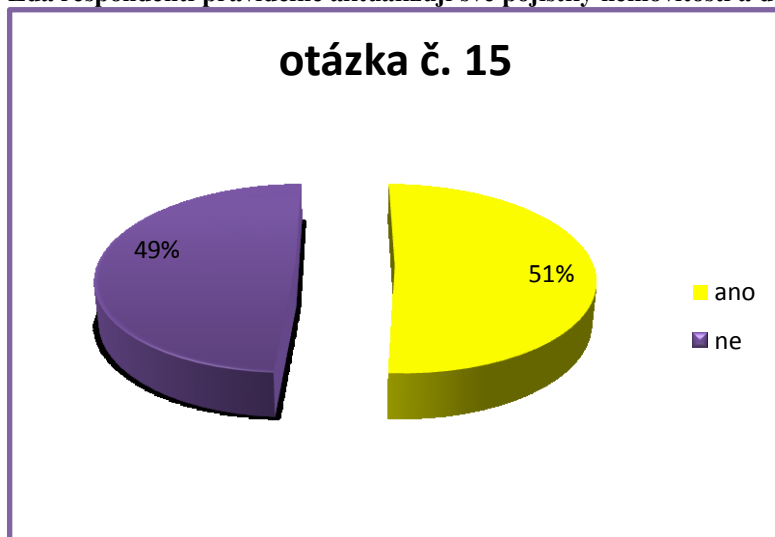

Zdroj: Vlastní zpracování

- **Otázka č. 15: Aktualizujete pravidelně své pojištění nemovitosti a domácnosti?**

Z grafu je vidět, že 51 % dotazovaných aktualizuje své pojistky, 49 % neaktualizuje. Myslím si, že to záleží na lidech, a také zda souhlasili s pravidelnou indexací pojistného. Lidé, kterým záleží na svém majetku, určitě dbají o to, aby bylo vše v pořádku.

graf 6.14 Zda respondenti pravidelně aktualizují své pojistky nemovitosti a domácnosti

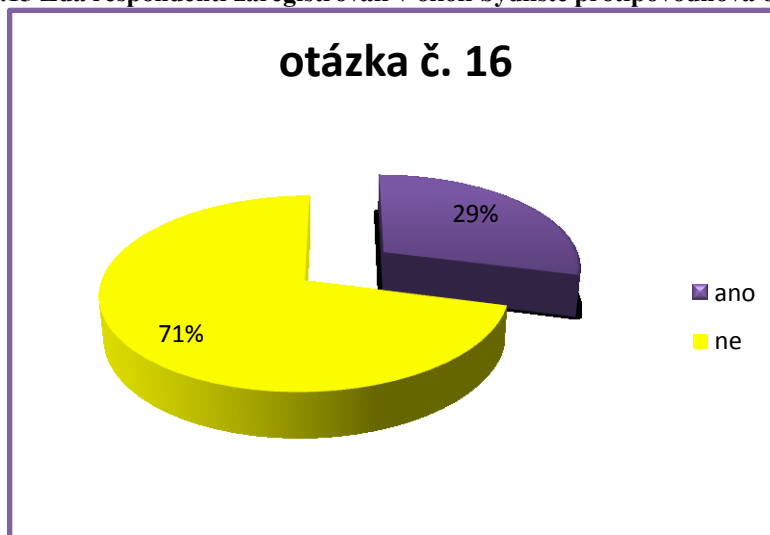
Zdroj: Vlastní zpracování

Z hlediska věku mladší kategorie 18-30 let 56 % respondentů neaktualizuje pojištění nemovitosti či domácnosti, 44 % ano. Z kategorie 31-50 let 56 % respondentů aktualizuje, 44 % ne. Z kategorie 51-60 let 57 % dotazovaných aktualizuje své pojistky, 43 % ne. Respondent ve věku 60 a více let neaktualizuje své pojištění nemovitosti a domácnosti. Graf uvádím v příloze č. 9.

- **Otázka č. 16: Zaregistrovali jste nějaká protipovodňová opatření ve Vašem okolí?**

Na otázku, zda respondenti ve svém okolí zaregistrovali nějaká protipovodňová opatření, odpovědělo 71 % dotazovaných, že žádná protipovodňová opatření nezaregistrovala, 29 % respondentů ano. V případě kladné odpovědi jsem dále chtěla vědět, jaká opatření to byla. Respondenti nejčastěji odpovídali, že byla vyčištěna koryta řek, byla zahájena výstavba protipovodňových zábran u řeky, byly postaveny hráze. Dále pak lidé zaregistrovali vyvýšení mostů, rozšíření břehů a toků a vytvoření malých lagun.

graf 6.15 Zda respondenti zaregistrovali v okolí bydliště protipovodňová opatření

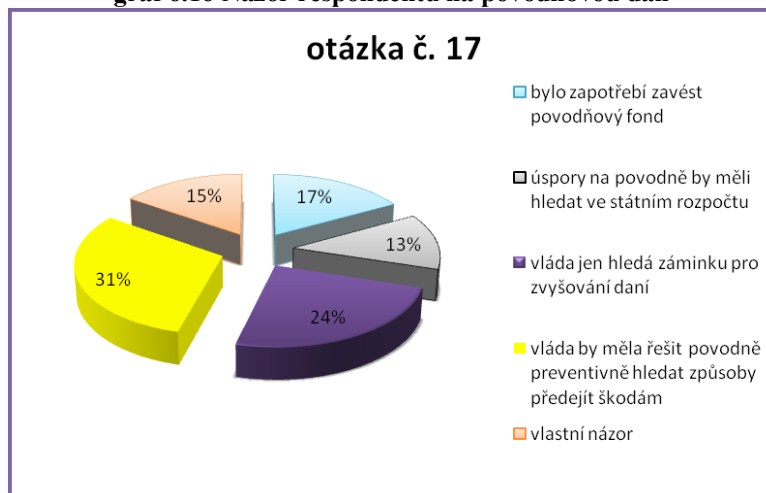

Zdroj: Vlastní zpracování

- **Otázka č. 17: Jaký máte názor na povodňovou daň?**

Ve výzkumu jsem se zaměřila také na postoj občanů k protipovodňové politice. Z grafu je vidět, že nejčastější odpovědí, a to 31 %, byla ta, že by vláda měla řešit povodně preventivně a hledat způsoby, jak předejít škodám. 24 % dotazovaných se domnívá, že povodňová daň je jen záminkou pro zvyšování daní. 17 % respondentů s daní souhlasí a má za to, že bylo zapotřebí ji zavést. 15 % dotazovaných má vlastní názor na tuto daň. Názory respondentů byly následující: „Velmi mi vadí solidárnost“, „ Proč platit povodňovou daň, když nežijí v záplavové oblasti?“ „Souhlasím s ní, ale pouze pro lidi v povodňových oblastech.“ „Nesouhlasím s ní, ať to platí ti, co něco vlastní.“ „Bylo snad lepší zavést jednorázovou daň, jejíž výnos by odpovídal škodám, které je třeba nahradit.“ Byl i takový názor, že to je respondentovi jedno, či citují: „*ta stovka mne nezabije*“. Jeden respondent také uvedl, že nevěří tomu, že vybrané peníze z povodňové daně půjdou na protipovodňové opatření a také se našel dotazovaný, který neví, že se platí 100,- Kč tzv. „povodňová daň“. 13 % dotázaných si myslí, že úspory na povodně by vláda měl hledat ve státním rozpočtu.

graf 6.16 Názor respondentů na povodňovou daň

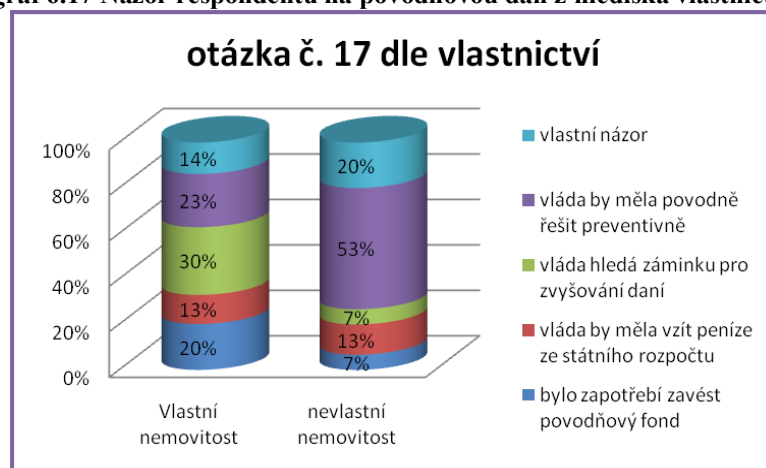

Zdroj: Vlastní zpracování

Z hlediska vlastníků nemovitosti je nejčastější názor takový, že vláda jen hledá záminku pro zvyšování daní 30 %. 23 % respondentů, kteří vlastní nemovitost si myslí, že by měla vláda řešit povodně preventivně, 20 % respondentů zastává názor, že bylo zapotřebí zavést povodňový fond. 14 % má vlastní názor a 13 % si myslí, že by měla vláda hledat úspory na povodně ve státním rozpočtu.

Respondenti, kteří nemovitost nevlastní se domnívají, že by měla vláda povodňovou situaci řešit preventivně 53 %, 20 % má vlastní názor na tuto problematiku, 13 % si myslí, že by vláda na povodně měla vzít peníze ze státního rozpočtu, 7 % dotazovaných zastává názor, že vláda jen hledá záminku pro zvyšování daní a zbylých 7 % souhlasí s daní a myslí si, že bylo zapotřebí zavést povodňový fond.

graf 6.17 Názor respondentů na povodňovou daň z hlediska vlastnictví

Zdroj: Vlastní zpracování

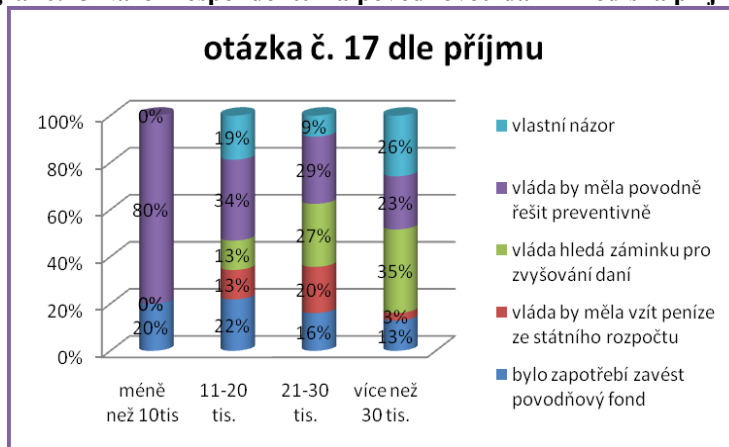
S příjmem domácnosti nižší než 10 000,- Kč si 80 % respondentů myslí, že by měla vláda povodně řešit preventivně a hledat způsoby jak předejít škodám na majetku, 20 % je toho názoru, že bylo zapotřebí zavést povodňový fond.

S příjmem v rozmezí 11 000 - 20 000,- Kč je 34 % dotazovaných také toho názoru, že by měla vláda povodně řešit preventivně a hledat způsoby jak předejít škodám, 22 % se domnívá, že bylo nutností zavést povodňový fond, 19 % respondentů má vlastní názor, byla i odpověď, že nesouhlasí s touto daní, nebo jsou toho názoru, že by měla být daň pouze pro občany, žijící v povodňové oblasti. 13 % předpokládá, že vláda jen hledá důvod pro zvýšení daní a 12 % usuzuje, že by měl stát úspory na povodně brát ze státního rozpočtu.

S příjmem domácnosti v rozmezí 21 000 – 30 000,- Kč 29 % respondentů také zaujímá názor, že by měla vláda povodně řešit preventivně a hledat způsoby jak předejít škodám, 27 % dotazovaných si myslí, že vláda jen hledá záminku pro zvyšování daní, 20 % respondentů se domnívá, že by měla vláda brát peníze ze státního rozpočtu, 16 % je toho názoru, že bylo nutné zavést povodňový fond, zbylých 9 % má vlastní názor, a to takový, že s daní souhlasí, ale pouze pro lidi v záplavové oblasti, jinému respondentovi je jedno, že nějaká daň existuje, jiný si myslí, že by vláda měla postupovat i jiným směrem, než je vybírání daní.

35 % respondentů odpovědělo, že vláda jen hledá záminku pro zvyšování daní, 26 % dotazovaných má vlastní názor, a to takový, že souhlasí s touto daní anebo je jim to jedno, 23 % je toho názoru, že by měla vláda povodně řešit preventivně, 13 % se domnívá, že bylo zapotřebí zavést povodňový fond a 3 % si myslí, že by měla vláda financovat povodně ze státního rozpočtu.

graf 6.18 Názor respondentů na povodňovou daň z hlediska příjmu

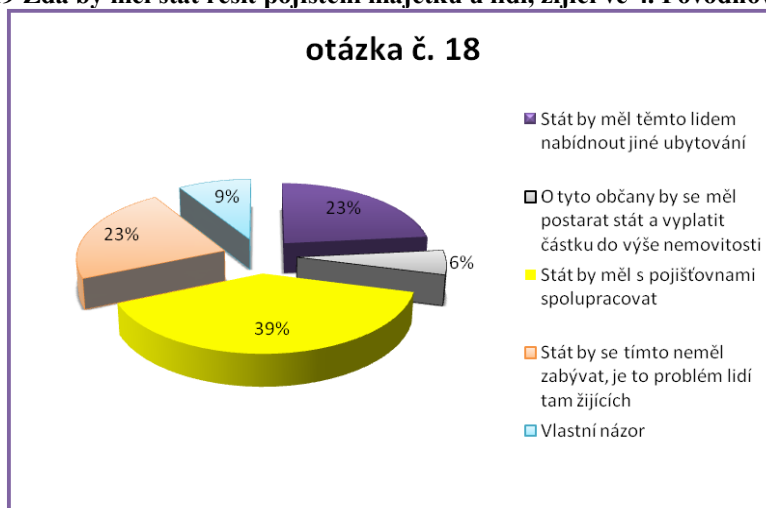

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 18: Měl by se stát zabývat otázkou pojištění majetku občanů ve čtvrté povodňové oblasti, kterou pojišťovny odmítají pojistit?

Že by měl stát s pojišťovnami spolupracovat, aby byly schopny pojistit nemovitost i v nejrizikovější oblasti, se domnívá 39 % respondentů, 23 % si myslí, že by měl stát nabídnout jiné ubytování lidem, žijícím ve čtvrté povodňové oblasti. Dalších 23 % je toho názoru, že by se stát těmito lidmi zabývat neměl, neboť je to jejich problém, že žijí u vod. 9 % respondentů má na tuto problematiku vlastní názor, a to takový, že si myslí, že by měl stát vykoupit pozemky od těchto lidí a poskytnout finanční prostředky na přestěhování, dotovat výstavbu protipovodňového domu. Respondenti často uváděli, že si museli tito lidé být vědomi, že je nebezpečné stavět u řek už v té době, a proto si myslí, že by se do nich nemělo investovat, neboť by to šlo zase z našich daní. 6 % dotazovaných je toho názoru, že by stát měl vyplatit lidem částku do výše škody na jejich nemovitosti, neboť i když chtějí být pojištěni, pojišťovny jim odmítají nemovitost pojistit.

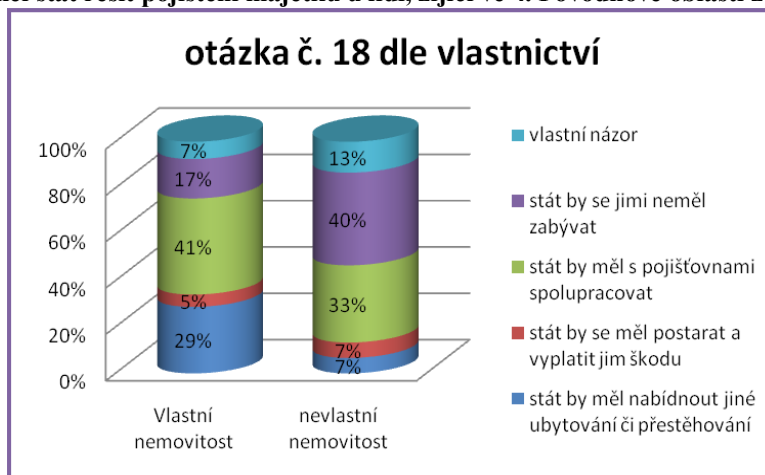
graf 6.19 Zda by měl stát řešit pojištění majetku u lidí, žijící ve 4. Povodňové oblasti

Zdroj: Vlastní zpracování

40 % respondentů, kteří nemovitost nevlastní si myslí, že by se stát neměl zabývat otázkou lidí, žijících ve čtvrté povodňové zóně. 33 % je toho názoru, že by měl stát s pojišťovnami spolupracovat, 13 % respondentů mělo vlastní názor, kde uváděli, že by měl stát zajistit protipovodňové opatření, měl by vytvořit zákon ohledně nepojistitelných pozemků, nebo byl takový názor, že si za to mohou sami, neboť měli tušit, že když bydlí v blízkosti vody, že mohou přijít záplavy. 7 % dotazovaných si myslí, že by měl stát těmto lidem nabídnout jiné ubytování a zbylých 7 % je toho názoru, že by se o tyto občany měl stát postarat a vyplatit částku do výše jejich nemovitosti.

graf 6.20 Zda by měl stát řešit pojištění majetku u lidí, žijící ve 4. Povodňové oblasti z hlediska vlastnictví

Zdroj: Vlastní zpracování

Z pohledu vlastníků nemovitosti (41 %) by měl stát s pojišťovnami spolupracovat, 29 % respondentů zastává názor, že by měl těmto lidem nabídnout jiné ubytování. 17 % dotazovaných si myslí, že by se stát tímto problémem neměl zabývat, neboť je to problém lidí, kteří tam žijí. 7 % má vlastní názor, kde uváděli, že by se to nemělo řešit, neboť by to šlo zase jen z našich daní, nebo jiným názorem bylo poskytnout dotaci na výstavbu protipovodňových domů či odkoupit jejich pozemky. 5 % si myslí, že by se měl stát o tyto občany postarat a vyplatit částku do výše škody na jejich nemovitosti.

Respondenti s příjmem domácnosti nižším než 10 000,- Kč (40 %) jsou toho názoru, že by měl stát s pojišťovnami spolupracovat. 20 % se přiklání k tomu, že by měl stát nabídnout jiné ubytování, dalších 20 % si myslí, že by se stát neměl touto problematikou vůbec zabývat a zbylých 20 % má vlastní názor, a to takový, že pomoc těmto občanům by šla z vydělaných peněz občanů a nechtějí být sponzoři.

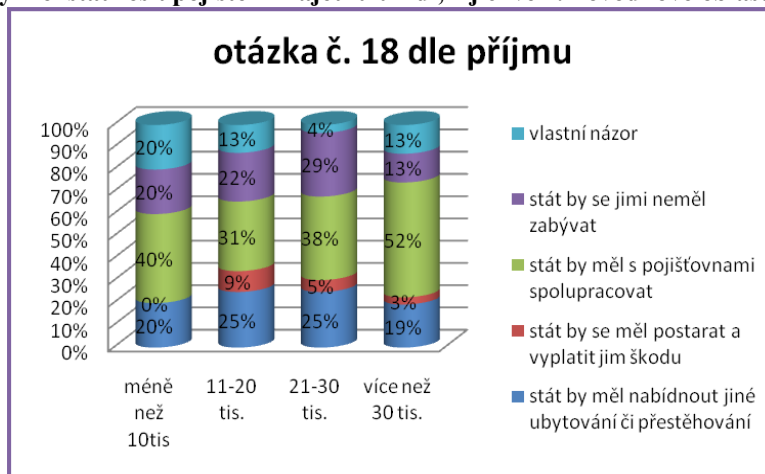
Dotazovaní s příjmem v rozmezí 11 000 – 20 000,- Kč si 31 % si myslí, že by měl stát začít spolupracovat s pojišťovnami, 25 % je toho názoru, že by jim měl nabídnout jiné ubytování, 22 % si myslí, že by se stát neměl touto problematikou zabývat, 13 % má vlastní názor, a to takový, že nevidí důvod, proč se starat o druhé a 9 % se domnívá, že by se stát měl o tyto občany postarat a vyplatit jim částku do výše škody na nemovitosti.

Dotazovaní s příjmem v rozmezí 21 000 – 30 000,- Kč si 38 % jsou toho názoru, že by měl stát spolupracovat s pojišťovnami, 29 % se přiklání k názoru, že by se stát jimi neměl zabývat, 25 % si myslí, že by bylo vhodné nabídnout jiné ubytování, 5 % se domnívá, že by se stát měl o tyto občany postarat a zbylé 4 % má vlastní názor.

Respondenti s příjmem vyšším než 30 000,- Kč si nejčastěji myslí, že by měl stát s pojišťovnami spolupracovat, tj. 52 %, 19 % dotazovaných zastává názor, že by měli být

přestěhování do méně rizikové oblasti, 13 % si myslí, že by se stát tímto neměl zabývat, dalších 13 % má vlastní názor na tuto problematiku a 3 % si myslí, že by se měl stát postarat a financovat jim škody.

graf č. 6.21 Zda by měl stát řešit pojištění majetku u lidí, žijící ve 4. Povodňové oblasti z hlediska příjmu

Zdroj: Vlastní zpracování

- **Otázka č. 19: Jak myslíte, že by měl stát povodňovou situaci řešit?**

Otázka byla otevřená, což znamená, že respondenti mohli uvádět své názory, myšlenky či nápady, jak si myslí, že by se měla povodňová situace v ČR řešit. Jelikož otázka nebyla povinná, několik respondentů na tuto otázku vůbec neodpovědělo, nebo uvedlo, že neví. Ostatní respondenti uváděli své názory, z nichž některé zde uvádím:

„Být vždy ve střehu a mít neustále aktuální informace o předpovědi počasí. Při prvních zmínkách o dlouhodobých srážkách, preventivně stavět ve 3. a 4. zónách protipovodňové hráze z pytlů s pískem (popř. lepší materiál) - ve spolupráci s armádou, skladovat předem připravené pytle s pískem (další ochranné pomůcky) - v rizikových oblastech předem upozorňovat na možnosti vzniku povodní z důvodu blížících se dlouhodobých dešťů - zvětšovat vodní kanály, které bývají nejčastěji vylívané a způsobují další škody.“

„Jde pouze o řádné hospodaření a dodržování technologických postupů. Včas čistit koryta řek, údržba rybníků, kanálů. Provádět správnou orbu a vysazování vhodných plodin. Myslím, že i kácení lesů může mít svůj podíl na splavování vody.“

„Lidé by neměli stavět nové domy na stejných místech, kde hrozí povodeň. Obzvláště když už tam jednou povodeň byla. Stát by jim měl nabídnout jiné místo k bydlení, kde by si mohli postavit dům, ti co byli povodní zasaženi a popř. kde znovu povodeň hrozí.“

„Myslím, že by obce měly mít větší zájem na tom, co se na jejich polích pěstuje, každá plodina pak ovlivní průtok vod. Stát by měl přispívat na protipovodňová opatření, ať jsou to bariéry nebo čištění, prohlubování a rozšiřování koryt. Vím, že pokaždé se nedá nejhorší

oblast předpovědět a proto si myslím, že by stát měl mít připravené rezervy pro tuto možnost stejně tak, jako lidé samotní. Nemovitosti zasažené povodní jsou neprodejné - to je jasné, ale je to vždy jen volba lidí, kde budou bydlet. Bohužel někdy nešťastná.“

„Pokud je dům po povodni na odpis a tentýž člověk si na tom stejném místě postaví dům nový, tak se není čemu divit, že mu ho nikdo nechce pojistit. Je to hloupost těch lidí. Není se proto divit, když pojišťovny nechtějí takový dům pojistit, když takovým pojistníkům budou muset vyplácet co druhý rok pojistné plnění ve výši ceny takového domu. Viděl by to jedině na opatření státu proti povodním, kdy by se pojišťovny se státem dohodly, pokud by takové opatření na daném místě vzniklo, tak by dům v této lokalitě pojistily.“

„Především by se stát měl poučit z dané situace a začít ji řešit! Mám pocit, že vláda jen o tom moc mluví, když se něco děje, žádá obyčejné spoluobčany, kteří nebyli postiženi povodní, aby poslali peníze, materiální prostředky apod. do těchto oblastí, protože tolik peněz "nemá". Ale všichni občas sledujeme TV a posloucháme ty naše „odborníky“, kteří po povodních nemluví a nic neřeší, jako by se nic nestalo. A lidi v Hřensku a Chrastavě ještě dnes čekají na slíbené peníze, které nedostali.“

„Především nevyhánět řeky ze svých přirozených koryt a nenatahovat řeku tak, jak se to hodí státu, ale nechat ji, jak si vymlela koryto za desítky až stovky let sama. Pak se nebude vylívat, nebudeme překvapení a nebudeme přicházet ani o baráky ani o ornou půdu.“

„Řešení je mnoho, např. 100 Kč v pořádku, ale jen u lidí žijících v povodňové oblasti. Pokud se lidé nacházejí v povodňové oblasti, měl by stát za tuto 100 Kč vybudovat takové řešení (protiopatření), aby se daná nemovitost nacházela v povodňové oblasti menší anebo vůbec. Určitě by se neměly zvedat daně.“

„Stále se o tom mluví, ale to je vše. Nikdo nic neřeší! Stát by měl v těchto rizikových oblastech opravdu něco podniknout. Objevují se povodně i tam, kde by se to nikdy neočekávalo. Je zanedbaná průběžná údržba vodních koryt a okolí. Protipovodňová opatření, která fungovala po staletí, jsou likvidována.“

„Stát by se měl zamyslet nad tím, jak vyřešit lidi, žijící ve čtvrté povodňové zóně, někteří lidé by byli ochotni platit pojištění, ale pojišťovny s nimi neuzavřou smlouvu. Měl by se domluvit na spolupráci s ČAP a garantovat, že v případě ztrát pojišťoven, jim stát ztráty vykompenzuje.“

„Stát si může vymoci zákazem bydlení v rizikových oblastech, pokud chce chránit své občany před jejich hloupostí. Stát by měl vytvářet protipovodňová opatření výhradně pro ochranu svého majetku, jako každý jiný vlastník. Měl by v případě povodní pomáhat výhradně jako krizová organizační složka (armáda, hasiči) - informovanost, preventivní

opuštění domovů, pomáhat v odklizení následků, rozvoz potravin/léků, dočasné náhradní ubytování ve státní budově (školy, nemocnice). Stát by neměl nijak hradit lidem jejich ztráty na majetku.“

Některé odpovědi se vyskytovaly u respondentů častěji, jako např. vyčištění koryta řek, výstavba hrází, či spolupráce s pojišťovnami.

- **Otázka č. 20: Pohlaví**

Z hlediska pohlaví převažovaly ženy, a to 52 %, mužů bylo 48 %.

- **Otázka č. 21: Příjem domácnosti**

Častěji odpovídali respondenti s příjmem své domácnosti v rozmezí 21 000 – 30 000,- Kč, tj. 46 %. 26 % dotazovaných bylo s příjmem vyšším než 30 000,- Kč, 24 % respondentů patřilo do kategorie příjmu v rozmezí 11 000 – 20 000,- Kč. U 4 % respondentů byl příjem nižší než 10 000,- Kč.

- **Otázka č. 22: Vzdělání**

Respondenti byli především se středním vzděláním, tj. 42 %, poté vysokoškoláci, tj. 35 %, lidé vyučení v oboru, tj. 19 %. Základní vzdělání mělo 2 % respondentů a další 2 % mělo vyšší odborné vzdělání.

- **Otázka č. 23: Věk**

Nejčastějšími respondenty (44 %), byli lidé ve věku 31-50 let. 37 % dotazovaných byli lidé ve věku 18-30 let. 15 % respondentů patřilo do věkové kategorie 51-60 let a 3 % lidí byla ve věku více než 60 let.

6.1.4 Vyhodnocení hypotéz

Důležitou součástí marketingového výzkumu je stanovení hypotéz. Na základě úvahy jsem určila čtyři hypotézy, které uvádím v podkapitole 6.1.1.

Hypotéza č. 1 - touto hypotézou jsem předpokládala, že většina nemovitostí se v povodňových oblastech nenachází. Z výzkumu vyplynulo, že 28 % respondentů uvedlo, že se jejich nemovitost nenachází v povodňových oblastech. 32 % dotazovaných neví, zda se jejich nemovitost nachází v povodňové zóně či nikoliv. **Hypotéza je proto nepotvrzena.**

Hypotéza č. 2 – hypotéza předpokládá, že v případě nepojištěné nemovitosti je nejčastějším důvodem fakt, že si respondenti myslí, že riziko povodeň a záplava nemůže ohrozit jejich nemovitost. 75 % dotazovaných odpovědělo, že důvod, proč nemají pojištění nemovitosti pro případ povodní a záplav je ten, že u nich tyto rizika nehrozí. **Hypotézu proto přijímám.**

Hypotéza č. 3 – tato hypotéza předpokládá, že u pojištěných respondentů převládá pojištění u České pojišťovny. Z výzkumu vyplynulo, že 52 % dotazovaných má sjednané pojištění nemovitosti právě u České pojišťovny. **Hypotéza se přijímá.**

Hypotéza č. 4 – tato hypotéza předpokládá, že většina dotazovaných je toho názoru, že by měl stát s pojišťovnami spolupracovat a řešit pojištění ve čtvrté povodňové oblasti. 39 % respondentů si myslí, že by měl stát s pojišťovnami spolupracovat. **Hypotéza se přijímá.**

6.1.5 Shrnutí

U respondentů se nejčastěji vyskytovala odpověď, že jejich nemovitost nikdy nebyla zasažena povodní ani záplavou. Proto i mnoho respondentů není pojištěno. Jeden z důvodů, proč respondenti nejsou pojištěni, byl ten, že se povodně a záplavy v jejich místě bydliště nevyskytují. Z dotazníku vyplynulo, že lidé s vyšším příjmem jsou pojištěni i pro riziko povodně a záplavy, i když v povodňové oblasti nebydlí. Z hlediska věku jsou pojištěni respondenti z věkové kategorie 31-50 let a 51-60 let. U mladší kategorie převládá odpověď, že pojištění proti riziku povodně a záplava nejsou. Nejčastěji jsou respondenti pojištěni u České pojišťovny a Kooperativy. Respondenti s příjmem vyšším než 30 000,- Kč jsou pojištěni častěji u Kooperativy, u ostatní převládá Česká pojišťovna. Pro svou pojišťovnu se respondenti nejčastěji rozhodovali na základě důvěry k pojišťovně. Mnoho respondentů pojistnou událost povodně a záplavy nemuselo zatím řešit. Dotazovaní, kteří již pojistnou událost povodně a záplava s pojišťovnou řešili, byli spíše spokojeni s likvidací pojistné události. Častým názorem respondentů na povodňovou daň byl takový, že by měla vláda povodně řešit preventivně a hledat způsoby, jak předejít škodám. V případě řešení čtvrté povodňové zóny se respondenti nejčastěji domnívali, že by měl stát s pojišťovnami spolupracovat tak, aby byly pojišťovny schopny pojistit nemovitosti v rizikových oblastech. Z hlediska vlastnictví byla častější odpověď respondentů, kteří nevlastní žádnou nemovitost, taková, že by se stát otázkou pojištění majetku občanů ve čtvrté povodňové zóně neměl zabývat, neboť je to problém lidí, kteří tam žijí. Všechny výsledky dotazníku ve formě grafů uvádím v příloze č. 9.

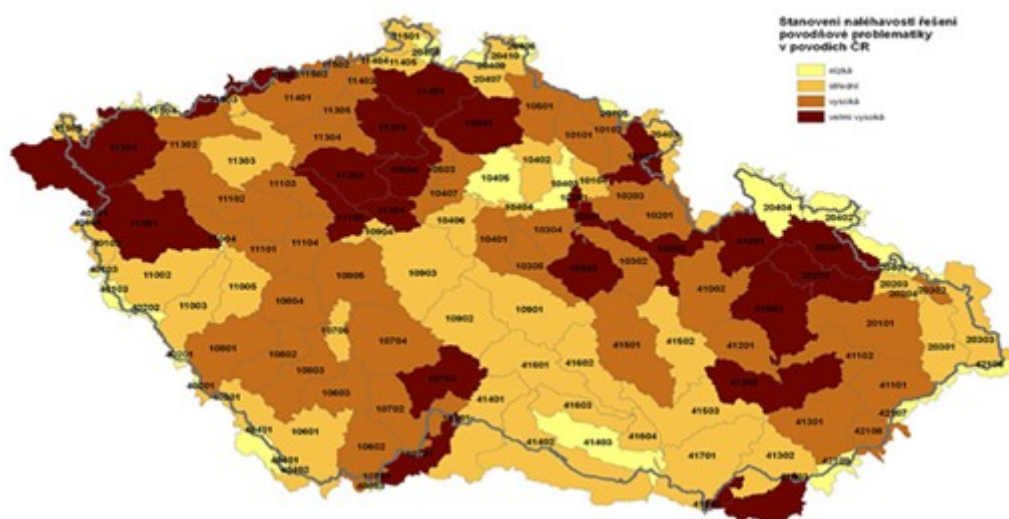
7 Návrhy řešení povodňové situace

Povodním nelze zabránit, ale myslím si, že jsou způsoby, jak povodňové škody snížit. Jsem toho názoru, že by mohly být následky povodní a záplav menší, za jednoho jediného předpokladu, že by se krajina musela částečně vrátit ke svému přirozenému stavu.

Na obrázku 7.1 je vyobrazeno, ve kterých oblastech je nutné řešit povodňové situace. Tmavě hnědá barva znázorňuje místa s velmi vysokou naléhavostí řešení, světle žlutá barva jsou místa s nízkou naléhavostí.

Podle ministerstva životního prostředí ohrožují povodně občany a jejich majetek v 803 obcích, což je 5 procent obyvatel a 7,5 procenta hmotného majetku.

Obr. 7.1 Naléhavost řešení povodňové problematiky v povodích ČR

Zdroj: Výzkumný ústav vodohospodářský T.G.M.

Nejvíce ohrožené oblasti jsou severozápadní Čechy, východní Čechy, severní Morava, Slezsko a střední a jižní Morava.

7.1 Shrnutí současného řešení povodňové situace

- **Z pohledu pojišťoven**

Pojišťovny v roce 2009 vytvořily povodňové mapy, díky kterým se dá zjistit, zda se daná nemovitost se v záplavových oblastech nachází či nikoliv. V minulosti byly pojišťovny ochotny pojistit každou nemovitost proti povodním a záplavám. Ovšem se zvyšujícím počtem této přírodní katastrofy se rozhodly, že nejrizikovější oblasti již nepojistí, neboť kde se povodeň vyskytuje často, nejedná se již o nahodilou událost. Opakovaný výskyt kalamitních škod v místě pojištění skutečně může být dostatečným důvodem pro odmítnutí pojištění. I v případě, že pojišťovny nemovitost pojistí, mohou si určit limit, do něhož škody zaplatí,

případně z něho záplavu či povodeň vyloučit. Když už je možné pojištění sjednat, jeho výše odpovídá zvýšené rizikovosti. U objektů se ceny za pojištění mohou vyšplhat na několiknásobek základní sazby. V těchto případech však mohou pojišťovny také přistoupit k individuálnímu posouzení případu. Rozhodují příčiny jejich vzniku, frekvence a výše škod, a učiněná protipovodňová opatření.

Hovoří se neustále i o úpravě těchto map a posunutí pásem. Může se proto stát, že lidé, jejichž nemovitosti se nachází v první povodňové zóně, budou patřit do druhé zóny a ty nemovitosti, které patřily do třetí povodňové zóny, spadnou do čtvrté zóny.

- **Z pohledu státu**

Po povodních v letech 1997 bylo přijato či pozměněno několik zákonů, které měly na povodně a záplavy reagovat a přispět k lepší ochraně. Podstatný je zejména Zákon č. 254/2001 Sb., tzv. vodní zákon, který upravuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob při ochraně před povodněmi.

V zákoně je uvedeno, že stát ani obec neodpovídají za škody vzniklé při povodních, protože povrchové vody, tedy i vodní tok, nejsou předmětem vlastnictví žádné fyzické nebo právnické osoby ani státu. S výjimkou, pokud by povodeň způsobila konkrétní osoba svým jednáním nebo opomenutím. Vlastníci nemovitostí nemají při jejich poškození či zničení nárok na náhradu škody, která jim vznikla, a to ani vůči státu, kraji nebo obci ani vůči správci vodního toku nebo vůči vlastníku vodního díla. Každý subjekt, ať už jde o fyzickou a právnickou osobu, nebo obec a kraj, se tedy musí před nebezpečím povodně ochránit sama.

I přesto, že stát za škody neodpovídá, pomáhá postiženým obcím a občanům finančními příspěvky ve výši několik milionů korun. Například v květnu roku 2010 měl stát na povodně k dispozici 300 milionů korun. Lidé na obnovu domácností měli nárok na příspěvek ve výši 30 000,- Kč. Ti, kteří úplně přišli o střechu nad hlavou, mohli získat až 150 000,- Kč. Lidé o pomoc mohli požádat prostřednictvím formulářů uvedených na stránkách ministerstva pro místní rozvoj. Také mohli využít i dotaci na náhradní ubytování do výše 200 000,- Kč. Pokud musel být jejich dům zbourán, stát byl ochoten přispět částí finančních prostředků na náklady spojené s demolicí. Občané i obce mohli využít i státního úvěru se splatností do deseti let a úrokovou sazbou 1 %. Postižené obce mohly požadovat dotace na opravy cest a budov. Následně mělo ministerstvo za cíl rovněž dotovat výstavbu nového nájemního bydlení. Dle informací z pořadu Zprávy v České televizi dne 20. 5. 2010 byla na dotace stanovena částka ve výši 600 tisíc korun na jednu bytovou jednotku a dalších 150 tisíc korun, pokud se v souvislosti s výstavbou té bytové jednotky stavěla i infrastruktura. Občané mohli zažádat také mimořádnou okamžitou pomoc. Výše této jednorázové dávky se

stanovila s přihlédnutím k majetkovým poměrům a příjmové situaci osoby nebo společně posuzovaných osob. Mohla být poskytnuta až do výše patnáctinásobku životního minima jednotlivce.

Dále byla od 1. ledna 2011 zavedena tzv. povodňová daň, která činí 100 Kč měsíčně. Je totiž snížena sleva na poplatníka, kterou využívá každý, kdo má zdanitelné příjmy. Ministerstvo financí odhaduje, že to přinese 4,6 miliardy korun za rok 2011. Tyto peníze by měly jít na určená protipovodňová opatření či na odstranění škod po povodních.

- **Z pohledu EU**

Také Evropská unie nabízí finanční pomoc svým členským státům při povodních a záplavách. Podle článku z Lidových novin z 23. března 2011 by měla Česká republika dostat 10,9 milionu Eur, což je 266 milionů korun českých. Peníze jsou určeny na obnovu poničené infrastruktury a na řešení problémů při záplavách. Uvolnění peněz musí schválit ještě Evropský parlament a Rada EU. Peníze nesmí být použity k náhradám škody na majetku občanů, ale mohou být použity k dočasnému ubytování lidí, postižených touto živelnou katastrofou.

- **Z pohledu občana**

V povodňové situaci pomáhají také občané a dobrovolníci a to převážně prostřednictvím dárcovských SMS zpráv či zasíláním peněz prostřednictvím bankovního převodu, nebo pomáhají fyzicky, např. tak, že pomáhají s vyklizením vody a bahna ze zatopeného domu.

Na riziko spojené s povodní a záplavou reaguje každý občan jinak. Vzhledem k tomu, že pojištění proti těmto katastrofám je dobrovolné, není pojištěný každý dům. Jsou lidé, kteří spoléhají na pomoc státu a darů od solidárních občanů, poté jsou lidé, kteří riziko povodně a záplavy podcenili, neboť si mysleli, že tato situace u nich nemůže nastat. Pak jsou lidé, kteří jsou zodpovědní a svůj majetek pojištěný mají. Chápu myšlení lidí, kteří bydlí u malého potůčku, kde nikdy povodeň nenastala, proč by se měli pojišťovat. Ovšem byly už případy, kdy se i malý potůček rozlil a způsobil značné škody. Proto si myslím, že mít svůj majetek pojištěný je odpovědnost každého vlastníka.

Je třeba rozlišovat několik typů povodní a záplav. V případě zimních či jarních povodní je možné se na ně připravit. Můžeme předpokládat, že náhlým oteplením bude roztávat sníh, který bude zvyšovat hladiny řek. Problémem jsou ale přívalové deště, u kterých je zcela nemožné dostatečně předpovědět, jestli zvýší hladiny řek či nikoliv. Náhlé přívalové deště způsobily povodně i v lokalitách, kde předtím nikdy nebyly a rozvodněné vodní toky způsobily velké škody. Dalším případem jsou lokality, ve kterých lidé bydlí a kde jsou

povodně skoro na denním pořádku. Povodně jsou nahodilou událostí, ale po zkušenostech s povodněmi a záplavami v našem státě se již řada občanů vždy obává, když vytrvale prší.

7.2 Návrhy protipovodňového opatření

- **Návrh č. 1: Povinné pojištění nemovitosti pro případ živelného rizika**

Myslím si, že vlastnit nemovitost je zodpovědnost každého vlastníka. Živelné události jsou rizika, o kterých nevíme, kdy přijdou, nejedná se pouze o povodně a záplavy, může nastat i vichřice či jiná přírodní katastrofa. Proto navrhuji, aby stát zavedl povinné pojištění proti živelným rizikům, které by platili všichni majitelé rodinných domů, bez ohledu na to, zda žijí v záplavových oblastech či nikoliv. Majitelé domů z bezpečných oblastí by přispívali na pojistky domů v povodňových oblastech. Pojištění by se určovalo podle oblasti a stavby domu, popř. zajištění pro případ povodní a záplav. V případě, že by rodinný dům byl dostatečně zabezpečen proti vodě, nebo by byl dostatečně daleko od vody, bylo by pojištění značně nižší. Dostatečným zabezpečením myslím systémy, které navrhuji níže.

Přikláním se k možnosti, aby stát spolupracoval s pojišťovnami a zajišťovnami. Vytvořil by se státní fond, do kterého by pojišťovny přispívaly určité procento z vybraného povinného pojistného. V případě velkých škod, které by pojišťovny nebyly schopny uhradit, by byly škody uhrazeny z fondu. Díky této možnosti by pojišťovny mohly pojistit i rodinné domy ve čtvrtých povodňových zónách, které dnes odmítají pojistit.

Tento způsob už navrhly také pojišťovny. V Hospodářských novinách ze dne 29. 11. 2010 bylo uvedeno, že pojišťovny apelují na stát, aby se platilo povinné pojištění proti živelným událostem pro všechny majitele rodinných domů. Týkalo by se to téměř 700 tisíc domácností, které dnes tuto pojistku nemají. Pojišťovny také prosazují založení státem zajištěného společného fondu, který by pomáhal krýt ty nejvážnější pohromy. Pojišťovny totiž upozorňují, že budou nadále rozšiřovat nepojistitelné záplavové oblasti, v nichž dnes stojí pět procent domů z celkového počtu 1,6 milionu korun. Tedy asi 80 tisíc domů. Kdyby počet pojištěných domů vzrostl, riziko by se rozložilo a pojistku by získaly všechny stavby, i ty, které dnes pojistitelné nejsou.

I když jsem toho názoru, aby se platilo povinné pojištění a vytvořil se státní fond na záchranu občanů v případě nemožnosti placení pojišťoven, domnívám se, že je tento návrh nereálný. Jsem si téměř jistá, že by majitelé rodinných domů byli proti povinnému pojištění proti živelným rizikům, neboť řada z nich se stále spoléhá, že se jejich domům nemůže nic stát. Dalším problémem by byl stát. Náměstkyně ministra financí Klára Król v článku

v Hospodářských novinách uvedla, že by zajištění fondu státem kladlo nároky na rozpočet a zatím nechtějí návrh podporovat. Navíc by se musel změnit zákon o pojišťovnictví.

Na druhou stranu si také myslím, že v případě realizace tohoto návrhu by stát nemusel vybírat tzv. stokorunovou povodňovou daň a nemusel by vynakládat peněžní prostředky na pomoc postiženým, jako každý rok při povodních.

Návrh č. 2: Výstavba protipovodňového domu a protipovodňových zábran

Proč si lidé stále častěji staví domy v záplavovém území? A proč si postaví nové bydlení na stejném místě, když je vždy voda připraví skoro o všechno? Tyto otázky si pokládám pokaždé, když média zveřejňují hrůzostrašné záběry bezmocných lidí, kteří přišli o střechu nad hlavou. Vidět to můžeme například v obci Troubky, kterou zdevastovala povodňová vlna v roce 1997 a po 13 letech se tam voda vrátila znovu. Mezi tím však v obci vyrostlo množství nových domů.

Stavět v záplavových územích je nerozumné a mělo by být zakázáno. Co ale dělat s občany, kteří již v tomto území bydlí? Nejlepším řešením pro lidi žijící v záplavových oblastech by bylo vystěhovat je z těchto lokalit do méně rizikové lokality. Když se nad tím zamyslím více, nedokážu si představit, jak by to v praxi vypadalo. Stát by určitě neměl finance na přestěhování či na náhradní ubytování. Lidé by také nebyli schopni financovat přestěhování sami. Když budeme brát v úvahu také to, že lidé v této oblasti mají práci, přátele, jejich děti tam chodí do školy, bylo by určitě těžké se přestěhovat jinam. Jsem si jistá, že by největší problém s tímto řešením měli starší občané, kteří by chtěli v daném místě zůstat. Jak tedy vyřešit nejlépe tuto situaci?

Myslím si, že by měli lidé zajistit svůj dům proti vodě prostřednictvím protipovodňových zábran, které ochrání dům před velkou vodou. Na trhu jsou již společnosti, které tyto zábrany nabízí. Existují protipovodňové vjezdové dveře, mobilní a atypické protipovodňové zátarasy. Navrhuji, aby bylo možné získat dotaci na protipovodňová opatření rodinného domu. Na obrázku 7.1 je vyobrazen protipovodňový zátaras, který nepropouští vodu.

Obrázek 7.1 Protipovodňové zátarasy pro rodinné domy

Zdroj: <http://www.stopzaplavam.cz>

Dále navrhuji, pokud lidé již přišli o střechu nad hlavou a začínají si stavět v té samé oblasti nový dům, aby bylo určeno, jak má vypadat stavba domu. Domnívám se, že by se v záplavových oblastech měly stavět protipovodňové domy. Jedná se o typ rodinného domu, který je vyvýšen a konstruován tak, aby jím voda mohla protékat, ale nezpůsobit žádné, případně minimální škody. Důležitá je zejména výšková poloha domu a koncipování suterénu tak, aby do něj mohla voda vniknout a hned dům opustit.

Na obrázku č. 7.2 uvádím příklad, jak může protipovodňový dům vypadat. Jeho základová konstrukce je tvořena rastrem prefabrikovaných sloupů vynášejících skelet tvořený průvlaky a ztužidly, do kterých jsou zasazeny předepírané stropní dutinové panely tvořící plochu základové desky. Dle zjištění příslušných místních „poměrů“ v místě stavby dojde na základě statického posouzení a nezbytných průzkumů k určení způsobu podpory rastru sloupů patkou - řešení A, nebo pilotou (železobetonová vrtaná, nebo beraněná ocelová) - řešení B a dále k určení minimální přípustné výšky čisté podlahy v 1. nadzemním podlaží. Dle údajů od povodí (výška zátopu) - dostaneme tedy tzv. „nasazení“ budovy vůči okolnímu terénu.

Sloupy jsou podporovány ve dvou řešeních. V řešení A železobetonovou patkou, která je usazena v nezamrzlé hloubce na podkladní beton a rektifikována do požadované výšky a pozice. U tohoto způsobu založení bude stavba schopna odolat „plošným“ záplavám (postupné zvednutí hladiny). V řešení B jsou sloupy vetknuty do záhlaví vrtané železobetonové piloty, nebo patky podporované ocelovou zaráženou pilotou. Toto řešení bude aplikováno zejména poblíž veškerých vodních toků nebo tam, kde by mohla hrozit rychle tekoucí voda v souvislosti s ochranou proti podemletí základů. Podle informací vedoucího stavby protipovodňového domu je dům dražší o cca 150 000,- Kč. Stavba železobetonového skeletu domu 4+1 je hodnocena částkou cca 2 500 000,- Kč.

Obrázek 7.2 Protipovodňový dům

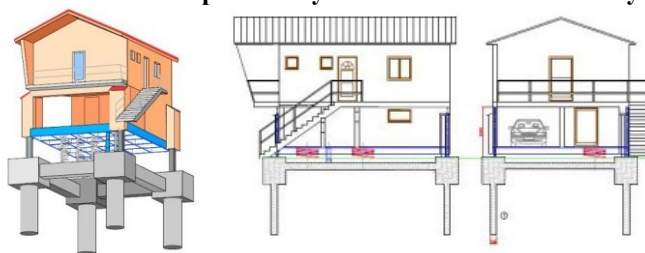
Zdroj: <http://www.projektplavaczech.cz/>

Další podobou protipovodňového domu je dřevostavba s vyzdviženou konstrukcí, která je na obrázku 7.3. Princip spočívá v tom, že tradiční základ stavby je nahrazen jednoduchou konstrukcí pomocí propojených pilotů a na úrovni terénu zakončených patkami.

Tradiční základová deska je nahrazena kovovou svařovanou konstrukcí staticky vypočítanou pro nosnost dřevostavby. Kovová základová deska je propojena zdvihacím a vodicím zařízením s betonovým základem. V případě hrozícího nebezpečí lze jednoduše stavbu vertikálním směrem vyzvednout a zcela ji ochránit proti zaplavení až do výšky hladiny 2,3 m. Zařízení je vyvinuto jak pro přízemní, tak pro podlažní domy, u nichž se počítá i s tím, že v přízemí je garážové stání. Při záplavě pak lze vyzdvihnout celou stavbu včetně osobního vozu mimo dosah vodní hladiny. Každý však musí zvážit, zda 20 – 30 % navýšení ceny základů se zdvihacím zařízením oproti tradičním základům je výhodnější, než řešení soustavných škod.

Je nutné si uvědomit, že žádné protipovodňové opatření není stoprocentní, a proto je nutné, aby obce a kraje nepovolovaly výstavby nových rodinných domů v záplavovém území, pouze povolovali protipovodňové domy pro místní občany.

Obrázek 7.3 Protipovodňový dům se zdvihacími základy

Zdroj: <http://stavba.tzb-info.cz>

- **Návrh č. 3: Úprava přírodní krajiny, lesů a řek do původního stavu**

Navrhují, aby ministerstvo zemědělství určovalo a kontrolovalo pěstování plodin, neboť voda z polí často vyplavuje obydlené nemovitosti. Měl by vzniknout zákon, který by určoval, jaké plodiny se smí v daném území pěstovat a které jsou pro tuto oblast zakázané. Pokud by vlastník půdy porušil zákon, dostal by vysokou pokutu a přišel by o státní dotace, které získává na svou činnost.

Kolem toků řek by měly vzniknout nivy, které budou zarostlé porosty, zadržující vodu. Dále je nutné odstranit veškeré překážky, které brání průtoku vody. Další možností je výstavba protipovodňového opatření. Některé obce již začaly s výstavbou hrází a koryt, které zadržují vodu a voda by se tak neměla dostat do obce a k majetku občanů. Navrhují začít s výstavbou protipovodňových zábran u řek, kde jsou povodně nejrozsáhlejší, tzn. ve čtvrté povodňové zóně, viz obrázek 7.1 (tmavohnědá barva).

8 Závěr

Nejsem jediná, která se neustále diví, proč si lidé ustavičně staví domy v záplavové oblasti, ať už noví občané či stávající, kteří si své domy opravují po povodních. Zdá se mi to nelogické a myslím si, že je nutné tomuto zabránit.

Přírodní katastrofy nemůžeme předvídat, a proto také není možné se na ně připravit. Povodně trápí lidstvo již od pradávna, ale myslím si, že v dnešní době jsou povodně ničivější, než bývaly v minulosti. Za první republiky platil zákon, který určoval, jak se mají domy u vody stavět. Dříve lidé více počítali s povodněmi, domy měly dvojí dveře, aby se tam nemohla voda tak snadno dostat. Také železniční koleje se stavěly ve výškách, kam už podle zkušeností voda nedosáhla.

Ve dvacátém století se ale stavby u řek velmi rozšířily. Začalo se stavět v místech, kde bývala dříve pole a pak byli lidé nemile překvapeni, že přišla voda a zatopila jejich domy. Dalším „příhozem do ohně“ byl zásah lidstva do krajiny. Lidé vykáceli stromy, které se jim nelíbily, a zasadili takové, které zkrášlovaly přírodu. Toky řek vybetonovali a nyní se voda nemá kam rozlévat, a proto stéká níže do obydlených oblastí, kde pak napáchá velké škody, a to nejen na majetku, ale také na životech lidí nebo zvířat.

V práci bylo hlavním cílem analyzovat pojištění nemovitosti pro riziko povodně a záplavy, srovnat nabídky pojištění dvou největších pojišťoven na českém trhu a navrhnout možné protipovodňové opatření, které by zmírnilo škody na majetku v případě živelných pohrom anebo by nahradilo finanční ztrátu. Srovnání jsem prováděla mezi Českou pojišťovnou a pojišťovnou Kooperativou pro každou povodňovou zónu zvlášť. V částkách bylo zjevné, že se v nich zohlednilo vyšší riziko, neboť se cena zvyšovala v případě vyšší zóny. U České pojišťovny bylo pojistné nižší než u pojišťovny Kooperativy ve všech čtyřech zónách. Z hlediska pojistných podmínek je z mého pohledu výhodnější pojišťovna Kooperativa neboť proti ČP má v základním pojištění další rizika navíc.

V práci jsem se zaměřila i na postoj občanů ČR na pojištění nemovitosti a na povodňovou situaci. Tento postoj jsem zjišťovala prostřednictvím anonymního dotazování formou dotazníku. Z dotazníku jsem zjistila, že větší část respondentů nemá svou nemovitost pojištěnou pro riziko povodeň a záplava, neboť se domnívají, že je povodeň či záplava nemůže překvapit. Myslím si, že je to špatný přístup ke svému majetku, neboť každý je za svůj majetek zodpovědný a nikdy nemůže vědět, kdy právě tato místa budou zaplavena. Třeba nikdy v těchto místech povodeň a záplava nebude, ale příroda je nevyzpytatelná

a nepředvídatelná. Jsou totiž oblasti, kde nikdy povodeň nebo záplava nenastala a najednou se tam vyskytla.

V případě pojištěných respondentů převládalo pojištění u České pojišťovny a pojišťovny Kooperativy. Tyto pojišťovny volili respondenti především na základě důvěry k pojišťovnám a na základě doporučení pojišťovacího zprostředkovatele. K pojištění nemovitosti měli respondenti sjednané také pojištění domácnosti. Myslím si, že je to z důvodu upozornění pojišťovacího zprostředkovatele či pojistitele. Z výzkumu vyplynulo, že dotazovaní s vyšším příjmem domácnosti jsou pojištěni, kdežto respondentů s nižším příjmem, kteří mají sjednané pojištění nemovitosti pro riziko povodeň a záplava je málo. Nejčastějším názorem na povodňovou daň byl takový, že by měla vláda hledat efektivnější způsoby, jak předejít povodním a nezavádět další daně. Názor na problematiku lidí žijících ve čtvrté povodňové oblasti byl takový, že by měl stát s pojišťovnami spolupracovat, aby byly schopné pojistit i nejrizikovější oblasti. Častějšími dotazovanými byly ženy.

V práci uvádím své návrhy protipovodňového opatření. Jedná se o čtyři návrhy. Prvním návrhem je povinné pojištění rodinných domů proti živelným rizikům a zřízení státního fondu na pomoc pojišťovnám v případě, že by při vysokých škodách nebyly schopny vyplatit pojistné plnění. S tímto návrhem již v roce 2010 přišly pojišťovny, které si myslí, že když stát nevyřeší tento problém, hranice rizikových území se budou stále měnit a bude přibývat nepojistitelných nemovitostí. Dalším návrhem byla výstavba protipovodňových zábran a protipovodňových domů. Lidé, žijící v povodňových oblastech by se měli starat, jak ochránit svůj majetek před vodou či jinými přírodními katastrofami. Nejlepším způsobem je vystěhování se z těchto oblastí. Je ale fakt, že řada občanů by z různých důvodů svůj domov neopustila. Proto se nabízí možnost ochránit si svůj dům proti vodě protipovodňovými zábranami, které nepropustí vodu, nebo v případě demolice rodinného domu pak vystavit dům protipovodňový. I přes to, že je bydlení v povodňových a záplavových oblastech rizikové, dostávají obce stále žádosti na povolení výstavby domů v těchto místech. Jsem toho názoru, že by měly obce či stát zakázat stavby nových domů v povodňových oblastech. Posledním návrhem bylo uvedení krajiny do původního stavu, zasadit takové stromy a rostliny, které zadržují vodu a vystavit protipovodňové hráze.

Seznam použité literatury a pramenů

a) Knihy

- [1] BOHMAN, L.; WAWERKOVÁ, M. *Zákon o pojistné smlouvě, komentář*. 2. vyd. Praha: Linde, 2009. 336 s. ISBN 978-80-7201-755-3.
- [2] DUCHÁČKOVÁ, E. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 2005. 178 s. ISBN 80-86119-92-0.
- [3] KARFÍKOVÁ, M.; PŘIKRYL, V. a kol. *Pojišťovací právo*. 1. vyd. Leges, 2010. 352 s. ISBN 978-80-87212-45-5.
- [4] KOZÁK, J.; STÁNÍKOVÁ, P. a kol. *Povodně v českých zemích*. 1. vyd. Praha: Profesional publishing, 2007. 146 s. ISBN 978-80-86946-39-9.
- [5] KOZEL, ROMAN. a kol. *Moderní marketingový výzkum*. Praha: Grada Publishing, 2006. 280 s. ISBN 80-247-0966-X.
- [6] MARTINOVIČOVÁ, D. *Pojišťovnictví*. 1. vyd. Brno: Vysoké učení technické v Brně, 2009. 143 s. ISBN 978-80-214-3963-4

b) Články v elektronickém seriálu

- [7] Dokument Ministerstva zemědělství. *Strategie ochrany před povodněmi pro území České republiky*. Praha: Těšnov [online]. 2000. [cit. 2011-01-20]. Dostupné z <<http://toky.fsv.cvut.cz>>.
- [8] KRÁLOVÁ, H. a kol. *Když nastanou deště, co byste měli vědět o povodních*. Veronica [online]. 1999. [cit. 2011-01-20]. Dostupné z <<http://www.veronica.cz/>>.

c) Internetové zdroje

- [9] Internetové stránky Pojistné smlouvy. Dostupné z: <<http://www.businessinfo.cz>>. [citováno 2010-12-12].
- [10] Internetové stránky Pojistí Majetek. Dostupné z: <<http://www.pojistimajetek.cz>>. [citováno 2011-01-25].
- [11] Internetové stránky ČAP. Dostupné z: <<http://www.cap.cz>>. [citováno 2011-01-25].
- [12] Internetové stránky Deníku Šíp. Povodně. Dostupné z: <<http://sip.denik.cz>>. [citováno 2011-01-25].
- [13] Internetové stránky knihovny. Dostupné z: <<http://ptejteseknihovny.cz>> [citováno 2011-02-27].

- [14] Internetové stránky Idnes. Dostupné z: <<http://ekonomika.idnes.cz>>. [citováno 2011-03-25].
- [15] Internetové stránky Aktuálně.cz. Velká voda ohrožuje 308 českých obcí. Dostupné z: <<http://aktualne.centrum.cz>>. [citováno 2011-03-25].
- [16] Internetové stránky Aktuálně.cz. Pojišťovny a povodně v ČR 1997 2002. Dostupné z: <<http://aktualne.centrum.cz>>. [citováno 2011-02-25].
- [17] Internetové stránky Hypoindex.cz. Stoletá voda nechodí jednou za sto let. Dostupné z: <<http://www.hypoindex.cz>>. [citováno 2011-02-25].
- [18] Internetové stránky finance.cz. Dostupné z: <<http://www.finance.cz>>. [citováno 2011-02-22].
- [19] Internetové stránky Ministerstva Obrany. Dostupné z: <<http://www.army.cz>>. [citováno 2011-02-22].

d) Právní předpisy

- [20] Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách (vodní zákon) a související předpisy ve znění pozdějších předpisů
- [21] Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví ve znění pozdějších předpisů
- [22] Zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů ve znění pozdějších předpisů

e) Ostatní zdroje

- [23] Všeobecné pojistné podmínky pro pojištění majetku občanů VPPMO 2005 a doplňkové pojistné podmínky pro pojištění obytných budov a souvisejících staveb DPPSO 2 České pojišťovny
- [24] Všeobecné pojistné podmínky pro pojištění majetku a odpovědnosti občanů a zvláštní podmínky pro pojištění budov a staveb Kooperativy M-660/09
- [25] Všeobecné pojistné podmínky pro pojištění rodinných domů a bytových jednotek VPP B 2006/03 Generali pojišťovny

Seznam zkratk

ČAP- Česká asociace pojišťoven

ČP- Česká pojišťovna

ČNB- Česká národní banka

cca- přibližně

PDF- Portable Document Format, Přenosný formát dokumentu. Formát pro popis dokumentů
Adobe Acrobat

Prohlášení o využití výsledku diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne

.....
Bc. Michaela Svobodová

Adresa trvalého pobytu studenta:

Lípová 5/729
Havířov- Město, 736 01